

Luca Jesucristo ye quetire oja'que ni'i

A'ti pūrĩ a'tiro weero ojano'pã nise ni'i

Ãrĩ ni'cũta ãpẽrã Jesucristo ye quetire oja'cãrã wa'teropure judío masũ nitigũ nicũ niwĩ. Cũ Pablo me'rãcjã waro nígũ, cũ me'rã tojota da'rayapaticã'cũ niwĩ. Cũ Jesucristo ãjõpeonũ'cã'quema de'ro nicã, no'opũ ãjõpeogũ ãjõpeonũ'cãpĩ. Masĩno'ña marĩ'i. Añurõ weeri masũ, tojo nicã ocoyerĩ masũ nicũ niwĩ. Cũ Siria di'tapũ nirĩ macã Antioquíapũ bajuacũ niwĩ.

A'ti pūrĩ nipe'tirãpũreta Jesú yũ'rũogũ a'ticũ niwĩ nisere ojano'caro niwũ. Israe curuacjãrã se'sarore yũ'rũogũ a'ticũ niwĩ, ni ojano'ña marĩcaro niwũ.

Ãpẽrã Jesucristo ye quetire oja'cãrã nemorõ Jesú cũ catiri ɯmũcore, cũ weeseti'quere ojayũ'rũnũ'cãcũ niwĩ. Tere ojase dũporo queoro ojasĩ'rĩgũ, a'tiro weecũ niwĩ. ãpẽrã Jesú ye quetire werecã ĩ'abesetojagũpũ, tojo nicã nipe'tise Jesú weeseti'quere besenũ'cõpe'otojagũpũ ojacũ niwĩ.

A'ti pũrĩrẽ Teófilo wãmetigũ, judío masũ nitigũre ojacũ niwĩ.

Luca ¿de'ro weegũ a'ti pũrĩrẽ ojapari? nise ni'i

¹ Pãjãrã masã ũsã wa'teropũ wa'a'quere Jesú ye quetire ojasĩ'rĩcãrã niwã. ² ũsãrẽ bu'e'caronjõta ojacãrã niwã. Jesú ne

waro weenu'cã'quere ï'a'cãrã, cã ye quetire weretamu'cãrã wereturiacãrã niwã. Tereta ãpẽrã ojacãrã niwã. ³⁻⁴ Yu'u quẽ'rã ne waro nu'cã'que me'rã nipe'tise Jesú ye quetire ï'abesepe'ocã'a. Tojo weetojaguru, yu'u a'tere queoro ojame'ricã'si'rãsa'a. A'tiro weecã, añusĩrĩ nígu, wiogu Teófilo, mu'urẽ oja'a. Mu'urẽ ãpẽrã bu'e'que diacjũta ni'i nidutigu ojaguti.

Õ'acũrẽ wereco'tegu u'musecjũ Juã wãmeyeri masã cã bajuatjere wereyu'que ni'i

⁵ A'te me'rã mu'urẽ werenu'cãgũti. Herode Judea di'ta wiogu nícatere ni'cã pa'i Zacaríã wãmetigu nicu niwĩ. Cã Abías wãmetigu ya curuacjũ pa'i nicu niwĩ. Cã numo Isabe wãmetico niwõ. Co quẽ'rã daporocjũru pa'i Aarõ pãrãmeo nituriago nico niwõ. ⁶ Na purãrũta Õ'acũ ï'orõpũre añurã nicãrã niwã. Õ'acũ duti'quere, tojo nicã Moisé duti'quere queoro weecãrã niwã. Tojo weerã masã narẽ “Ña'arã nima”, nímasĩcãrã niwã. ⁷ Isabe põ'rã bocamasĩtico niwõ. Tojo weerã na põ'rãmarĩcãrã niwã. Tojo nicã na purãrũta bucãrã waro nicãrã niwã.

⁸ Ni'cã numu Zacaríã ya curuacjãrãrẽ Õ'acũ ï'orõpũ Õ'acũ wi'ipũ da'rase nicaro niwũ. ⁹ Na pa'ia weewaronojõpũma níbocaca be'ro Zacaríãrẽ Õ'acũ Nibutiari Tucũ tiro u'mutise ñjũamorõdutiã sõrõcãrã niwã. ¹⁰ Cã u'mutise ñjũapeori cura nipe'tirã masã sopepu ñubuerã weecãrã niwã. ¹¹ Cã tojo weeri cura ni'cã Õ'acũrẽ wereco'tegu u'musecjũ

cũ ñjũamorõpeoro diacjũ pe'e bajuacu niwĩ.
 12 Cũrẽ ï'agũ, Zacaría de'ro wéemasĩticu niwĩ.
 Ƴcuayu'ruacu niwĩ. 13 Cũ tojo weecã ï'agũ,
 Õ'acũrẽ wereco'tegu cũrẽ nicu niwĩ:

—Yũ'ure uiticã'ña. Õ'acũ mu'u ñubuesere
 tu'oami. Mu'u nũmo Isabe ni'cũ põ'rãtigosamo.
 Cũrẽ Juã wãmeyeya. 14 Mu'u cũ me'rã
 pũrõ e'catigusa'a. Æpẽrã quẽ'rã cũ bajuacã,
 pãjãrã e'catirãsama. 15 Mu'u macũ Õ'acũ
 ï'orõpũre mejõ nigũ mejẽta nigũsami. Ne
 vinorẽ, si'bio'quere sĩ'rĩsome. Cũ bajuase
 duporo Espĩritu Santure cuoyu'ruatojagusami.
 16 Pãjãrã Israe curuacjãrã Õ'acũ na wiogũre
 ëjõpeodu'u'cãrãrẽ ëjõpeocã weegusami tja.
 17 Cũ marĩ wiogu duporo weremu'tãsijugusami.
 Duporocjũpu Õ'acũ ye cjasere weremu'tãrĩ
 masũ Eliamarĩcã Espĩritu Santu tutuasere
 cuoyu'ruacu niwĩ. Cũ weronojõ cũ quẽ'rã
 cuoyu'ruagusami. A'tiro weegusami.
 Pacusũmũarẽ na põ'rã me'rã cumuca marĩõ
 niseticã weegusami. Tojo nicã yu'rũnũ'cãrĩ
 masãrẽ wiorã dutisere yu'ticã weegusami.
 A'tiro wee masãrẽ marĩ wiogũre ñe'edutigu
 bu'eyugusami, nicu niwĩ Õ'acũrẽ wereco'tegu.

18 Cũ tojo nicã, Zacaría sãrĩtiña'cu niwĩ:

—¿De'ro wee yu'u a'tere “Diacjũta ni'i”
 nĩmasĩbosau? Yu'u bucu waro ni'i. Yu'u nũmo
 quẽ'rã bucu waro nimo, nicu niwĩ.

19 Õ'acũrẽ wereco'tegu cũrẽ yu'ticu niwĩ:

—Yu'u Õ'acũrẽ da'raco'tegu Gabrie wãmeti'i.
 Yu'u Õ'acũ ï'orõpu ni'i. Cũ mu'u me'rã
 ucũdutigu, a'te queti añusere weredutigu

o'oámi. ²⁰ Ni'cārōacārē m̄u'u ējōpeoti'que bu'iri ucūmasītigu tojagúsa'a. Téé m̄u'u macū bajuatiro pōtēorō ne cārō ucūsome. Ō'acū cū ɰaro pōtēorō tojo wa'arosa'a, nicu niwī.

²¹ Cū tojo weeri cura sope p̄a'tocjārā pe'e co'terā weecārā niwā. Na Zacaríá bajuticā, cū yoogocā ĩ'arā, “¿De'ro wa'apariba cūrē?” nicārā niwā. ²² Zacaríá na tiropu wijaatagu, ucūmasīticu niwī. “Top̄ata Ō'acū apeyenojō cūrē ĩ'oapī”, nicārā niwā. Cū ucūmasītijīgū ucūrōnojō o'ogu, omocārī me'rā narē weequocu niwī.

²³ Cū Ō'acū wi'ipu da'rase numurī pe'tíca be'ro cū ya wi'ipu dajatojaacu niwī. ²⁴ Be'ro, cū numo Isabe nijīpaco tojaco niwō. Ni'cāmocuse mujīpūrī co ne wijatico niwō. ²⁵ Co a'tiro wācūco niwō: “Ō'acū yu'u pō'rāmarīgō ní'core weeta-muami. Masā tojowaro ĩ'acō'adutitigu yu'ure añurō weemi”, nico niwō.

Mariare Ō'acūrē wereco'tegu u'm̄u'secjū Jesú bajuatjere wereyu'que ni'i

²⁶ Seis mujīpūrī Isabe nijīpaco nirō yu'rucaro niwū. Ticuse mujīpūrī be'ro Ō'acū cūrē wereco'tegu Gabriere a'tiro weecu niwī. Galilea di'ta nirī macā Nazarepu o'ócu niwī tja. ²⁷ Cūrē ni'cō numio Mariare, ne apī umu me'rā niña'ti'core quetiweredutigu o'ócu niwī. Co ni'cū Davi pārāmi nituriagu José wāmetigu me'rā omocā du'tegotigo weeco niwō. ²⁸ Ō'acūrē wereco'tegu co nirōpu sājāa, añudutigu a'tiro nicu niwī:

—María, mæ'urē añudutise miiti'i. Õ'acũ mæ'urē añurõ wéegũ pajaña'mi. Cũ marĩ wiogũ mæ'u me'rã nimi. Nipe'tirã numia yu'rũoro mæ'urē añurõ weeyu'rũnu'cãgũsami, nicu niwĩ.

²⁹ Cũ tojo nicã tu'ogo, tu'omarĩa wa'aco niwõ.

—¿De'ro weegũ yu'ure tojo añudutiti? nico niwõ. ³⁰ Be'ro Õ'acũrē wereco'tegũ a'tiro nicu niwĩ:

—María, yu'ure uiticã'ña. Õ'acũ ĩ'orõpũre mæ'u añuse bocapũ. Mu'u me'rã e'catisami. ³¹ Ni'cãrõacãrē mæ'u nijĩpaco tojagõsa'a. Ni'cũ põ'rãtigosa'a. Cũrē Jesú wãme õ'oña. ³² Cũ mejõ nigũ mejęta nigũsami. “Õ'acũ u'musecjũ macũ nimi”, nino'gũsami. Cũ ñecũ Davire wee'caronojõ Õ'acũ wiogũ sõrõgũsami. ³³ Tojo weegũ Israe curuacjãrãrē dutinu'cũcũsami. Cũ dutise ne pe'tisome. Wiogũ ninu'cũcũsami, nicu niwĩ.

³⁴ Cũ tojo nicã tu'ogo, María Õ'acũrē wereco'tegũre sãrĩtiña'co niwõ:

—¿De'ro wee a'te tojo wa'abosari? Yu'u ne ni'cũ umu me'rã niwe'e, nico niwõ.

³⁵ Õ'acũrē wereco'tegũ core yu'ticu niwĩ:

—Espíritu Santu mu'upũre dijatagusami. Õ'acũ u'musecjũ cũ tutuase mu'upũre o'mecurua weronojõ dijati, tuubi'arosa'a. Tojo weegũ mæ'u macũ Õ'acũ yagu añugũ waro tojagũsami. Cũ “Õ'acũ macũ nimi”, nino'gũsami. ³⁶ Mu'u basuco Isabe quẽ'rã bucuo waro nimigõ, ni'cũ macũ wũagosamo. Co na “Põ'rã marĩmo” nino'co co nijĩpaco nirõ seis mujĩpũrĩ

yu'rutoja'a. ³⁷ Õ'acũrẽ nipe'tise weeta basio'o, nicu niwĩ.

³⁸ Cũ tojo nicã tu'ogo, María yu'tico niwõ:

—Yu'u Õ'acũrẽ da'rawã'ñaco'tego ni'i. Õ'acũ mu'u ní'caronojõta yu'ure weeato, nico niwõ.

Co tojo nitu'ajaca be'ro Õ'acũrẽ wereco'tegu wa'a wa'acu niwĩ.

María Isabere ï'agõ wa'a'que ni'i

³⁹ Õ'acũrẽ wereco'tegu wéréca be'ro María yoogoro marĩrõ a'tiro weeco niwõ. Te numurita co basuco Isabere opa bu'pa nirĩ macã Judea di'tapu ï'agõ wa'aco niwõ. ⁴⁰ Topu ejago, Zacarìa ya wi'ipu sãjãaco niwõ. Sãjãagõ, Isabere añudutico niwõ. ⁴¹ Co añuduticãta, Isabe macũ paa po'peapu sãñagũ a'meña'cu niwĩ. Isabe Espiritu Santure cuoyu'ruago tojaco niwõ. ⁴² Tojo weego co uputu tutuaro me'rã ucũco niwõ:

—Nipe'tirã numia yu'ruoro Õ'acũ mu'urẽ añurõ weeyu'rũnu'cãmi. Mu'u macũ quẽ'rãrẽ añurõ weemi. ⁴³ Mu'u yu'u wiogu paco yu'ure ï'agõ a'ticã, añubutiaro wa'a'a. ⁴⁴ Mu'u añudutisere tu'ocãta, yu'u macũ paa po'peapu sãñagũ e'catise me'rã a'meña'mi. ⁴⁵ Õ'acũ marĩ wiogu mu'urẽ “Tojo weeguti” ní'que queoro wa'arosa'a. Mu'u cũ tojo ní'quere tu'o ëjõpeo'co e'cati'i, nico niwõ Isabe.

⁴⁶ Be'ro María a'tiro nico niwõ:

Yu'u ejeripõ'rãpu Õ'acũ yu'u wiogure e'catise o'o'o.

⁴⁷ Õ'acũ yu'ure yu'ruogu me'rã e'cati'i.

⁴⁸ Yu'u mejõ nigõrẽ Õ'acũ a'tiro weecu niami.

Cūrē da'rawã ñaco'tegore wãcũcũ niami.
A'tiro nicã me'rã nipe'tirã yu'ure “Õ'acũ añurõ
weemi core”, nirāsama.

49 Õ'acũ tutuayũ'ruagu yu'ure añubutiasē waro
weemi.

Cũ añuyũ'ruagu, ña'ase moogũ nimi.

50 Nipe'tirã cūrē wiopesase me'rã tũ'oña'rārē
pajaña'nu'cũcũsami.

51 Cũ tutuaro me'rã peje añuse weemi.

Ãpērã yu'rũoro ni'i ni tũ'oña'rārē docaque'acã
weemi.

52 Wiorã nimi'cārārē mejõ nirã tojacã weemi.

Mejõ nirã pe'ere wiorã weronojõ morõmi.

53 Ëjaboarārē peje waro añuse o'omi.

Peje cũomi'cārārē ne ñe'enojõ marĩrã tojacã
weemi.

54 Israe curuacjārã cūrē da'raco'terārē weeta-
mumi.

Ne cã'rõ narē pajaña'ticã weetimi.

55 Cũ marĩ ñecũsumuarē “Tojo weeguti”
ní'caronojõta weemi.

Abrahārē, tojo nicã cũ pãrãmerã nituriarārē
pajaña'nu'cũcũsami, nico niwõ María.

56 María Isabe tiropũ i'tia mujĩpũ tojánico
niwõ. Be'ro co ya wi'ipũ dajatojaaco niwõ.

Juã masārē wãmeyeri masũ bajua'que ni'i

57 Be'ro Isabe co macūrē wuariteronojõ ejac-
aro niwũ. Titare co macũ bajuacu niwĩ.

58 Cũ bajuáca be'ro co acawererã, ãpērã co
ya wi'i pu'to nirã core e'catitamurã wa'acãrã
niwã. Õ'acũ core añubutiasē weecã ñ'arã, tojo
weecãrã niwã. 59 Ni'cã semana cũ bajuáca

be'ro Moisé duti'caronojōta weecārā niwā. Cũ ò'rěcjũ yapa caserore yejecō'adutirā wa'acārā niwā. Masā cūrē cũ pacũ wāme weronojō Zacaríā wāmeysesī'rīcārā nimiwā. ⁶⁰ Na tojo weesī'rīmicā, cũ paco narē nico niwō:

—Niwe'e. Cũ Juā wāmetigusami, nico niwō.

⁶¹ Masā pe'e “¿De'ro weegũ? Mũ'ũ acawererā Juā wāmetirā maríma”, nicārā niwā.

⁶² Be'ro Zacaríare “¿Mũ'ũ de'ro wāme ò'osī'rīsari?” nírā, weequeose me'rā sērītiña'cārā niwā. ⁶³ Na tojo nicā, ni'cā pjī sērīcũ niwī. Ti pjīpũ cũ “Juā wāmetigusami”, ni ojacũ niwī. Nipe'tirā cũ tojo weesere ĩ'arā, ucũape'tia wa'acārā niwā. ⁶⁴ Cũ ojāca be'ro maata Zacaríā apaturi ucũnũ'cācũ niwī tja. Tojo nicā Ò'acūrē e'catise o'ocũ niwī. ⁶⁵ Zacaríā tojo weese me'rā nipe'tirā cũ pũ'to nirá ucũape'tia wa'acārā niwā. Nipe'tirā to u'muase bu'papũ nirá Judeacjārā tojo wa'a'quere werestewā'cācārā niwā. ⁶⁶ Nipe'tirā na tojo wereturiasere masīrā, pūrō wācūcārā niwā. Cũ Ò'acũ tutuaro me'rā bajuacā ĩ'arā, a'merī sērītiña'mujācārā niwā:

—¿Cũ wĩ'magũ bũcũ ějāgũ, de'ro nigũnojo nigũsari? nicārā niwā.

Zacaríā Ò'acūrē basapeo'que ni'i

⁶⁷ Wĩ'magũ pacũ Zacaríā Espíritu Santure cũoyũ'ruacu niwī. Tojo weegũ Ò'acũ ucũdutisere a'tiro ucũcũ niwī:

⁶⁸ Marĩ wiogũ Ò'acũ Israe curuacjārā wiogũre añurō ucūrā.

Marĩ tiro, cũ yarā tiropũ a'timi.

Marĩrẽ weetamugũ, añurõ yu'rucã weegusami.

69 Cũ marĩrẽ yu'rũoacju tutuayũ'rũagure
o'ógusami.

Cũrẽ Davi pãrãmerã nituriarã wa'teropũ nigũrẽ
o'ógusami.

Davi Õ'acũrẽ da'rawã'ñaco'tegũ nicũ niwĩ.

70 A'tere ne waroputa cũ ye queti weremũ'tãrĩ
masã ña'ase moorã me'rã Õ'acũ “Tojo
weeguti”, nicũ niwĩ.

71 Nipe'tirã marĩrẽ waparãtirãrẽ, marĩrẽ
ĩ'atu'tirãrẽ yu'rũweticã weegusami.

72 Tojo nicã marĩ ñecũsumuarẽ “Musãrẽ pa-
jaña'gũti.

Yu'u ‘Tojo weeguti’ ní'que añusere ne acobojo-
some”, nicũ niwĩ.

73 A'tere Õ'acũ cũ basuta marĩ ñecũ Abrahãrẽ
“Tojo weeguti”, nicũ niwĩ.

74 Marĩrẽ ĩ'atu'tirãrẽ yu'rucã weegusami.

Tojo nicã uiro marĩrõ marĩrẽ cũ dutiro weecã
weegusami.

75 Nipe'tiro marĩ catiro põtẽorõ añurã, cũ yarã cũ
uaro weecã weegusami, nicũ niwĩ Zacarĩa.

76 Mu'u, yu'u macũacã, marĩ wiogũ a'tiatji
ma'arẽ apoyumũ'tãgũ nigũsa'a.

Tojo weegũ “Õ'acũ u'mũsecjũ ye quetire
weremũ'tãrĩ masũ nimi”, nino'gũsa'a.

77 Mu'u Õ'acũ yarãrẽ a'tiro nigũsa'a:

“Musã ña'arõ wee'quere acoboJose sãrĩcã,
musãrẽ acobojogusami.

A'tiro wéégũ, musã pecame'epũ wa'abo'cãrãrẽ
yu'rũogusami”, nigũsa'a.

78 Õ'acũ marĩ wiogu marĩrẽ ma'i pajaña'tjãgũ,
cũ macũ marĩrẽ yu'rũoacjũre o'ógusami.

79 Cũ na'itĩ'arõpu nirãrẽ sĩ'orõ weronojõ marĩ
cũrẽ masĩtirã, pecame'epu wa'abo'cãrãrẽ
cũrẽ masĩcã weegusami.

Tojo wee marĩ ña'arõ wee'quere acobojogu,
marĩrẽ cũ me'rã añurõ nisetica
weegusami, nicu niwĩ Zacarìa.

80 Wĩ'magũ bucua, siape me'rã Õ'acũrẽ
nemorõ ejõpeowã'cãcu niwĩ. Yucu marĩrõ,
masã marĩrõpu nibajaque'aticu niwĩ. Téé Israe
curuacjãrãrẽ bu'enũ'cãcateropu topu nituocu
niwĩ.

2

Jesú cã bajua'que nĩ'i (Mt 1.18-25)

1 Jesú cã bajuase duporo nipe'tirã romano
masã wiogu Augusto wãmetigu nipe'tirã masãrẽ
ba'paqueogutigu, na wãmerẽ ojaõ'oduticu
niwĩ. 2 Cirenio, Siria di'ta wiogu nícatero
ne waro ojaõ'ose nu'cãcaro niwũ. 3 Nipe'tirãrẽ
na ñecũsumua bajua'que macãrĩpu ojaõ'ogũ
wa'aduticu niwĩ.

4 Tojo weegu José Nazare Galilea di'ta nirĩ
macãpu ní'cu wijawã'cãcu niwĩ. Belẽ Judea
di'ta nirĩ macãpu wa'acu niwĩ. Topu cũ ñecũ
Davi bajuacu niwĩ. Cũ Davi pãrãmi niyugu,
topu ojaõ'odutigu wa'acu niwĩ. 5 Cũ, cũ omocã
du'teacjo María me'rã Belẽpu ojaõ'odutigu
wa'acu niwĩ. Co wĩ'magũ cuogo nico niwõ. 6 Na
Belẽpu nirĩ cura María co wĩ'magũ ñe'erĩtero
ejacaro niwũ. 7 Topure na cãrĩrĩ wĩ'i bocaticãrã

niwã. Tojo weerã ecarã na cãrĩrĩ wi'ipũ wa'acãrã niwã. Topũ co ne waro wĩ'magũ wũaco niwõ. Cũrẽ su'ti caseri me'rã oma, ecarã na ba'ari co'ropũ cũuco niwõ.

Õ'acũrẽ wereco'terã Ƴ'mũsecjãrã oveja co'terãrẽ Jesú bajuasere were'que ni'i

⁸ Belẽ sumutopũ oveja co'terã nicãrã niwã. Na, na yarã ovejare co'terã, cãpũpũ nibo'reamũjãcãrã niwã. ⁹ Wãcũña marĩrõ narẽ ni'cũ Õ'acũrẽ wereco'tegũ Ƴ'mũsecjũ bajuacũ niwĩ. Õ'acũ cũ asistese na tiropũ añurõ bo'reyuse'sa wa'acaro niwũ. Tojo wa'acã ĩ'arã, Ƴcũayũ'rũacãrã niwã. ¹⁰ Õ'acũrẽ wereco'tegũ narẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Yũ'ure uiticã'ña. Mũsãrẽ añuse quetire miitigũ wee'e. Te quetire tũ'orã, nipe'tirã e'catirãsama. ¹¹ Ni'cãcã ñami Davi ya macã Belẽpũ mũsãrẽ yũ'rũoacjũ bajuami. Cũ Õ'acũ bese'cũ Cristo marĩ wiogũ nimi. ¹² Cũ wĩ'magũrẽ su'ti caseri me'rã oma'cũre bo-caejarãsa'a. Wa'icũrã nirĩ wi'ipũ cũñagũrẽ ĩ'arãsa'a. Mũsã a'tere ĩ'arã, “Diacjũta wereapĩ”, nirãsa'a, nicũ niwĩ Õ'acũrẽ wereco'tegũ.

¹³ Cũ tojo nĩca be'roacã cũ tiropũ pãjãrã Õ'acũrẽ wereco'terã Ƴ'mũsecjãrã bajuanemocãrã niwã. Na Õ'acũrẽ ĩjõpeorã, a'tiro e'cati basapeocãrã niwã:

¹⁴ Õ'acũ Ƴ'mũsecjũrẽ e'catipeorã.

Nipe'tirã cũrẽ “Añubutiami”, ni basapeoato.

A'ti di'ta pe'ere cũ añurõ weeno'cãrã ejerisãjãse cũoato, nicãrã niwã.

15 Be'ro Õ'acūrē wereco'terā u'musepu mujāca be'ro oveja co'terā na basu a'merī ucūcārā niwā:

—Te'a quero Belēpu. Tojo wa'a'quere, Õ'acū marīrē wereduti'quere ī'arā marī, nicārā niwā.

16 Tojo weerā sojaro me'rā macāpu pi'acārā niwā. Topu pi'atarā, María, Joseré bocaejacārā niwā. Wī'magū quē'rārē ecarā ba'ari co'ropu cūñagūrē ī'acārā niwā. 17 Cūrē ī'āca be'ro Õ'acūrē wereco'tegu wī'magū ye quetire narē ní'quere werestecārā niwā. 18 Nipe'tirā na weresere tu'orā, tu'o ucūamujācārā niwā. 19 María pe'e oveja co'terā tojo nisere co se'saro wācū tu'oña'cā'co niwō. Uputu tere wācūnurūco niwō. 20 Oveja co'terā Õ'acūrē wereco'tegu narē ní'caronojōta queoro wa'acā ī'arā, Õ'acūrē “Añuyurūami”, ni e'catitojaacārā niwā.

Jesure na Õ'acū wi'ipū mia'que ni'i

21 Ni'cā semana Jesús bajuāca be'ro na weewuaronojō weecārā niwā. Jesure cū ò'rēcju yapa caserore yejecō'acārā niwā. Titareta cūrē Jesús wāme ò'ocārā niwā. Ti wāmerēta Õ'acūrē wereco'tegu María co nijīpaco nise dūporo ò'oduticū niwī. Tojo weerā tojo wāmeyecārā niwā.

22 Wī'magū co wuāca be'ro ticuse nūmūrī yurūca be'ro na weewuaronojōpūma weecārā niwā. Moisé dutise a'tiro nicaro niwā. Nūmia wī'magū wuāca be'ro ticuse nūmūrī be'ro apaturi na ní'caronojōta tojato tja nīrō tojo duticaro niwā. Titare wī'magūrē Jerusalēpu miacārā niwā. Topu Õ'acū wi'ipū miisājāa,

Õ'acũrẽ “Mũ'u yagu nimi”, ni ì'orã wa'acãrã niwã. ²³ Õ'acũ dutise tojo niyucã, tere tojo weecãrã niwã. A'tiro nicaro niwũ: “Nipe'tirã bajuamũ'tãrã umua Õ'acũ yarã sãjãcã weeno'rãsama”, niwũ. ²⁴ Be'ro María, tojo nicã José Õ'acũ duti'caronojõta weecãrã niwã tja. A'tiro nicaro niwũ: “Õ'acũrẽ ãjõpeorã, pũarãrã buja weronojõ bajurãrẽ o'oya. Na marĩcã buja pũarã o'oya”, nicaro niwũ.

²⁵ Titare ni'cũ Jerusalẽcjã Simeó wãmetigu nicu niwĩ. Cũ añugũ waro Õ'acũrẽ ãjõpeoyũ'rũgu nicu niwĩ. Israe curuacjãrãrẽ yũ'rũoacjũre yucuegu weecu niwĩ. Espiritu Santu Simeó me'rã ninu'cũcu niwĩ. ²⁶ Espiritu Santu cũrẽ a'tiro wereyutojacu niwĩ:

—Cristo Õ'acũ bese'cũre ì'atimigũ, mũ'u wẽrĩsome, nicu niwĩ. ²⁷ Õ'acũ wi'ipũ Jesure miãca nũmũrẽ Espiritu Santu Simeórẽ ti wi'ipũ wa'aduticu niwĩ. Be'ro Jesure cã pacũsumua Moisé duti'caronojõta wéerã, Õ'acũ wi'ipũ miacãrã niwã. ²⁸ Wĩ'magũrẽ ì'agũ, Simeó miwũacu niwĩ. Miiwua, Õ'acũrẽ e'catipeogu, a'tiro nicu niwĩ:

²⁹ Wiogu, mũ'u “A'tiro weeguti” ní'quere queoro weepũ.

Tojo weegu ni'cãrõacãrẽ yũ'u mũ'ũrẽ da'raco'tegu e'catise me'rã wẽrĩmasĩ'i.

³⁰ Masãrẽ yũ'rũoacjũre ì'atoja'a.

³¹ Mũ'u nipe'tirã masã ì'orõpu cũrẽ masĩdutigu tojo weewũ.

³² Cúta judío masã nitirãrẽ m̃u'urẽ ãjõpeodutigu s̃i'ogũ weronojõ weegusami.

Tojo nicã nipe'tirã m̃u'u yarã Israe curuacjãrã “Õ'acũ añurõ weeami”, nino'rãsama, nicu niwĩ Simeó.

³³ Simeó wĩ'magũrẽ tojo nicã tu'orã, José, tojo nicã Jesú paco tu'omarĩa wa'acãrã niwã. ³⁴ Be'ro Simeó narẽ “Õ'acũ m̃sãrẽ añurõ weeato”, nicu niwĩ. María, Jesú pacore a'tiro nicu niwĩ:

—Õ'acũ ã'rĩ wĩ'magũrẽ a'tiro weedutigu beseapĩ. Cũrẽ uatirã Israe curuacjãrã cõ'adijono'rãsama. Cũrẽ uarã pe'e morõpeono'rãsama. Cũ Õ'acũ ye cjasere ï'omu'tãgũ nigũsami. Pãjãrã cũrẽ teerãsama.

³⁵ Tojo weese me'rã nipe'tirã wãcũsere bajuyoropu masĩno'rõsa'a. M̃u'u pe'ere te di'pji me'rã ñosẽrõ weronojõ pũrise tu'oña'gõsa'a, nicu niwĩ Marĩare.

³⁶ Apego Õ'acũ wi'ipure Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masõ nico niwõ. Co Ana wãmetico niwõ. Fanuel macõ Aser curuacjõ nico niwõ. B̃uc̃uo waro nico niwõ. Ne waropure nu'mio waro omocã du'teco niwõ. Co omocã du'teca be'ro siete cũ'marĩ co marãpu me'rã nico niwõ. Ticuse cũ'marĩ be'ro co marãpu wẽrĩa wa'acu niwĩ. ³⁷ Jesure na Õ'acũ wi'ipu miacaterore co wapewio ochenta y cuatro cũ'marĩ c̃uoco niwõ. Co Õ'acũ wi'ipure ne wijatico niwõ. Topu Õ'acũrẽ ãjõpeogo, ñamirĩ, um̃ucori be'ti, ñubueni'cũcã'co niwõ. ³⁸ Simeó Marĩare, Joseré ucũrĩ cura Ana na tiropu wa'aco niwõ. Jesure ï'agõ, Õ'acũrẽ e'catise o'oco niwõ. Be'ro nipe'tirã

Jerusaléjārā masārē yu'rnoacjure co'terārē Jesú ye cjasere wereco niwõ.

María, José, Jesú na ya macã Nazarepũ dajatojaa'que ni'i

³⁹ Nipe'tise Õ'acũ duti'quere weetu'ajaca be'ro María, José, Jesú na ya macã Nazare, Galilea di'tapũ dajatojaacārā niwã. ⁴⁰ Wĩ'magũ siape me'rã bucua, nemorõ tutuagu, masĩnemogũ wa'acũ niwĩ. Õ'acũ cūrē añurõ weecu niwĩ.

Jesú Õ'acũ wi'ipũ wiorã me'rã ucũ'que ni'i

⁴¹ Jesú pacusumua nipe'tise cũ'marĩ Pascua bosenuũ nicã Jerusalēpũ bosenuũrĩ wa'awuacārā niwã. ⁴² Tojo weerã Jesú doce cũ'marĩ cuocã, na weewuaronojõpũma wa'acārā niwã tja. Jesú titare ne waro bosenuũ wa'agu weecu niwĩ. ⁴³ Bosenuũ yu'rũca be'ro José, María na ya macãpũ dajatojaacārā niwã. Titare Jesú pe'e cũ paco María, José masĩrõ marĩrõ Jerusalēpũ tojacã'cũ niwĩ. ⁴⁴ Na Jesure “Ãpērã marĩ me'rãcjārã me'rã wa'ayusami”, nicārã nimiwã. Tojo weerã na wãcũque'tiro marĩrõ ni'cã nũmũ ma'apũre wa'acārã niwã. Be'ropũ na acawererã, na ĩ'amasĩrã wa'tero cūrē a'macārã nimiwã. ⁴⁵ Ne bocaticārã niwã. Tojo weerã cūrē a'marã, Jerusalēpũ majãmitojacārã niwã.

⁴⁶ I'tia nũmũ na Jerusalēpũ wijãca be'ro Õ'acũ wi'ipũ cūrē bocacārã niwã. Cũ Moisé oja'quere bu'eri masã wa'teropũ dujicũ niwĩ. Na ucũsere tu'o, cũ quẽ'rã narẽ sērĩtiña'mujãcũ niwĩ.

⁴⁷ Nipe'tirã cũ masĩsere ĩ'arã, cũ yu'time'rĩsere

tɔ'orã, i'amarĩamujãcãrã niwã. ⁴⁸ Cũ Õ'acũ wi'ipɔ ducicã i'arã, cũ pacɔsumɔa i'amarĩacãrã niwã. Cũ paco cãrẽ nico niwõ:

—Macũ ¿de'ro weegu ãsãrẽ tojo weeati? Mu'u pacɔ, yu'u ɔputu mu'urẽ a'mapɔ. Ʋputu wãcũque'tiapɔ, nico niwõ.

⁴⁹ Co tojo nicã tɔ'ogɔ, Jesú nicɔ niwĩ:

—¿De'ro weerã yu'ure a'mati? ¿Musã yu'u pacɔ ye cjasere weerɔa'a nisere masĩtati? nicɔ niwĩ.

⁵⁰ Cũ pacɔsumɔa Jesú tojo nisere tɔ'omasĩticãrã niwã.

⁵¹ Be'ro na me'rã Nazarepɔ dajatojaacɔ niwĩ. Cũ todɔporopɔ wee'caronojõta na dutisere añurõ yu'tinu'cũcɔ niwĩ. Cũ paco nipe'tise Jerusalẽpɔ tojo wa'a'quere wãcũnrũco niwõ.

⁵² Jesú siape me'rã bɔcɔa, masĩnemowã'cãcɔ niwĩ. Õ'acũ cãrẽ “Añugũ nimi”, ni i'acɔ niwĩ. Masã quẽ'rã nipe'tirã cãrẽ añurõ wãcũcãrã niwã.

3

*Juã masãrẽ wãmeyerĩ masũ bu'e'que ni'i
(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)*

¹ Quince cũ'marĩ Tiberio wãmetigɔ nipe'tirã romano masã wiogɔ nirĩ cura a'ticurã cũ docacjãrã wiorã nicãrã niwã. Poncio Pilato Judea di'ta wiogɔ nicɔ niwĩ. Herode Galilea di'ta wiogɔ nicɔ niwĩ. Herode acabiji Felipe Iturea, Traconite wãmetise di'ta wiogɔ nicɔ niwĩ. Lisantias wãmetigɔ Abilinia di'ta wiogɔ nicɔ niwĩ. ² Anás, tojo nicã Caifá pa'ia wiorã nicãrã niwã. Tita

na wiorã nirĩ cura Ô'acũ Zacaríã macũ Juãrẽ masã marĩrõ, yucũ marĩrõpũ ucũcũ niwĩ. ³ Be'ro Juã nipe'tiro dia Jordã wãmetiri maa wa'teropũ yu'rũwã'cãcũ niwĩ. Masãrẽ a'tiro bu'ecũ niwĩ:

—Musã ña'arõ weeseti'quere bujaweti ducayu, wãmeyeno'ña. Tojo weerã musã ña'arõ wee'quere acobocono'rãsa'a, nicũ niwĩ.

⁴ Duporocjũpũ Ô'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ Isaía oja'caronojõta Juã queoro weeseticũ niwĩ. A'tiro ojayuno'caro niwũ:

Ni'cũ yucũ marĩrõ, masã marĩrõpũ a'tiro caricũnu'cũbajaque'atigusami:

“Marĩ wiogu a'tiatji ma'arẽ apoyuya.

Diacjũca ma'a añurĩ ma'a quẽ'rãrõ weronojõ weeyuya.”

(Marĩ wiogu a'tiati duporo musã nisetisere apoyuya, musã wãcũsere ducayuya nígũ, tojo nicũ niwĩ.)

⁵ Nipe'tise di'ta tu'ruri yaa, ni'cãrõwijino'rõsa'a. Nipe'tise ãrũpagũ, opa bu'pa diacjũca pa weeno'rõsa'a.

Ma'arĩ diacjũ nitise ma'arĩ diacjũnũ'cõno'rõsa'a.

Ma'arĩ coperibujuse yaamu'muono'rõsa'a.

(Musã ña'arõ weeseti'quere ducayu, apoya nígũ, tojo nicũ niwĩ.)

⁶ Musã tojo weecã, Ô'acũ masãrẽ yu'ruosere nipe'tirã ñ'arãsama, ni ojacũ niwĩ Isaía.

⁷ Masã Juã tiropũ wãmeyedutirã wa'acãrã niwã. Na tojo weecã, narẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Musã weeta'sari curuacjãrã añã weronojõ ni'i. Añã nucũ ãjũcã, uiwã'cãsama. Musã añã weronojõ bu'iri da'resere ui'i. Tojo uirã, musã

ña'arō wee'quere bujaweti ducayusi'rītimirā, wāmeyedutirā a'tiapu. ⁸ Musā diacjūta ūsā ña'arō wee'quere bujaweti ducayuapu nīrā, musā weesetise me'rā ī'oña. A'tiro wācūticā'ña: “Ūsā Abrahā pārāmerā ni'i. Tojo weerā Ō'acū tiropu wa'arāsa'a”, ni wācūticā'ña. Musā wācūsere ducayuticā, Abrahā pārāmerā nise wapamarī'i. Ō'acū uagu, a'te ūtāperi me'rā Abrahā pārāmerā wa'acā weemasīmi. Cū tojo weecāma, na pe'e Ō'acū uaro weebosama. ⁹ Marī yucupagu ote'quepagu weronojō ni'i. Ō'acū musārē yucupagu dūca marīsepagure besecō'arō weronojō weegusami. Yucu añurō dūcatiticjare paacō'a, ūjūacō'acā'no'sa'a. Tere wee'caro weronojō musā wācūsere ducayuticā, añurō weeseticā, Ō'acū musārē cōmea me'rā paacō'agū weronojō bu'iri da'regusami, nicu niwī Juā.

¹⁰ Cū tojo nicā tu'orā, masā cūrē sērītiña'cārā niwā:

—To pūrīcārē ¿de'ro weerāsari? nicārā niwā.

¹¹ Juā narē yu'ticu niwī:

—No'o puaro su'tiro cuogunojō apī moogūrē ni'cārō o'oya. Ba'ase cuogunojō ba'ase moogū me'rā ducawaa ba'aya, nicu niwī.

¹² Āpērā quē'rā romano masā wiorārē niyeru wapaseebosari masā Juā tiropu wāmeyedutirā wa'acārā niwā. Cūrē sērītiña'cārā niwā:

—Ūsārē bu'egu, ¿ūsā de'ro weerāsari? nicārā niwā.

¹³ Juā narē yu'ticu niwī:

—Romano masã na wapaseeduti'caro nemorõ wapaseeticã'ña. Na dutiro ejatuaro wapaseeya, nicu niwĩ.

¹⁴ ãpẽrã surara quẽ'rã cũrẽ sãrĩtiña'cãrã niwã:

—Ësã waro, ¿de'ro weerãsari? nicãrã niwã.

Juã narẽ yu'ticu niwĩ:

—Ne ãpẽrã cõsere ã'maticã'ña. Na o'oticã, tutuaro me'rã narẽ uise o'o, ña'arõ weeticã'ña. Tere uarã, na weeti'quepõreta weresãdojaticã'ña. Musã wapata'ase me'rã dia'cũ e'catiya, nicu niwĩ.

¹⁵ Masã Juã bu'esere tu'orã, uputu wãcũcãrã niwã.

—Apetero weegu Juã Õ'acũ bese'cu Cristo marĩ yoacã yucue'cu nisami, ni wãcũcãrã nimiwã.

¹⁶ Na tojo nisere masĩgũ, Juã nipe'tirãrẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Yu'u musãrẽ na ña'arõ wee'quere bujaweti, du'uama nĩgũ, aco me'rã wãmeye'e. Yu'u be'ro apĩ yu'u nemorõ tutuagu a'tigusami. Cũ añugũ waro nimi. Yu'u pe'e mejõ nigũ tu'oña'a. Cũ ye sapatu tuweemasĩtigu weronojõ cũrẽ ne ni'cãrõwijimasĩtisa'a. Cũ pũrĩcã Espĩritu Santu musãrẽ o'ógusami. Cũrẽ masã me'rã ninu'cũcã weegusami. Ña'arõrẽ ãjũaweero weronojõ musãrẽ añurõ tojato nĩgũ ña'arõ wee'quere cõ'agũsami. ¹⁷ Yu'u be'ro a'tigu ni'cũ trigo su'tiweeri masũ weronojõ nimi. Cũ te su'tire mejẽcã su'awee, cõ'asami. Te trigo peri quẽ'rãrẽ mejẽcã mi, te nũrõrĩ wĩ'ipũ nũrõsami. Te su'tire pecame'epũ ãjũacõ'asami. A'te weronojõ cũ, cũ yarã warore bese, cũ tiropũ miagũsami. ãpẽrãrẽ pecame'epũ

cõ'abajuriogusami. Ti me'e ne pe'tisome, nicu niwĩ Juã.

¹⁸ Tojo weesenõjõ me'rã peje apeye were-casanemocu niwĩ. Tenõjõ me'rã Juã Ô'acũ ye añuse quetire masãrẽ werecu niwĩ. ¹⁹ Apeyema tja Herode ti di'ta Galilea wiogure tu'ticu niwĩ. Herode cũ acabiji Felipe nũmo Herodía wãmetigore ě'ma, nũmoticu niwĩ. Tojo nicã apeye peje ña'ase weenemo'que bu'iri tu'ticu niwĩ. ²⁰ Herode Juã cũ were'quere tu'oronojõ nígũ, mejõ ña'arõ weenemocu niwĩ. Juãrẽ bu'iri da'reri wi'ipu sõrõduticu niwĩ.

Juã Jesure wãmeye'que ni'i

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Juãrẽ bu'iri da'reri wi'ipu sõrõatji dũporo Juã pãjãrã masãrẽ wãmeyecu niwĩ. Be'ro Jesú quẽ'rãrẽ wãmeyecu niwĩ. Cũrẽ wãmeyegu ñubueri cura u'muse pãrĩcaro niwũ. ²² Tojo wa'acã, Jesú bu'ipu Espiritu Santu buja weronojõ bajugu cũpũre dijatacu niwĩ. U'musepu cũ pacu Ô'acũ ucũdijogu, a'tiro nicu niwĩ:

—Mũ'u yũ'u macũ yũ'u uputu ma'igũ ni'i. Mũ'u me'rã pũrõ e'cati'i, nicu niwĩ.

Jesú ñecãsumua na nituriamjãti'que ni'i

(Mt 1.1-17)

²³ Jesú treinta cũ'marĩ wa'tero cuogu, bu'enũ'cãcu niwĩ. Masã cũrẽ "José macũ nimi", nicãrã nimiwã. José Elí macũ nicu niwĩ. ²⁴ Elí Matat macũ nicu niwĩ. Matat Leví macũ nicu niwĩ. Leví Melqui macũ nicu niwĩ. Melqui Jana macũ nicu niwĩ. Jana José macũ nicu

niwĩ. ²⁵ José Matatías macũ nicu niwĩ. Matatías Amós macũ nicu niwĩ. Amós Nahúm macũ nicu niwĩ. Nahúm Esli macũ nicu niwĩ. Esli Nagai macũ nicu niwĩ. ²⁶ Nagai Maat macũ nicu niwĩ. Maat Matatías macũ nicu niwĩ. Matatías Semei macũ nicu niwĩ. Semei Josec macũ nicu niwĩ. Josec Judá macũ nicu niwĩ. ²⁷ Judá Joanán macũ nicu niwĩ. Joanán Resa macũ nicu niwĩ. Resa Zorobabel macũ nicu niwĩ. Cũ Salatiel macũ nicu niwĩ. Salatiel Neri macũ nicu niwĩ. ²⁸ Neri Melqui macũ nicu niwĩ. Melqui Adi macũ nicu niwĩ. Adi Coşam macũ nicu niwĩ. Coşam Elmadam macũ nicu niwĩ. Cũ Er macũ nicu niwĩ. ²⁹ Er Josué macũ nicu niwĩ. Josué Eliezer macũ nicu niwĩ. Eliezer Jorim macũ nicu niwĩ. Jorim Matat macũ nicu niwĩ. ³⁰ Matat Leví macũ nicu niwĩ. Leví Simeó macũ nicu niwĩ. Simeó Judá macũ nicu niwĩ. Judá José macũ nicu niwĩ. José Jonam macũ nicu niwĩ. Jonam Eliaquim macũ nicu niwĩ. ³¹ Cũ Melea macũ nicu niwĩ. Melea Mena macũ nicu niwĩ. Mena Matata macũ nicu niwĩ. Matata Natán macũ nicu niwĩ. ³² Natán Davi macũ nicu niwĩ. Davi Isaí macũ nicu niwĩ. Isaí Obed macũ nicu niwĩ. Obed Booz macũ nicu niwĩ. Booz Sala macũ nicu niwĩ. Sala Naasón macũ nicu niwĩ. ³³ Naasón Aminadab macũ nicu niwĩ. Cũ Admin macũ nicu niwĩ. Admin Arni macũ nicu niwĩ. Arni Esrom macũ nicu niwĩ. Esrom Fares macũ nicu niwĩ. Fares Judá macũ nicu niwĩ. ³⁴ Judá Jacob macũ nicu niwĩ. Jacob Isaa macũ nicu niwĩ. Isaa Abrahã macũ nicu niwĩ. Abrahã Taré macũ nicu niwĩ. Taré Nacor macũ nicu niwĩ. ³⁵ Nacor Serug macũ nicu niwĩ. Serug Ragau macũ nicu niwĩ. Ragau Peleg macũ nicu niwĩ. Peleg Heber macũ nicu niwĩ. Heber Sala macũ nicu niwĩ. ³⁶ Sala

Cainán macũ nicu niwĩ. Cainán Arfaxad macũ nicu niwĩ. Arfaxad Sē macũ nicu niwĩ. Sē Noé macũ nicu niwĩ. Noé Lamec macũ nicu niwĩ. ³⁷ Lamec Matusalén macũ nicu niwĩ. Matusalén Enoc macũ nicu niwĩ. Enoc Jared macũ nicu niwĩ. Jared Mahalaleel macũ nicu niwĩ. Cũ Cainán macũ nicu niwĩ. ³⁸ Cainán Enós macũ nicu niwĩ. Enós Set macũ nicu niwĩ. Set Adã macũ nicu niwĩ. Adã Ō'acũ cũ ne waro wee du'pócãti'cu nicu niwĩ. Tojo weegu cũ Ō'acũ macũ nicu niwĩ.

4

Jesure wãtĩ Ō'acũrẽ yu'rũnu'cãcã weesĩ'rĩmi'que ni'i

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹ Juã Jesure wãmeyeca be'ro Jesú Espiritu Santure cwoyu'rũacu niwĩ. Cũrẽ dia Jordã wãmetiri maapu ni'cure Espiritu Santu maata yucu marĩrõ, masã marĩrõpu miacu niwĩ.

² Topure cuarenta nũmũrĩ nicu niwĩ. Wãtĩ Jesure cũ pacure yu'rũnu'cãdutigu niquesãcu niniwĩ. Cũ topu nise nũmũrĩrẽ Jesú ne cã'rõ ba'aticu niwĩ. Tojo weegu ujaboacu niwĩ. ³ Tojo wa'ari curare wãtĩ cãrẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Mu'u diacjũta Ō'acũ macũ ni'i nígũ, a'te ũtãperire pã dojorẽ ba'aya, nicu niwĩ.

⁴ Jesú cãrẽ yu'ticu niwĩ:

—Ō'acũ ye queti ojãca pũrĩpu a'tiro ojano'o: “Masã ba'ase me'rã dia'cũ catimasĩtisama”, ni ojano'wũ, nicu niwĩ.

⁵ Be'ro wãtĩ Jesure u'muacju ũrũgũpu miacu niwĩ tja. Topu nipe'tisere ni'cãtita a'ti nucũcã

cjase macãrĩ pejere ï'ope'ocã'cũ niwĩ. ⁶ Ì'otoja, wãtĩ a'tiro nicũ niwĩ:

—Yũ'u mũ'urẽ a'te macãrĩ wiogu, te macãrĩpũ nise nipe'tise wiogu sörõgũti. A'te nipe'tise yé ni'i. Tojo weegu yũ'u no'o o'osĩ'rĩgũrẽ o'oguti. ⁷ Mũ'u yũ'ure ejaque'a ãjõpeocã, nipe'tise mũ'u ye tojarosa'a, nicũ niwĩ wãtĩ.

⁸ Jesú a'tiro yũ'ticũ niwĩ:

—Õ'acũ ye queti ojáca pũrĩpũ a'tiro ojano'o: “Õ'acũ mũ'u wiogu ni'cũrẽta ãjõpeoya. Cũ se'sarore, cũ dutise dia'cũrẽ weeco'teya”, niwũ, nicũ niwĩ Jesú.

⁹ Be'ro wãtĩ Jesure Jerusalẽpũ miaa, Õ'acũ wi'i dũposãrĩpũ miimujãcũ niwĩ. Topũ cũrẽ a'tiro nicũ niwĩ tja:

—Mũ'u diacjũta Õ'acũ macũ ni'i nígũ, a'topũ me'rãta nucũcãpũ bu'pudijaya. ¹⁰ Õ'acũ ye queti ojáca pũrĩpũ mũ'urẽ a'tiro ojano'o:

Õ'acũ cũrẽ wereco'terãrẽ mũ'urẽ co'tedutigũ o'ógusami.

¹¹ Mũ'urẽ ãtãgãpũ doquepejari nírá, mũ'urẽ tuuñe'erãsama, ni ojano'caro niwũ, nicũ niwĩ wãtĩ.

¹² Jesú cũrẽ yũ'ticũ niwĩ:

—Õ'acũ ye queti ojáca pũrĩpũre a'te quẽ'rã ojano'caro niwũ: “Mũ'u wiogu Õ'acũ cũ ucũ'quere ne ni'cãti ¿diacjũta nimitito? nírá, cũrẽ weeĩ'odutiticã'ña”, ni ojano'wũ, nicũ niwĩ Jesú.

¹³ A'tiro wéegu, wãtĩ apeye de'ro mejẽcã Jesure weenemomasĩticũ niwĩ. Weenemomasĩti, yoaticã cũrẽ cõ'awã'cãnicũ niwĩ.

*Jesú ne waro cã GalileapɁ bu'enɁ'cã'que ni'i
(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)*

¹⁴ Jesú masã marĩrõpɁ ní'cɁ Espĩritu Santure cɁoyɁ'ruagu, GalileapɁre dajacɁ niwĩ. Āpẽrã cã ye quetire nipe'tiro Galilea wa'terocjãrã ucũse'sa wa'acãrã niwã. ¹⁵ Jesú macãrĩnɁcũ na nerẽwɁasepɁ bu'ecɁ niwĩ. Nipe'tirã cãrẽ e'cati, "AñuyɁ'ruami", nicãrã niwã.

*Jesú cã ya macã NazarepɁ dajatojaa'que ni'i
(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)*

¹⁶ Be'ro Jesú Nazare cã masãca macãpɁ dajatojaacɁ niwĩ. Judío masã na soowɁari nɁmɁ cã weewɁaronojõpɁma na nerẽwɁari wi'ipɁ sãjãacɁ niwĩ. TopɁ wã'cãnɁ'cã, Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩrẽ bu'eĩ'ocɁ niwĩ. ¹⁷ Cãrẽ Õ'acũ ye queti weremɁ'tãrĩ masũ Isaía ojãca pũrĩrẽ bu'edutirã o'ocãrã niwã. Cã ti pũrĩrẽ pão, a'tiro oja'quere bocacɁ niwĩ. A'tiro nicaro niwũ:

¹⁸ Espĩritu Santu yɁ'ɁpɁre nimi.

Cã añuse quetire pajasecɁorãrẽ yɁ'Ɂre were-dutigɁ cũuwĩ.

BɁjawetirãrẽ wãcũtutuacã weedutigɁ o'ówĩ.

Āpẽrã dutise doca niwã'nãrãrẽ yɁ'ruweticã weedutigɁ o'ówĩ.

Caperi ĩ'atirãrẽ ĩ'acã weedutigɁ o'ówĩ.

Āpẽrãrẽ dutipe, ña'arõ weepeno'rãrẽ wijata'adutigɁ o'ówĩ.

¹⁹ Õ'acũ masãrẽ yɁ'ruoritero etatoja'a nisere weredutigɁ o'ówĩ, ni ojacɁ niwĩ Isaía, ni bu'ecɁ niwĩ Jesú.

20 Be'ro, Jesú cã bu'éca be'ro ti pũrĩrẽ tu-utũrẽtoja, ti wi'i co'tegũre wiacũ niwĩ. Wia, narẽ bu'egutigũ ejanujãcũ niwĩ. Nipe'tirã ti wi'ipũ nirã cũrẽ ne ĩ'adu'uticãrã niwã. 21 Cũ narẽ a'tiro ucũnũ'cãcũ niwĩ:

—Ni'cãcã me'rã musã tũ'oropũ bu'eĩ'o'que queoro wa'a'a, nicũ niwĩ.

22 Nipe'tirã Jesure añurõ ucũcãrã niwã. Cũ ucũsere tũ'orã, te añuse niyucã, tũ'omarĩa wa'acãrã niwã. Na basu a'merĩ sãrĩtiña'cãrã niwã:

—¿Ã'rĩ José macũ mejẽta niti? nicãrã niwã.

23 Na tojo nisere masĩgũ, Jesú narẽ nicũ niwĩ:

—Apetero weerã a'te masã na ucũwũasenojõrẽ yũ'ure nĩrã nisa'a: “Ocoyeri masũ mu'ũ basu pe'e ocoye yũ'rũoya”, nisa'a. Tojo nicã “Mu'ũ Capernaupũ weeĩ'o'quere ũsã tũ'owũ. Te ũsã tũ'o'quere a'to mu'ũ ya macã waropũ quẽ'rãrẽ weeĩ'oña”, nĩrã nisa'a, nicũ niwĩ.

24 Be'ro narẽ ninemocũ niwĩ:

—Diacjũ musãrẽ weregutĩ. Ne ni'cũ Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũrẽ cũ ya macãcjãrã waro añurõ põtãrĩtisama. 25 Musãrẽ a'tere diacjũ masĩcã wãsa'a. Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ Elía cũ nĩcateropũre Israe di'tapũre pãjãrã wapewia numia nicãrã niwã. Titare ĩ'tia cũ'ma ape cũ'ma deco acoro pejaticaro niwũ. Tojo weerã nipe'tirã ti di'tacjãrã wputũ wjaboacãrã niwã. 26 Tojo nimicã, ne ni'cõ Israe curuacjõ wapewiore weetamudutigũ Õ'acũ o'óticũ niwĩ. Ape di'tacjõ Sarepta wãmetiro Sidõ pũ'to nigõ pe'ere weetamudutigũ o'ócũ niwĩ. 27 Apeye quẽ'rã Eliseo Õ'acũ ye queti

weremu'tārī masũ nícateropure a'te weronojõta wa'acaro niwũ. Israe di'tapure pājārã cãmi boarã nicārã niwã. Tojo nimicã, Eliseo ne ni'cũ ti di'tacjũrẽ yu'rũoticu niwĩ. Naamán aperocjũ Siria di'tacjũ pe'ere yu'rũocu niwĩ. Ô'acũ Israe curuacjãrãrẽ weetamutigũ, Israe curuacjãrã nirtirã pe'ere weetamucu niwĩ, nicu niwĩ.

²⁸ Ti wi'ipũ nerẽ'cãrã pājārã Jesú a'tiro nisere tũ'orã, uayũ'rũacãrã niwã. ²⁹ Be'ro nipe'tirã to nirã wã'cãnũ'cã, Jesure macã sumutopũ cõ'aõ'ocãrã niwã. Na nirĩ macãcjũ ũrũgũ duposãrĩpũ cãrẽ tuuquedijorãtirã miimujãcãrã niwã. ³⁰ Na tojo weesĩ'rĩmicã, Jesú na wa'tero wa'a, yu'rũwã'cã wa'acũ niwĩ.

Jesú wãtĩ sãjãno'cũre cõ'awĩrõ'que ni'i
(Mr 1.21-28)

³¹ Be'ro Jesú Capernaupũ wa'acũ niwĩ. Ti macã Galilea di'tapũ nicaro niwũ. Topũ masãrẽ na soowũari nũmũrẽ bu'ecũ niwĩ. ³² Dutisere cũogu weronojõ bu'ecã ĩ'arã, tũ'omarĩamujãcãrã niwã.

³³ Na nérẽca wi'ipure ni'cũ wãtĩ sãjãno'cũ nicu niwĩ. A'tiro upũtũ caricũcu niwĩ:

³⁴ —Jesú Nazarecjũ, ũsãrẽ cariboticã'ña. ¿ũsãrẽ bu'iri da're bajuriogu a'tigu weeti? Mũ'urẽ ĩ'amasĩ'i. Ô'acũ o'ó'cũ ña'ase moogũ, añubutiagu ni'i, nicu niwĩ.

³⁵ Cũ tojo nicã tũ'ogu, Jesú wãtĩ masũpũ nigũrẽ tu'tigu, a'tiro nicu niwĩ:

—Di'tamarĩaña. Ā'rĩpũre nigũ wijaaya, nicu niwĩ.

Cũ tojo nicã, wãtĩ na ĩ'orõpũ tuuquecũu, cãpũre ní'cũ wijaacũ niwĩ. Ne cãrẽ mejẽcã cãmida'rema'arõ marĩrõ wijaacũ niwĩ. ³⁶ Tojo wa'asere ĩ'arã, nipe'tirã ucucãrã niwã. Na basu a'merĩ a'tiro ucũcãrã niwã:

—Ã'rĩ dutise cõose ¿ñe'enojõ nimitito? Cũ tutuaro me'rã wãtĩarẽ cõ'awĩrõmasĩmi. Cũ narẽ cõ'awĩrõcã, na wijaama, nicãrã niwã.

³⁷ Tojo weero nipe'tiro Galileapũ Jesú ye cjase se'sa wa'acaro niwũ.

Jesú Simó Pedro mañecõrẽ yũ'rũo'que queti ni'i

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Jesú na nerẽwuaropũ ní'cũ wijaa wa'acũ niwĩ. Wijáaca be'ro Simó ya wi'ipũ wa'acũ niwĩ. Cũ mañecõ uputu ujaque dutitico niwõ. Tojo weerã Jesure “Yũ'rũoya”, ni sãrĩcãrã niwã.

³⁹ Jesú co pũ'to ejanũ'cã mu'rĩ'a, ujaquere suruduticũ niwĩ. Cũ tojo weecã, ujaque surupe'tia wa'acaro niwũ. Tojo wéeca be'ro maata co wã'cãnũ'cã, narẽ ba'ase etigo wa'aco niwõ.

Jesú pãjãrã masã dutitirãrẽ yũ'rũo'que ni'i

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Mujĩpũ sãjãrĩ cura nipe'tirã no'o nise duti cõorãrẽ Jesú tiropũ miacãrã niwã. Jesú na dutitirãncũrẽ omocã ñapeogũ, nipe'tirãrẽ yũ'rũocũ niwĩ. ⁴¹ Na dutitirã wa'teropũre wãtĩa masãpũre sãjãa'cãrã quẽ'rãrẽ cõ'awĩrõcũ niwĩ. Na wijaarã, a'tiro caricũwijaacãrã niwã:

—Mũ'ũ Õ'acũ macũ ni'i, nicãrã niwã.

Wātīa Cristo Ō'acũ bese'cũ nimi nisere masicārã niwã. Tojo weegu Jesú narẽ tu'tigu, ucũdutiticũ niwĩ.

Jesú Galilea di'tapũ cũ ye quetire werecusi'que ni'i

(Mr 1.35-39)

⁴² Bo'reque'ari cura Jesú macã sumuto masã marĩrõpũ wa'acũ niwĩ. Cũ tojo weecã, masã cãrẽ a'ma, cũ nirõpũ sirutuejacārã niwã. Cãrẽ aperopũ wa'adutiticārã nimiwã. ⁴³ Jesú narẽ nicũ niwĩ:

—Yũ'u apeye macãrĩpũ quẽ'rãrẽ añuse queti, Ō'acũ a'ti nucũcãcjãrãrẽ wiogũ nigũsami nisere wererõa'a. Ō'acũ na ña'arõ wee'quere bujaweti ducayucã, cũ yarã sãjãcã weegusami. A'te niatjereta yũ'u pacũ yũ'ure o'ówĩ, nicũ niwĩ.

⁴⁴ Tojo weegu Jesú na nerẽwũase wi'seri Galilea di'ta nise macãrĩpũre werecusi'acũ niwĩ.

5

Jesú cũ tutuaro me'rã wa'i pãjãrã wẽjẽcã wee'que ni'i

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Ni'cã nũmũ Jesú Genesare wãmetiri ditara sumutopũ nicũ niwĩ. Cũ topũ nirĩ cura pãjãrã masã etacārã niwã. Cũ Ō'acũ ye queti were-sere tã'osĩ'rĩrã, cũ pũ'to pãjãrã tuuwã'cãcãrã niwã. ² Ditara sumuto nucũporopũ pũawũ masã marĩsepawũ pa'sacã ĩ'acũ niwĩ. Wa'i wẽjẽrã eja'cãrã tepawũre topũ po'o, na ye we-jecũpagũre coerã wa'arã majãnũ'cãcãrã niwã.

³ Jesú tepawũre ĩ'agũ, Simó yawũpũ mũjãsjãcũ

niwĩ. Simórẽ “Sõ'ocurepũ wajawĩrõña”, nicũ niwĩ. Cũ tojo níca be'ro Jesú tiwũpũ ejanujã, masã sumutopũ nu'cũrãrẽ bu'enũ'cãcũ niwĩ.

⁴ Narẽ bu'eca be'ro Simórẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Yucũsure decocurepũ wajawijaya. Topũ mũ'u ya wejecũre doqueñoña, nicũ niwĩ.

⁵ Simó cãrẽ yũ'ticũ niwĩ:

—Masãrẽ bu'egũ, ũsã pi'eti, ñamipũre wějẽbo'reamiapũ. Ne wějẽtiasũ. Mũ'u dutiguta dutitoja'a. Tojo weegũ wejecũre doqueñoğũti, nicũ niwĩ.

⁶ Na tigure doqueñoça be'ro pãjãrã waro wa'i sãjãno'cãrã niwã. Tojo weero tigũ wejecũ tũ'rũrõpũ weecaro niwũ. ⁷ Tere ĩ'arã, na me'rãcjãrã apewũ yucũsupũ nirãrẽ weetamudutirã bũapijicãrã niwã. Na, na tiropũ eta, narẽ weetamucãrã niwã. Tepawũ pũawũputa wa'i me'rã cã'rõ mirĩdijawe'socarõ niwũ. ⁸ A'tiro wa'acã ĩ'agũ, Simó Pedro Jesú tiro ejaque'a, cãrẽ nicũ niwĩ:

—Yũ'u wiogũ, yũ'u ña'arõ weesebũcu ni'i. Tojo weegũ mũ'u aņugũ, ña'ase moogũ yũ'u tiro niticã'ña, nicũ niwĩ.

⁹ Wa'i pãjãrãrẽ ĩ'amarĩatjĩagũ, tojo nicũ niwĩ. Tojo nicã ãpẽrã cũ me'rã ní'cãrã quẽ'rã mejãrõta ĩ'amarĩacãrã niwã. ¹⁰ Apewũpũ ní'cãrã Zebedeo põ'rã Santiago, Juã Simó me'rãcjãrã na quẽ'rã ĩ'amarĩacãrã niwã. Be'ro Jesú Simórẽ nicũ niwĩ:

—Uiticã'ña. Ní'cãcã me'rã mũ'u wa'i wějẽmu'sĩgũ weronojõ masãrẽ yé quetire weregũsa'a. Were, pãjãrã yũ'ure ĩjõpeocã weegũsa'a, nicũ niwĩ.

11 Be'ro na yucʉsupawure sumutopu wajanujăcără niwă. Nipe'tise na cʉomi'quere topuța cūucă, Jesú me'ră wa'a wa'acără niwă.

Jesú cāmi boagure yu'rɔo'que ni'i

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

12 Jesú ni'cā macă Galilea di'ta nirī cura ni'cū nipe'tiro upupu cāmi boagu cū tiro wa'acu niwī. Cūrē ĩ'agū, cū pu'to di'tapu paamu'rīque'a, a'tiro nicu niwī:

—Wioḡu, mʉ'u dutire yu'rɔoḡu ni'i. Yu'ure yu'rɔoya, nicu niwī.

13 Tojo nică tu'ogʉ, Jesú cūrē yu'rɔoḡu űapeo, a'tiro nicu niwī:

—Yu'rɔoḡuti. Cāmi marġgūpu tojayá, nicu niwī.

Cū tojo nicăta, cū cāmi nimi'que yatipe'tia wa'acaro niwū. 14 Tu'ajanʉ'cō, Jesú cūrē a'tiro nicu niwī:

—A'tere āpērārē weretică'ña. A'tiro pe'e weeya. Diacjăta pa'i tiropu mʉ'u ye cāmi yati'quere ĩ'ogū wa'aya. Cū mʉ'urē ĩ'aca be'ro mʉ'u cāmi boasere “Pe'tia wa'a'a”, nigūsami. Cū tojo nica be'ro Moisé cū Ő'acūrē e'catise o'oduti'quere o'oya. Mʉ'u tojo wee yu'rúca be'ro masă me'ră nisetigusa'a tja, nicu niwī.

15 Jesú ye cjase pe'e siape me'ră nemorō masīno'caro niwū. Tojo weeră pājāră masă cū ucūserē tu'orătiră nerēcără niwă. Tojo nică na dutire yu'rɔocă ɱară, cū tiro nerēcără niwă. 16 Na tojo weemujămică, Jesú pe'e masă marġsepʉ wa'acu niwī. Tepu cū pacu Ő'acūrē űubuemujăcʉ niwī.

Jesú sijamasĩtigure yu'rũo'que ni'i
(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

17 Ni'cã nũmũ Jesú masãrẽ bu'egu weecu niwĩ. Titare masã wa'teropũre ni'cãrẽrã fariseo masã, ãpẽrã Moisé oja'quere bu'eri masã du-jicãrã niwã. Ni'cãrẽrã Galilea di'tapu nise macãrĩcjãrã nicãrã niwã. ãpẽrã Judea di'tapu nise macãrĩcjãrã nicãrã niwã. Tojo nicã ãpẽrã Jerusalẽcjãrã nicãrã niwã. Na to nirĩ cura Jesú dutitirãrẽ yu'rũogu, Õ'acũ tutuase me'rã yu'rũocu niwĩ. 18 Jesú masãrẽ bu'eri cura ãpẽrã masã ni'cũ sijamasĩtigure cũ cũñarõ me'rã wũaejacãrã niwã. Na wi'ipu miisãjãa, Jesú tiropũ cũusĩ'rĩcãrã nimiwã. 19 Tojo weesĩ'rĩmirã, masã pãjãrã waro niyucã, ne wũasãjãamasĩticãrã niwã. Tojo weerã wi'i duposãrĩpu mũjãa, ni'cã pe seewecãrã niwã. Ti pepũ cũ cũñarõ me'rã cãrẽ Jesú tiropũ, masã wa'teropũ du'udijocãrã niwã. 20 Jesú na ëjõpeocã ã'agũ, dutitigure a'tiro nicũ niwĩ:

—Mũ'ũ ña'arõ wee'quere acobojono'toja'a, nicũ niwĩ.

21 Cũ tojo nicã tũ'orã, Moisé oja'quere bu'eri masã, fariseo masã a'tiro wãcũcãrã niwã: “Ã'rĩ cũ tojo ucũse me'rã Õ'acũrẽ ña'arõ ucũgũ weemi. ¿Noa niti cũ tojo weegũ? Cũ Õ'acũ weronojõ tutuagu ni'i, ¿ni wãcũsari? Marĩ weronojõ upũtigu masã ña'arõ wee'quere acobojomasĩtisami. Õ'acũ ni'cũta ña'arõ wee'quere acobojomasĩmi”, nicãrã niwã.

22 Jesú na wãcũsere ã'amasĩgũ, a'tiro nicũ niwĩ:

—¿De'ro weerã musã yu'ure mejẽcã wãcũma'ati? ²³ ¿De'ro nise pe'e diasatibutiati? ¿“Mu'u ña'arõ wee'quere acobojono'toja'a” nicã, o “Wã'cãnu'cã, sijawã'cãña” nise pe'e diasawetine? “Mu'u ña'arõ wee'quere acobojono'toja'a” nicã ï'atimirã, ëjõpeoya marĩ'i. “Wã'cãnu'cã, sijawã'cãña” nicã pe'ema, cũ sijasere ï'atojarãpu “Diacjũta ni'i”, ni ëjõpeono'o, nicu niwĩ. ²⁴ Tojo weegu yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu yu'u tutuasere ï'ogũ, ã'rĩ sijamasĩtigure yu'ruoguti. Te me'rã musã yu'u masã ña'arõ wee'quere acobojomasĩsere masĩrãsa'a, nicu niwĩ.

Tojo weegu sijamasĩtigure a'tiro nicu niwĩ:

—Mu'u pe'ema a'tiro nigũti. Wã'cãnu'cãña. Mu'u cũñarõrẽ miiwua, mu'u ya wi'ipu to-jaagusa'a, nicu niwĩ.

²⁵ Cũ tojo nicãta, na nipe'tirã ï'orõpu sija-masĩti'cu wã'cãnu'cãcu niwĩ. Wã'cãnu'cã, cũ cũña'carore miiwua, Õ'acũrẽ e'catise o'oguta, cũ ya wi'ipu tojaa wa'acu niwĩ. ²⁶ Nipe'tirã tojo wa'asere ï'amarĩa, Õ'acũrẽ e'catise o'ocãrã niwã. ï'amarĩarã, a'tiro nicãrã niwã:

—Ni'cãcãma ne ï'awuaya marĩsere ï'asu, nicãrã niwã.

Jesú Levíre piji'que ni'i
(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Jesú sijamasĩtigure yu'ruóca be'ro wi'ipu ní'cu wijaacu niwĩ. Wijaa, ni'cũ romano masã wiochure niyeru wapaseebosari masũrẽ ï'abocacu niwĩ. Cũ Leví wãmeticu niwĩ. Cũ da'rawuaropu

dujicɯ niwĩ. Jesú cūrē ĩ'agũ, “Te'a, yu'ɯ me'rã a'tia”, nicɯ niwĩ.

²⁸ Cũ tojo nicã tu'ogɯ, Leví wã'cãnu'cã, nipe'tise cũ da'ra'quere du'ucũpeo, Jesú me'rã wa'acɯ niwĩ.

²⁹ Be'ro Leví cũ ya wi'ipɯ Jesure pajiri bosenuɯ weepeocɯ niwĩ. Leví me'rãcãrã pãjãrã wapaseeri masã nicãrã niwã. Tojo nicã ãpẽrã quẽrã pãjãrã masã na me'rã ba'arã ninemocãrã niwã. ³⁰ Na tojo weecã, fariseo masã, Moisé oja'quere bu'eri masã narẽ ĩ'anu'cũco'tecãrã niwã. Tojo weerã Jesú bu'erãrẽ ucjacãrã niwã. A'tiro nicãrã niwã:

—¿De'ro weerã mɯsã niyeru wapaseeri masã me'rã, ña'arõ weeri masã me'rã sĩ'rĩ, ba'ati? nicãrã niwã.

³¹ Jesú na tojo nisere tu'ogɯ, a'tiro nicɯ niwĩ:

—Duti moorã ocoyedutirã, duturure a'matisama. Dutitirã pũrĩcã a'masama.

³² “Añurã ni'i” nirãrẽ a'magũ a'tiwɯ. Æpẽrã “Ësã ña'arã ni'i” nirã pe'ere a'magũ a'tiwɯ. Na ña'arõ wee'quere bujaweti ducayudutigɯ a'tiwɯ, nicɯ niwĩ.

“Mɯ'ɯ bu'erã ¿de'ro weerã be'tiweti?” Jesure ní'que ní'i

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Be'ro Jesure sãrĩtiña'nemocãrã niwã:

—Juã masãrẽ wãmeyeru masũ bu'esere siruturã, tojo nicã ãsã fariseo masã bu'esere siruturã Õ'acũrẽ ëjõpeorã be'ti ñubuesama. ¿De'ro weerã mɯ'ɯ bu'erã pe'e be'titimirã, sĩ'rĩ ba'ati? nicãrã niwã.

³⁴ Jesú narẽ yu'ticɯ niwĩ:

—¿De'ro weeacjũ omocã dũ'tegũ na me'rã nígũ, cũ pijio'cãrãrẽ bũjaweti, be'tidutibosari?
 35 Be'ro cũrẽ ãpẽrã aperopũ miáca be'ro pũrĩcãrẽ bũjaweti, be'tirãsama. Jesú, yũ'ũ na me'rã ni'i yujupũ; yũ'ũ na me'rã niticã pũrĩcãrẽ, be'tirãsama nígũ, tojo nicũ niwĩ.

36 Narẽ queose me'rã werenemocũ niwĩ:

—Ne ni'cũ ma'marõ su'tiroke tũ'rẽ, mejãrõ su'tiropũ sereõ'otisami. Tojo weegũ ma'marõ su'tiroke bajuriogũ weesami. Tojo nicã ma'marõ su'tiroke mejã su'tiropũ sereõ'ocã, ña'arõ baju'u.

37 Tojota wa'asa'a ma'ma vino mejã ajuri wa'icũrã caseri me'rã wee'que ajuripũ poseyecã. A'tiro weecãma, vino pã'muyũ'rũ, te ajurire tũ'rẽcã'sa'a. Tojo wa'acã, vino piostepe'tia wa'asa'a. Tojo weero vino cõ'awa'a, te ajuri quẽ'rã cõ'a wa'asa'a. 38 Tojo weero ma'ma vinorẽ ma'ma ajuripũ poseyeroũ'a. 39 Ne ni'cũ vino mejãrẽ sĩ'rĩpo'cũ ma'marẽ sĩ'rĩsĩ'rĩtisami. Cũ a'tiro nisami: “Yũ'ũ sĩ'rĩmũ'tã'que mejã pe'e, nemorõ añuapũ”, nisami. Mũsã todũporopũ weeseti'quere mũsã weepo'quere ma'ma yũ'ũ bu'ese pe'ere dũcayusĩ'rĩwe'e nígũ, tojo nicũ niwĩ.

6

Judío masã na soowũari nũmũ sauru nicã Jesú bu'erã trigore tũ'rẽ'que ni'i

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

1 Ni'cã nũmũ judío masã na soowũari nũmũ nicã, Jesú trigo wesepũ yũ'rũacã, cũ bu'erã trigore wejetũ'rẽ, sã'quẽwee, te perire ba'acãrã

niwã. ² Fariseo masã na tojo weecã ï'arã, narẽ sërĩtiña'cãrã niwã:

—¿De'ro weerã marĩ soowuari numurẽ da'radutitimicã, musã tojo weeti? nicãrã niwã.

³ Jesú narẽ yu'ticu niwĩ:

—Musã duporocjũ wiogu Davi cũ me'rãcjãrã me'rã ujaboarã na wee'quere bu'epã. ⁴ Na a'tiro weecãrã niwã. Õ'acũ wi'ipu sãjãa, pã “Õ'acũ ye ni'i” ní'quere, narẽ ba'adutiti'quere ba'acãrã niwã. Cũ me'rãcjãrã quẽ'rãrẽ ducawaacu niwĩ. Pa'ia dia'cũrẽ te pã ba'ata basiocaro nimiwũ. Yu'u bu'erã tere ba'arã, yu'rũnu'cãrã mejeta weema nígũ, tojo nicu niwĩ.

⁵ Narẽ ninemocu niwĩ Jesú:

—Yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu soowuari numu dutise nemorõ dutimasĩ'i, nicu niwĩ.

Jesú omocã bu'awia'cure yu'rũo'que ni'i
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Jesú ape numu na soowuari numu nicã, judío masã nerẽrĩ wi'ipu sãjãa, narẽ bu'ecu niwĩ. Topu ni'cũ omocã diacjũcamocã bu'awia'cu nicu niwĩ. ⁷ Moisé duti'quere bu'eri masã, tojo nicã fariseo masã Jesure ï'aco'tecãrã niwã. Na, ¿marĩ soowuari numurẽ yu'ruogusari cũ? níã, tojo weecãrã niwã. Cũ yu'rũocã, weresãta basiorosa'a níã, tojo ï'acãrã niwã. ⁸ Jesú na wãcũsere ï'amasígu, omocã bu'awia'cure a'tiro nicu niwĩ:

—Wã'cãnu'cã, wijatia masã decopu, nicu niwĩ.

Cũ tojo nicã, omocã bu'awia'cu wã'cãnu'cã, wijaticu niwĩ. ⁹ Cũ tojo weecã, Jesú fariseo masã mejēcã wãcũrãrẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Musãrẽ apeyenojõ sërĩtiña'se cuo'o. Marĩ soowuari numu nicã ¿añusere weerouati o ña'ase pe'ere weerouati? ¿Yu'rũosere uati o wějẽcõ'ase pe'ere uati? nicu niwĩ.

¹⁰ Be'ro Jesú nipe'tirã to nirãrẽ i'atoja, omocã bu'awia'cure nicu niwĩ:

—Mu'u ya omocãrẽ sioña.

Cũ tojo nicã tu'ogu, síocu niwĩ. Maata yu'rũono'ca omocã tojacaro niwũ. ¹¹ Cũ tojo weecã i'arã, fariseo masã, Moisé oja'quere bu'eri masã uayu'rua wa'acãrã niwã. Tojo weerã “Marĩ ¿de'ro weerãsari ã'rĩrẽ?” ni a'merĩ sërĩtiña'cãrã niwã.

Jesú cũ bu'erã docere bese'que ni'i

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Jesú te numarĩrẽ ãrũgũpu cũ pacure ñubuegu wa'acu niwĩ. Topure ti ñamirẽ ñubuebo'reacu niwĩ. ¹³ Bo'reque'aca be'ro cũ bu'esere siruturã pãjãrãrẽ pijiocu niwĩ. Pijio, na wa'tero nirã docere besecu niwĩ. Narẽ “Yé quetire werecusiarĩ masã yu'u besecũú'cãrã nirãsa'a”, nicu niwĩ. ¹⁴ A'ticurã nicãrã niwã: Simó, be'ro Jesú cũrẽ Pedro pisucu niwĩ. Apĩ cũ acabiji André nicu niwĩ. Tojo nicã Santiago, Juã, Felipe, Bartolomé nicãrã niwã. ¹⁵ ãpẽrã Mateo, Tomás, Santiago Alfeo macũ, apĩ Simó wãmetigu celote curuacjũ nicãrã niwã. ¹⁶ Apĩ Juda Santiago acabiji nicu niwĩ. Tojo nicã Juda Iscariote, be'ropu Jesure cãrẽ i'atu'tirãrẽ o'oacju quẽ'rã nicu niwĩ.

Jesú pājārā masārē bu'e'que ni'i
(Mt 4.23-25)

17 Jesú ũrũgũpũ ní'cu cũ besecũú'cārā me'rā tigu dũ'pocāpũ dijacu niwĩ. Topũ dijagu, ni'cā pa añurĩ papũ tojaque'acu niwĩ. Topũ pājārā cũ bu'esere siruturā nicārā niwā. Āpērā masā quē'rā pājārā Judea di'tacjārā, Jerusalēcjārā, pajiri maa sumuto nise macārĩ Sidō, Tirocjārā nicārā niwā. Na nipe'tirā Jesú bu'esere tũ'orā wa'acārā niwā. Tojo nicā na ye dutire yũ'rũodutirā wa'acārā niwā. 18 Āpērā wātĩa sājāno'cārā quē'rā wa'acārā niwā. Jesú na quē'rārē yũ'rũocũ niwĩ. 19 Cũ tutuaro me'rā nipe'tirā dutitirārē yũ'rũocũ niwĩ. Tojo weerā nipe'tirā cūrē ñe'eña'sĩ'ricārā niwā.

E'catise queti, e'catiya marĩse queti ni'i
(Mt 5.1-12)

20 Jesú ũrũgũpũ dijāca be'ro cũ bu'erārē ĩ'a, nicũ niwĩ:

—Mũsā pajasecuorā Ő'acũ wiogu nirõpũ wa'arāsa'a. Tojo weerā e'catiya.

21 »No'o ni'cārõacārē ɱjaboarānojõ be'ropũre yapirāsa'a. Tojo weerā e'catiya.

»No'o ni'cārõacārē utirānojõ be'ropũre bu-jirāsa'a. Tojo weerā e'catiya.

22 »Mũsā yũ'u Ő'acũ macũ masũ weronõjõ upũtigure ějõpeocā, masā a'tiro weerāsama. Mũsārē ĩ'atu'tirāsama. Na me'rā nimi'cārārē cõ'awĩrõmũjārāsama. Mũsārē bujicā'a, yabirāsama. Mũsārē “Ña'arā nima”, nirāsama. Narē tojo weeno'rā e'catiya. 23 Mũsā ɱ'mũsepũ pajibutiaro e'catise bocarāsa'a.

Tojo weerã na tojo weeri curare ɥputu waro e'catiyu'rɔnu'cãña. Duporocjãrãpu quẽ'rã Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masãrẽ musã ñecũsumua mejãrõta weecãrã niwã.

²⁴ »Musã peje cuorã pe'e a'ti turi cjase dia'cũrẽ wãcũnrũ, e'catitoja'a. Tojo weero musãrẽ ña'a nirõsa'a.

²⁵ »Musã ni'cãrõacã ba'a yapirãnojõ e'catitoja'a. Tojo weero musãrẽ ña'a ni'i. Be'ropure ɥjaboarãsa'a.

»Musã ni'cãrõacãrẽ e'cati bujirãnojõrẽ ña'a ni'i. Be'ropure bujawetirã utirãsa'a.

²⁶ »A'ti ɥmucocjãrã añurõ ucũno'rãrẽ ña'arõ wa'arosa'a. Duporopu “Õ'acũ ye queti wererã ni'i” nisoori masãrẽ musã ñecũsumua mejãrõta añurõ dia'cũ narẽ ucũcãrã niwã.

Marĩrẽ ï'atu'tirãrẽ ma'idutise ni'i
(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ »No'o ye cjasere tu'osĩ'rĩrãnojõrẽ a'tiro nigũti. Musãrẽ ï'atu'tirãrẽ ma'ĩña. Musãrẽ ña'arõ weerãrẽ añurõ weeya. ²⁸ Musãrẽ ña'arõ ucũrãrẽ “Narẽ añurõ wa'ato”, niña. Musãrẽ ña'arõ tu'ti, bujicã'rãrẽ na ye ni-atjere sërĩbosaya. ²⁹ Ni'cũ mu'urẽ ni'cã pã'rẽ diapoapu paacã, ape pã'rẽ du'sari pã'rẽ pe'ere majãminu'cã, paadutiya tja. No'o ni'cũ mu'u yaro su'tiro bu'icjãrõrẽ ẽ'macã, mu'u ya camisa quẽ'rãrẽ tuweeo'oya. ³⁰ Nipe'tirã musãrẽ sërĩrãrẽ o'oya. No'o musã yere miacã, “Wiapa”, niticã'ña. ³¹ Musãrẽ ãpẽrã añurõ weeme'rĩcã ɥasa'a. Musã quẽ'rã tojota narẽ añurõ weeme'rĩcã'ña.

32 »Mʉsārē mairā dia'cūrē ma'írā, ¿ñe'enojō añuse wéerā weebosau? Ña'arā quē'rā tojota na me'rācjārārē ma'isama. 33 Mʉsārē añurō weerā dia'cūrē añurō wéerā, ¿ñe'enojō pe'ere añuse weebosau? Ña'arā quē'rā narē añurō weerā dia'cūrē mejārōta añurō weesama. 34 Mʉsā āpērārē apeyenojō wasorā, “Na wiarāsama” nirā dia'cūrē o'ocā, wapamarīsa'a. Ña'arā quē'rā mejārōta āpērā ña'arārē na wiarāsama nírā, wasosama. 35 Mʉsā yu'ure ējōpeorā pe'e mʉsārē ĩ'atu'tirārē ma'íña. Narē añurō weeya. Na apeyenojō wasocā, wasose wapa “Apeyenojō ducayurāsama” nirō marīrō narē wasoya. Tojo weecā, Ō'acū mʉsārē peje añuse o'ogʉsami. Cū u'mʉsepʉ nigú pō'rā nirāsa'a. Cúmarīcā queoro weetirārē, tojo nicā ña'arō weeri masārē pajaña'yugʉ, añurō weesami. 36 Tojo weerā marī pacʉ pajaña'rōnojō mʉsā quē'rā nipe'tirārē pajaña'ña.

*Āpērārē “Mʉsā ña'arā ni'i” niticā'ña nise ni'i
(Mt 7.1-5)*

37 »Mʉsā āpērārē “Na ña'arā nima”, ni ĩ'abeseticā'ña. Tojo weecā, Ō'acū quē'rā mʉsārē besesome. Tojo nicā āpērārē “Ña'abutia'a, bu'iri da'reroʉa'a”, niticā'ña. Tojo weecā, Ō'acū quē'rā mʉsārē tojo nisome. Āpērārē acobojoya. Ō'acū quē'rā mejārōta mʉsārē acobojogʉsami. 38 Āpērā apeyenojō moorārē o'oya. Tojo weecā, Ō'acū quē'rā mʉsārē o'ogʉsami. Mʉsārē ni'cā ajuro ñadioca ajuro, añurō mu'muyʉ'ruri

ajuro weronojō o'ogusami. Musã āpērārē o'o'caronojōta Ō'acũ musārē o'ogusami, nicu niwī Jesú.

³⁹ Jesú cã bu'erārē a'te queose o'ocũ niwī:

—Ni'cũ ĩ'atigũ apī ĩ'atigure tũawã'cãmasītisami. Na pũarãputa no'o nirĩ copepũ burusãjãbosama. ⁴⁰ Ni'cũ bu'egu cūrē bu'egu nemorō masĩyũ'rũnũ'cãtisami. Cũ bu'etu'ajaca be'ropũ cũ quē'rã cūrē ni'cãrōwijigusami.

⁴¹ »Musã basu ña'arã nimirã, ¿de'ro weerã musã acaweregure “Ña'agũ nimi”, niti? Āpērārē “Musã ña'arã ni'i” nise ðuporo marĩ ye pe'ere ĩ'amũ'tãrõũa'a. ⁴² Musã a'te weronojō nibosa'a. Musã acaweregure “Mu'ũ ya capeapũ cã'po'caroacã ni'i”, nibosa'a. Musã ya capeapũ pajiri po'caro ĩ'atimirã, musã acaweregure “Capeapũ niseacãrē miicõ'arãti”, nĩmasītisa'a. Musã tojo wéerã, weeta'sari masã ni'i. Musã ye caperipũ nisere miicõ'amũ'tãña. Tojo wéeca be'ropũ musã acaweregũ cã'rõacã caperipũ nise pe'ere miicõ'amasĩrãsa'a, ni queose o'ocũ niwī Jesú.

Yucũgure tigũ ðuca me'rã ĩ'amasĩno'sa'a nise ni'i

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Jesú a'tiro werenemocũ niwī:

—Ne ni'cãgũ yucũgũ añuse ðucaticjũ ña'ase ðucaticjũ. Ña'ase ðucaticjũ quē'rã añuse ðucaticjũ. ⁴⁴ Nipe'tise yucũpagũ te ðuca me'rã ĩ'amasĩno'sa'a. Potagũ ne higuera wãmetise ðucaticjũ. Pota cõose quē'rã ne

u'se ducatitisa'a. ⁴⁵ Masũ añugũ añuse wãcũse cwoyugu, añurõta ucũsami. Apĩ ña'agũ pe'e cũ wãcũse ña'ase niyucã, ña'arõ ucũsami. Marĩrẽ ña'ase púúturo, ña'asete marĩ ucũse wija'a. Añuse nicã, añuseta wija'a.

Mejẽcã dia'cũ wi'seri yeenu'cãse queose ni'i
(Mt 7.24-27)

⁴⁶ »¿De'ro weerã yu'ure “Yu'u wiogu” nimirã, yu'u dutiro weeweti? ⁴⁷ No'o yu'u tiropu a'ti, yu'u ucũsere tu'o, be'ro yu'u dutiro queoro weegú a'tiro weronojõ nimi. ⁴⁸ Ni'cũ wi'i weegutigũ, di'tapu se'esãjã, ãtãgãrẽ bocasami. Be'ro tiga bu'ipu yeenu'cãmujãsami. Be'ro dia pu'eejacã, ti wi'ipu aco o'mapõtẽocã, a'meña'tisa'a. Ti wi'i ãtãgãpu yeenu'cãca wi'i niyuro, tojo wa'asa'a. ⁴⁹ Apĩ yu'u bu'e'quere tu'omigũ, tere queoro weetigũ, a'tiro weronojõ nimi. Wi'i weegutigũ, ne po'peapu yeenu'cãmujãtiro marĩrõ weesami. Be'ro dia pu'eejacã, ti wi'ire aco o'mapõtẽo, o'mapĩ'aburocã'sa'a. Ti wi'i ne cã'rõ du'sanu'cãtisa'a, nicu niwĩ Jesú.

7

Jesú surara wiogure da'raco'tegure yu'rno'que ni'i

(Mt 8.5-13)

¹ Jesú ãrũgũpu masãrẽ bu'eca be'ro Capernaupu pi'acu niwĩ. ² Topu ni'cũ surara wiogu romano masũ nicu niwĩ. Cũrẽ da'raco'tegu cũ ma'iyu'rũnu'cãgũ uputu dutitigu wẽrĩse pu'to nicu niwĩ. ³ Surara wiogu Jesú ye quetire tu'ogu,

ni'cārērã judío masã bucurãrẽ cũ tiropu o'ocu niwĩ. Cũrẽ da'raco'tegure yu'ruogu a'tidutigu tojo weecu niwĩ. ⁴ Na Jesú tiropu etarã, tutuaro me'rã cũrẽ weetamuse sêricãrã niwã. A'tiro nicãrã niwã:

—Ã'rĩ surara wiogure weetamurõua'a. ⁵ Cũ a'ti di'tacjãrã judío masãrẽ añurõ ma'imi. Cũta cũ ye niyeru me'rã ãsã nerẽwari wi'ire yeedutiwĩ. Tojo weerã cũrẽ weetamurõua'a, nicãrã niwã.

⁶ Tere tu'ogu, Jesú na me'rã wa'acu niwĩ. Wi'ipu ejase duporoacã surara wiogu ãpẽrã cũ me'rãcjãrãrẽ tja Jesure weredutigu o'ocu niwĩ. A'tiro niduticu niwĩ:

—Wiogu, mũ'urẽ caribosĩ'rĩtiami. Cũ “Yu'u mejõ nigũ nisa'a”, niami. Tojo weegu cũ “Ya wi'ipu sãjãcã weemasĩtisa'a”, niami. ⁷ Te ye bu'iri ne cũ basu quẽ'rã mũ'urẽ a'magũ a'titiami. A'tiro pe'e niami. “Mejõ mũ'u wa'atimigũ, mũ'u dutio'ose me'rã cũrẽ da'raco'tegu yu'rugusami”, niami. ⁸ Cũ “Ãpẽrã surara dutiro docapu ni'i”, niami. “Yu'u quẽ'rã ãpẽrã surarare dutitura'a. Yu'u ni'cũrẽ o'ócã, cũ wa'asami. Apĩrẽ yu'u 'A'tia' nicã, a'tisami”, niami. Cũrẽ da'raco'tegure “'A'tiro weeya' nicã, weesami”, niami, nicãrã niwã Jesure.

⁹ Jesú cũ tojo ní'quere tu'ogu, tu'omarĩa wa'acu niwĩ. Be'ro majãmiĩ'a, cũrẽ siruturãrẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Ã'rĩ surara wiogu Israe curuacjũ mejẽta yu'ure añurõ ëjõpeomi. Diacjũ musãrẽ nigũti. Ne ni'cũ Israe curuacjãrã wa'teropure ã'rĩ weronojõ ëjõpeose cuogure ĩ'aticãti, nicu niwĩ.

10 Be'ro surara wiogu o'ó'cārã wi'ipũ dajatojaacārã niwã. Nã tojatarã, surarare da'raco'tegũre yu'ru'cupũre ï'acārã niwã.

Jesú wapewio macũrẽ masõ'que ni'i

11 Jesú surara wioguẽre da'raco'tegũre yu'ruóca be'ro Naín wãmetiri macãpũ wa'acu niwĩ. Cũ bu'erã, tojo nicã ãpẽrã pãjãrã masã cũ me'rã wa'acārã niwã. 12 Ti macã pu'to cũ ejari cura ni'cã puti masãputi yaarã wa'arã wuawã'cãcãrã niwã. Wẽrĩ'cu, wapewio macũ ni'cũ waro nigú nicũ niwĩ. Pãjãrã ti macãcjãrã core ba'paticãrã niwã. 13 Core ï'agũ, Jesú pajaña'cu niwĩ. A'tiro nicũ niwĩ:

—Utitigota, nicũ niwĩ.

14 Jesú cũrẽ masõgũ, ti acarore da'rapeocu niwĩ. Cũ tojo weecã, ti acarore wuawã'cãrã tojanũ'cãcãrã niwã. Wẽrĩ'cũre a'tiro nicũ niwĩ:

—Yu'u mu'ũrẽ duti'i. Wã'cãnujãña, nicũ niwĩ.

15 Cũ tojo nica be'ro wẽrĩ'cu wã'cãnujã, ucũnũ'cãcũ niwĩ. Masõtoja, Jesú cũ pacore wiacũ niwĩ. 16 A'tere ï'arã, nipe'tirã masã ucuacãrã niwã. Tojo weerã Õ'acũrẽ e'catipeorã, a'tiro nicãrã niwã:

—Ni'cũ Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ tuayu'rugũ marĩ wa'teropũre bajuami, nicãrã niwã.

Apeye quẽ'rãrẽ ninemocãrã niwã:

—Õ'acũ cũ yarãrẽ weetamugũ a'tigu weepĩ, nicãrã niwã.

17 Nipe'tiro Judea di'tapũre, to sumutopũre cũrẽ masõ'que se'sa wa'acaro niwã.

*Juã masãrẽ wãmeyeri masũ Jesú tiropu
o'ó'que ni'i*

(Mt 11.2-19)

¹⁸ Juã masãrẽ wãmeyeri masũ bu'iri da'reri wi'ipu nicu niwĩ. Titare cũ bu'esere siruturã Jesú ye quetire cãrẽ werecãrã niwã. Tere tu'ogu, puarã cũ bu'ese siruturãrẽ pijiocu niwĩ. ¹⁹ A'tiro nicu niwĩ:

—Jesú tiropu wa'aya. “¿Mũ'uta niti ‘Masãrẽ yu'rũoacju a'tigusami’ nino'cu o apĩpũre yucuerãsari yujupu?” ni sãrĩtiña'ña, nicu niwĩ.

²⁰ Be'ro na Jesú tiropu eja, cãrẽ nicãrã niwã:

—Juã masãrẽ wãmeyeri masũ mũ'urẽ sãrĩtiña'dutiami. “¿Diacjũta mũ'u ‘Masãrẽ yu'rũoacju a'tigusami’ ní'cuta niti? o ¿apĩpũre yucuerãsari yujupu?” niami, nicãrã niwã.

²¹ Na ejari curare Jesú pãjãrã dutitirãrẽ yu'rũogu weecu niwĩ. Cãmi boarãrẽ, wãtiã sãjãno'cãrãrẽ cõ'awĩrõgũ, caperi bajuno'tirãrẽ yu'rũogu weecu niwĩ. ²² Jesú, Juã o'ó'cãrã sãrĩtiña'cã, a'tiro yu'ticu niwĩ:

—Mũsã yu'u weecã ã'asere, mũsã tu'osere Juãrẽ wererã wa'aya. “Caperi ã'atimi'cãrã ni'cãrõacãrẽ ã'ama. Sijamasĩtimi'cãrã sijama. Cãmi boarã yatipe'tiano'ma. O'meperi tu'oti'cãrã quẽ'rã tu'oma. Wẽrĩ'cãrã masãma. Pajasecũorã masãrẽ yu'rũose queti, añuse quetire tu'oma. ²³ Yu'ure ãjõpeodu'utigũnojõ e'catigusami”, ni wererã wa'aya Juãrẽ, nicu niwĩ Jesú.

²⁴ Juã o'ó'cãrã wa'áca be'ro Jesú Juã ye cjasere masãrẽ werecu niwĩ. A'tiro nicu niwĩ:

—Musã masã marĩrõpũ Juãrẽ ĩ'arã wa'apã. Topũ wa'arã, uigũnojõ, wãcũtutuatigũnojõrẽ ĩ'arã wa'atipã. Cũ tutuatigũ tãbuti wĩ'rõ wẽecũaro weronjõ nitimi. ²⁵ Tojo nicã añuse waro su'ti sãñagũrẽ masã marĩrõpũ ĩ'arã wa'atipã. Su'ti añuse sãñarãnojõ, ma'masu'awee nisetirãnojõ wiorã ye wi'seripũ nisama. ²⁶ To pũrĩcãrẽ musã topũ cũrẽ ĩ'arã wa'arã, ni'cũ Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũrẽ ĩ'arã wa'arã weepã. Musãrẽ nigũti. Diacjũta cũ Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ nimi. Totã Juã ãpẽrã Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã nemorõ niyu'rũnu'cãmi. ²⁷ Õ'acũ Juãrẽ o'óyuatjere cũ ye queti ojãca pũrĩpũ a'tiro ojano'wũ:

“Yũ'u mũ'u ye quetire wereyuacjũre mũ'u ðũporo o'ógũti.

Cũ mũ'u wa'atji ma'arẽ apoyugũsami.

Ma'a quẽ'rãyumũ'tãgũ weronjõ mũ'u wa'ati ðũporo masã wãcũsere bujaweti ðũcayudutigũsami”, nicũ niwĩ Õ'acũ, ni ojano'caro niwũ.

²⁸ Musãrẽ weregũti. Nipe'tirã Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã wa'teropũre ne ni'cũ Juã masãrẽ wãmeyerĩ masũ yũ'rũoro nigũ marĩcu niwĩ. Tojo nimicã, nipe'tirã Õ'acũ wiogũ nirõpũ nirã Juã yũ'rũoro nima. Mejõ nigũpũa cũ yũ'rũoro nimi, nicũ niwĩ Jesú.

²⁹ Cũ tojo nisere tũ'orã, nipe'tirã masã, tojo nicã niyeru wapaseeri masã Juã cũ wãmeyeno'cãrã a'tiro nicãrã niwã:

—Õ'acũ diacjũta weemi, nicãrã niwã.

³⁰ Fariseo masã, tojo nicã Moisé oja'quere bu'eri masã pe'e Juã wãmeyeno'ña mari'cãrã nitjãrã, Õ'acũ narẽ weesĩ'rĩsere uaticãrã niwã.

³¹ Tojo weegu Jesú narẽ nicũ niwĩ:

—Masã a'tocaterocjãrã, yé quetire tu'osĩ'rĩtirã ã'rã weronojõ weesetima. ³² Wĩ'marã macã decopũ apedujirã, na me'rãcjãrãrẽ pijirã caricũbajaque'atirã weronojõ nima. A'tiro caricũsama: “Ësã wẽowũ putimicã, basarã wi-jatiapũ. Ësã bujawetise basacã quẽ'rãrẽ, uti-tiapũ.” Na weronojõ a'tocatero nirã no'o añurõ, ña'arõ weecã, mejãrõta tu'satima. ³³ Juã masãrẽ wãmeyereri masũ be'ti, vino sĩ'rĩtisami. Cũ tojo weecã, musã “Wãtĩ cuomi”, nisa'a. ³⁴ Be'ro yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu quẽ'rãrẽ ba'a, yu'u vino sĩ'rĩcã, mejãrõta ña'arõ ucũ'u. “Ba'awãrĩgũ, sĩ'rĩwãrĩgũ nimi”, ni'i. “Niyeru wapaseeri masã me'rãcjũ, tojo nicã ña'arã me'rãcjũ nimi”, ni'i. Ne ni'cũpureta ëjõpewe'e. ³⁵ Tojo ëjõpeotimirã, yu'u wee'quere ĩ'arã, Õ'acũ yu'ure masĩse o'osere masĩno'o, nicũ niwĩ Jesú.

Jesú fariseo masũ Simó wãmetigu ya wi'ipũ ní'que ni'i

³⁶ Ni'cũ fariseo masũ Jesure cã ya wi'ipũ ba'adutigu pijiacũ niwĩ. Tojo weegu Jesú wa'acũ niwĩ. ³⁷ Na ba'ari cura ti macãcjõ numio ña'arõ weeri masõ Jesú tiro wa'aco niwõ. Co Jesú fariseo masũ ya wi'ipũ ba'agu wa'apũ nisere tu'ogo, u'muticja acosticjare cã tiropũ miaco niwõ. ³⁸ Co utigota, cã sẽ'ema pe'e ejanũ'cãco niwõ. Co ya'coco co

uticã, cũ ye du'pocãrĩpu doquepejacaro niwũ. Be'ro te ya'cocore co poanu'mo me'rã tuucoeco niwõ. Be'ro te du'pocãrĩrẽ mi'mi, co u'matise mia'quere du'pocãrĩpu piopeoco niwõ. ³⁹ Co tojo weecã ã'agũ, Jesure ba'aduti'cu fariseo masũ a'tiro wãcũcu niwĩ:

—Ã'rĩ Ô'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ nígu pũrĩcã, “¿Noanojõ yu'ure ñe'eña'gõ weeti? ¿Ñamonojõ masõ niti co?” ni masĩboapĩ. “Co numio ña'arõ weeri masõ nimo”, ni masĩboapĩ, nicu niwĩ. ⁴⁰ Tojo wãcũsere ã'agũ, Jesús fariseo masũrẽ nicu niwĩ:

—Simó, mu'urẽ apeyenojõ nisi'rĩsa'a.

Fariseo yu'ticu niwĩ:

—Masãrẽ bu'egu, niña'rẽ mu'u, nicu niwĩ.

⁴¹ Jesús cãrẽ nicu niwĩ:

—Puarã umua niyeru wasori masũrẽ wapamoosama. Ni'cũ quinientos numurĩ da'rase wapa weronojõ wapamoosami. Apĩ pe'e cincuenta numurĩ da'rase wapa weronojõ wapamoosami. ⁴² Cũ na puarãpu de'ro wee wapayemasitica ã'agũ, na wapamoosere tojo acobojobajuriope'ocã'sami. A'te cjasere mu'urẽ sãrĩtiña'gũti. ¿Ni'inojõ pe'e niyeru wasori masũrẽ ma'iyu'rũnu'cãsari? nicu niwĩ.

⁴³ Simó cãrẽ yu'ticu niwĩ:

—Yu'u a'tiro tu'oña'sa'a. Pajiro wapamoo'cu pe'e ma'iyu'rũnu'cãsami, nicu niwĩ.

Jesús cãrẽ nicu niwĩ:

—Mu'u queoro yu'ti'i.

⁴⁴ Be'ro Jesús numiorẽ ã'a, Simórẽ nicu niwĩ:

—Mu'u a'tigo numiorẽ ã'a'a. Yu'u mu'u ya wi'ipu sãjãtacã, yé du'pocãrĩrẽ coedutigũ yu'ure

aco o'otiaru. A'tigo pe'e mu'u weeti'quere weeamo. Co ya'coco me'rã yé du'pocãrĩrẽ coeamo. Be'ro co poari me'rã tuucoeamo. ⁴⁵ Mu'u yu'ure añudutigu, mi'mitiaru. Co pe'e yu'u sãjãejacãputa, yé du'pocãrĩrẽ mi'mimo. Mi'midu'utimo yujuru.

⁴⁶ »Mu'u yu'u dupoapure u'se, marĩ piopeosenojõrẽ piopeotiaru. Co pe'e yé du'pocãrĩpũre u'mutisere piopeoamo. ⁴⁷ Tojo weegu a'tiro nigũti. Co peje ña'arõ wee'quere acobojono'mo. Tojo weego yu'ure tojo weese me'rã co uputu ma'isere i'omo. Cã'rõ na wee'quere acobojorã, cã'rõ ma'isere i'ono'o. Nemorõ waro ña'arõ wee'quere acobojorã, uputu ma'isere i'ono'o, nicu niwĩ.

⁴⁸ Be'ro numiorẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Mu'u ña'arõ wee'quere acobojono'pe'ocã'a, nicu niwĩ.

⁴⁹ Apẽrã ba'adutirã pijino'cãrã topu dujirã na basu a'merĩ a'tiro ucũcãrã niwã:

—¿Noanojõ nisari ã'rĩ ña'arõ wee'quepũreta acobojosãjãdojagu? nicãrã niwã.

⁵⁰ Na tojo nimicã, Jesú pe'e numiorẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Mu'u yu'ure ejõpeotjãgõ, ña'arõ wee'quere acobojono'aru. Wãcũque'tiro marĩrõ wa'agosa'a, nicu niwĩ.

8

Jesú weresijari cura numia cãrẽ weetamu'que ni'i

¹ Jesú ña'arõ wee'core acobojoca be'ro nipe'tise macãrĩpu nipe'tiropu sijabi'acu niwĩ.

Tocjārārē cū ye cjasere bu'e werecusiagu weecu niwī. Tojo nicā Ō'acū wioḡu nigūsami nisere werecū niwī. Cū bu'erā doce cū me'rā ba'patisijacārā niwā. ² Āpērā quērā numia na me'rā ba'patisijacārā niwā. Na Jesú toduporo wātīa cō'awīrōno'cārā numia, duti yu'rūono'cārā numia nicārā niwā. Ni'cō na wa'tero María, na “Magdalena” nigō, siete wātīa cō'awīrōno'co nico niwō. ³ Tojo nicā apego Juana, Cuza wāmetigū nūmo nico niwō. Co marāpū Herode yere da'raco'teri masū nicū niwī. Susana wāmetigo quērā nico niwō. Āpērā pājārā numia Jesure na cūose me'rā weetamucārā niwā.

Jesú oteri masū ye quetire queose me'rā were'que ni'i

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Pājārā masā peje macārīcjārā Jesú tiropū ī'arā wa'acārā niwā. Na pājārā nerēcā ī'agū, Jesú queose me'rā narē bu'ecu niwī. A'tiro nicū niwī:

⁵ —Ni'cū masū cū ya wesepū oteḡu wa'asami. Cū oteḡu, wēestewā'cācā, ma'apū apeye otese cape doqueque'asa'a. Ti ma'apū yu'rūarā, tere āpērā ū'tacūuwā'cāsama. Be'ro mirīcūa a'ti, te perire ī'aboca, ba'ape'ocā'sama. ⁶ Apeye ūtāpaga wa'teropū doqueque'asa'a. Te peri pī'rī, aco marīyucā, űaidija wa'asa'a. ⁷ Apeye otese cape pota wa'teropū burūque'asa'a. Pota pe'e tere pī'rīyū'rua, wējēcā'sa'a. ⁸ Apeye otese cape di'ta añurōpū burūque'asa'a. Te añurō pī'rī, ducatisa'a. Ni'cā ño cien peri ducatisa'a, nicū niwī.

To be'ro Jesú uputu tutuaro me'rã narẽ nicu niwĩ:

—O'meperi cuorãnojõ a'tere añurõ tu'oya, nicu niwĩ.

Jesure cũ bu'erã “¿De'ro weegu queose me'rã bu'eti?” ní'que ni'i

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Be'ro cũ bu'erã “¿De'ro nisĩ'rĩrõ weeti mu'u queose were'que?” ni sēritiña'cārã niwã.

¹⁰ Narẽ yu'ticu niwĩ:

—Õ'acũ musārẽ a'tiro weemi. Æpērã toduporopu masiña marĩmi'que cũ wiogu nisere musārẽ masĩcã weemi. Yu'ure ejõpeotirãma queose me'rã wereno'o. Tojo weerã yu'u weesere i'amirã, i'amasĩsome. Yé cjasere tu'omirã, tu'omasĩtirã tojarãsama.

Jesú oteri masã ye quetire “A'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e” ni were'que ni'i

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ »Yu'u queose were'que a'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e. Otese cape Õ'acũ ye queti weronojõ ni'i. ¹² Ma'apu buruque'a'que a'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e. Masã, yé quetire tu'oma. Be'ro na tu'o'quere wãtĩ a'ti, tere e'mape'ocã'sami. Napu tere ejõpeo, Õ'acũ narẽ yu'rũweticã weeri ní'gũ, tojo weesami. ¹³ Apeye otese cape utãpaga wa'teropu buruque'a'que a'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e. Na, yé quetire añurõ e'catise me'rã tu'osama. Tojo weemirã, nu'cõrĩ marĩrã weronojõ añurõ ejõpeotisama. Yoaticã añurõ ejõpeocũmĩ, be'ro narẽ Æpērã ña'arõ weecã i'arã, ejõpeodu'ucã'sama. ¹⁴ Apeye pota

wa'teropu buruque'a'que a'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e. Yé quetire tu'oma, tu'orã pe'e. Mejõ siape me'rã a'ti umuco cjasere wãcũque'tiyu'rũasama. Peje cuosĩ'rĩsama. A'ti umucopu e'catisere uputu wãcũsama. Tojo weero a'te nipe'tise narẽ dojorẽcã'sa'a. A'tiro wéerã, na dũca marĩrã weronjõ tojama. ¹⁵ Apeye otese cape di'ta añurõpu buruque'a'que pe'e a'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e. Na, yé quetire añurõ tu'osĩ'rĩrõ põtëorõ tu'oma. Tere tu'o, Õ'acũ uaronojõ queoro weeme'rĩcã'ma. Añurõ ëjõpeonu'cũrã peje dũcatirã weronjõ nima, nicu niwĩ.

Jesú sĩ'ocja me'rã queose o'o'que ni'i
(Mr 4.21-25)

¹⁶ Jesú cã bu'erãrẽ a'tiro werenemocu niwĩ:

—Ne ni'cũ sĩ'ocjare sĩ'otoja, apeyenojõ me'rã mo'atisami. Tojo weetigu, cã cãrĩrõ docapu cũutisami. A'tiro pe'e weesami. Nipe'tirã topu sãjãarã ĩ'ato nígũ, u'muarõpu du'teyoosami. ¹⁷ A'tiro ni'i. Toduporopu masã masĩno'ña marĩ'quere masĩno'rõsa'a. Ya'yioropu ní'que quẽ'rã bajarosa'a. Jesú, yé queti masĩno'ña marĩmi'que be'ropare sĩ'ocja bo'reyuro weronjõ masĩpe'ticã'no'rõsa'a nígũ, tojo nicu niwĩ.

¹⁸ »A'tere tu'orã, añurõ tu'oya. Yu'u bu'ese tu'o ëjõpeorãrẽ Õ'acũ masise o'onemogũsami. Æpẽrã yu'u bu'esere tu'osĩ'rĩtibutiarã pe'ere na masĩmi'quere ë'mape'ocũsami, nicu niwĩ Jesú.

Jesú paco, tojo nicã cã acabijirã cjase ni'i
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

19 Be'ro Jesú paco, cũ acabijirã cûrẽ a'marã a'ticãrã niwã. Na masã mu'muyurãcã ï'arã, wi'ipũ sãjãamasĩticãrã niwã. 20 Topũ nigũ Jesure werecu niwĩ:

—Mũ'ũ paco, mũ'ũ acabijirã sope pũ'to niama. Mũ'ũrẽ ï'asĩ'rĩapãrã, nicũ niwĩ.

21 Tere tũ'ogu, Jesú nicũ niwĩ:

—No'o Õ'acũ ye quetire tũ'o, tere que-oro weerãnojõ náta yũ'ũ paco, yũ'ũ acabijirã weronojõ nima, nicũ niwĩ.

Jesú wĩ'rõrẽ, tojo nicã pã'cõrĩrẽ di'tamarĩacã wee'que ni'i

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

22 Ni'cã nũmu Jesú cũ bu'erã me'rã yucusũpũ mäjãsjãgũ, a'tiro nicũ niwĩ:

—Te'a siaquiji ditara sumutopũ, nicũ niwĩ.

Cũ tojo nicã tũ'orã, wa'acãrã niwã. 23 Na pẽ'arĩ cura Jesú cãrĩa wa'acũ niwĩ. Wãcũña marĩrõ wĩ'rõ ƣpũtũ wẽetuuwã'cãticaro niwũ. Tojo wa'acã, pã'cõrĩ yucusũpũre paaquesãamũjãcaro niwũ. Tiwũ mirĩdijatawio nicaro niwũ. 24 Tojo wa'acã ï'arã, Jesure wã'cõrã burũacãrã niwã. A'tiro nicãrã niwã:

—Ësãrẽ bu'egũ, marĩ mirĩrãtirã wee'e, nicãrã niwã.

Na tojo nicã tũ'ogu, Jesú wã'cã, te wĩ'rõrẽ, pã'cõrĩrẽ yũsũocũ niwĩ. Nipe'tise di'tamarĩdijape'tia wa'acaro niwũ. 25 Tu'ajanũ'cõ, cũ bu'erãrẽ nicũ niwĩ:

—¿Mũsãrẽ ãjõpeose de'ro wa'amitito? nicũ niwĩ.

Na ʁpʉtʉ ʉcʉa'cārã nitjārã ĩ'amarĩa, a'merĩ nicārã niwã:

—¿Noanojõ nisariba ã'rĩ? Wĩ'rõ, pã'cõrĩpʉta tʉ'omaatidojacã'a, nicārã niwã.

Jesú Gerasa wãmetirocjũ wãtĩa sãjãno'cure cõ'awĩrõ'que ni'i

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Be'ro Jesú cũ bu'erã me'rã pẽ'acʉ niwĩ. Pẽ'a, ape pã'rẽ Galilea põtëorõpʉ Gerasa wãmetiropʉ pẽ'ajacãrã niwã.

²⁷ Jesú yucʉsʉpʉ ni'cʉ majãnʉ'cãrĩ cura ni'cũ Gerasacjũ cũ tiro ejacʉ niwĩ. Yoacã waro ã'rĩ masũ wãtĩa sãjãno'cʉ cũ nirĩtero yʉ'rucaro niwũ. Ne su'ti marĩ, ne wi'ipʉ niticʉ niwĩ. Masãperi wa'teropʉ nibajaque'aticʉ niwĩ. ²⁸⁻²⁹ Jesú cũrẽ ĩ'agũ, wãtĩ masũpʉre sãñagũrẽ “Wijaaya”, nicʉ niwĩ. Cũ cõ'awĩrõcã ĩ'agũ, Jesú tiropʉ ejaque'a, ʉpʉtʉ caricũcʉ niwĩ:

—Jesú, Õ'acũ ʉ'mʉsepʉ nigũ macũ, ¿de'ro weegʉ yʉ'ure caribogʉ a'titi? Yʉ'ure ña'abutiario pi'eticã weeticã'ña, ni tutuaro me'rã sërĩcʉ niwĩ.

Pejetiri wãtĩ masũrẽ ñe'ea, buruque'amujãcã weecʉ niwĩ. Masã cũrẽ aperopʉ wa'aticã'to nĩrã, omocãrĩ, dʉ'pocãrĩpʉ cõme dari me'rã dʉ'tecũumujãcãrã nimiwã. Tojo weemicã, cũ wejesuremujãcʉ niwĩ. Wãtĩ cũrẽ masã marĩrõpʉ sʉ'ori miamujãcʉ niwĩ. ³⁰ Jesú cũrẽ sërĩtiña'cʉ niwĩ:

—¿De'ro wãmetiti?

Cũ yʉ'ticʉ niwĩ:

—Legión wãmeti'i, nicʉ niwĩ. Pãjãrã wãtĩa ʉsã nicã'a nĩgũ, tojo nicʉ niwĩ. ³¹ Wãtĩa Jesure a'tiro nicārã niwã:

—Ĕsārē ĩ'abajudutidijari pejopu bu'iri da're bajurioticā'ña ni, uputu sērīcārā niwā. ³² Titare ũrūgūpu pājārā yesea ba'a nu'cūcārā niwā. Narē ĩ'arā, wātīa Jesure “Napure sājāarāti” ni, tutuaro me'rā sērīcārā niwā. Jesú narē “Tojota weeya”, nicu niwī. ³³ Tojo weerā na masūpūre ní'cārā wijaa, yeseapūre sājāacārā niwā. Yesea na wātīa sājāāca be'ro opa tu'rūpu omamaati, ditarapu doqueñojā, mirīpe'tia wa'acārā niwā.

³⁴ Tojo wa'asere ĩ'arā, yeseare co'terā a'tiro weecārā niwā. Na uputu ucuarā macāpu, cāpūpu omawā'cā, weresterā wa'acārā niwā. ³⁵ Te quetire tu'orā, masā tojo wa'asere ĩ'arā wa'acārā niwā. Na Jesú tiropu ejarā, wātīa sājāno'cure Jesú pu'toacā dujicā ĩ'acārā niwā. Cū su'ti sāña, añurō wācūse cuogu dujicu niwī. Na cūrē ĩ'arā, uise me'rā ĩ'acārā niwā. ³⁶ Āpērā topu ĩ'arā ejarārē Jesú wātīa sājāno'cure cō'awīrōcā ĩ'a'cārā “A'tiro wee wātīarē cō'awīrōami”, ni werecārā niwā. ³⁷ Jesú a'tiro weecā ĩ'arā, nipe'tirā masā Gerasapu nirā Jesure tutuaro me'rā “Mu'u aperopu wa'aya”, nicārā niwā. Na uputu waro uicārā niwā. Tojo weerā Jesure tojo nicārā niwā. Tere tu'ogu, Jesú yucusupu mujāsājāa, wa'a wa'acu niwī. ³⁸ Wātīa cuomi'cu Jesure “Yu'u quē'rā mu'u me'rā wa'aguti” nígū, uputu sērīcu nimiwī. Jesú pe'e cūrē nicu niwī:

³⁹ —Mu'u ya wi'ipu tojaa, nipe'tise Ō'acū mu'urē wee'quere werepe'ocū wa'aya, nicu niwī.

Tojo weegu cū nipe'tiro cū ya macācjārārē Jesú cūrē wee'quere werecusiagu wa'acu niwī.

*Jairo macōrē, tojo nicā dí mejā cʉogore Jesú
yʉ'rʉo'que ni'i*

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Be'ro Jesú ditara ape pã'rēpu ní'cu pē'atáca be'ro masã e'catise me'rã cūrē pōtērĩcārã niwã. Nipe'tirã cūrē yucue'cārã nitjārã, tojo weecārã niwã. ⁴¹ Titare ni'cũ sʉ'ori nerēwʉari wi'j wioḡu Jairo wãmetiḡu Jesú tiro etacu niwĩ. Cũ Jesú tiro ejaque'a, Jesure “Yʉ'ʉre pajaña'cureya. Ya wi'ipʉ te'a”, nicu niwĩ. ⁴² Cũ macō ni'cō nigõ doce cã'marĩ cʉogo wērĩse pu'topʉ nico niwõ. “Jaʉ” ni, Jesú to wa'ari cura pãjārã masã sirutucārã nitjārã, cūrē añurõ tuutĩ'awã'cãcārã niwã. ⁴³ Na tojo weerã wa'tero ni'cō numio doce cã'marĩ dí mejã dutitigo nico niwõ. Co ocoyē-dutise wapa nipe'tise niyeru tojaque'a wa'aco niwõ. Ne ni'cũ core ocoyeyʉ'rʉoticʉ niwĩ. ⁴⁴ Tojo weego co Jesú sē'ema wa'a, cũ su'tiro yapapʉ ñe'eña'co niwõ. Co ñe'erĩ curata co dí wijami'que bu'anʉ'cã wa'acaro niwũ. ⁴⁵ Tojo wa'ari cura Jesú sērĩtiña'cu niwĩ:

—¿Noa yʉ'ʉre ñe'eti? nicu niwĩ.

Nipe'tirãpʉta “Ne ni'cũ ñe'etimi”, nicārã niwã. Tojo weegu Pedro, tojo nicã cũ me'rãcjārã Jesure nicārã niwã:

—Ësãrē bu'egʉ, masã mʉ'ʉrē nipe'tiro doquewãwã'cã, tuuquejoma. Tojo wa'acã masĩmigũ, mʉ'u ¿de'ro weegu “¿Noa yʉ'ʉre ñe'eti?” niti? nicārã niwã.

⁴⁶ Na tojo nicã tu'ogʉ, Jesú nicu niwĩ:

—Ni'cō yʉ'ʉre ñe'ecã tu'oña'pʉ. Core yʉ'u tutuaro me'rã yʉ'rãcã weeasʉ, nicu niwĩ.

47 Cũ tojo nicã tu'ogo, cũ masĩtojami, yu'uta weeasu nígõ, narãsågõta Jesú pu'to a'ti, ejaque'aco niwõ. Co nipe'tirã tu'oropu werepe'ocã'co niwõ. A'te ye bu'iri cũ yaro su'tirote ñe'easu nígõ, tojo nicã “Yu'u ñe'ecãta, yu'ruono'copu tojasu”, ni wereco niwõ. 48 Co tojo nicã tu'ogu, Jesú core nicu niwĩ:

—Mu'u ejõpeotjĩagõ, yu'ruono'copu toja'a. Dutí marĩgõ e'catise me'rã tojaaya, nicu niwĩ.

49 Jesú core ucũrĩ cura ni'cũ Jairo nerẽwũari wi'i wiogu ya wi'icjũ ejacu niwĩ. Jairore nicu niwĩ:

—Mu'u macõ wẽrĩatojamo. Marĩrẽ bu'egure caribonemotiguta majã, nicu niwĩ.

50 Jesú tojo nicã tu'ogu, Jairore nicu niwĩ:

—Uitiguta. Yu'ure ejõpeoya. Mu'u tojo weecã, mu'u macõ masõno'gõsamo, nicu niwĩ.

51 Ti wi'ipure etagu, co pesari tucũpũre ne ãpẽrãrẽ sãjãadutiticu niwĩ. Pedro, Santiago, Juã, tojo nicã co pacusumua dia'cũrẽ sãjãaduticu niwĩ. 52 Nipe'tirã ti wi'ipu nirã uputu utirã, dujasewã'arãrẽ Jesú nicu niwĩ:

—Utiticã'ña. Co wẽrĩtimo. Cãrĩgõ weemo, nicu niwĩ.

53 Masã co wẽrĩ'quere masĩcãrã niwã. Tojo weerã cũ tojo nicã tu'orã, cũrẽ bujicã'cãrã niwã.

54 Jesú pe'e ucũgũta, co ya omocãrẽ ñe'e, nicu niwĩ:

—Wĩ'magõ, wã'cãnu'cãña, nicu niwĩ.

55 Cũ tojo nirĩ curata wẽrĩ'co masã, wã'cãnu'cãco niwõ. Jesú co pacusumuarẽ “Ba'ase ecaya”, nicu niwĩ. 56 Cũ tojo weesere ï'arã, co pacusumua uputu ï'aucucãrã niwã.

Jesú core masõ'quere ne ãpẽrãrẽ wereduticũ niwĩ.

9

Jesú cũ bese'cãrãrẽ weredutio'o'que ni'i

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Jesú cũ bu'erã docere neocũucũ niwĩ. Be'ro narẽ cũ tutuasere o'ocũ niwĩ. Wãtã no'o nirãrẽ cõ'awĩrõmasĩsere o'ocũ niwĩ. Tojo nicã duti yũ'rũomasĩsere o'ocũ niwĩ. ² Narẽ Õ'acũ wiogũ nimi nisere wereduticũ niwĩ. Dutitirãrẽ yũ'rũoduticũ niwĩ. ³ A'tiro nío'ocũ niwĩ:

—Wa'arã, ne apeyenojõ miaticã'ña. Tuacjũ, ajuronojõ, ba'ase pu'e, niyeru ne miaticã'ña. Mũsã sãñase me'rã dia'cũ wa'aya. Ne apeye mianemoticã'ña. ⁴ Mũsã no'o nirĩ wĩ'i ejarã, mũsã to nirõ põtẽorõ tojaque'aya. ⁵ No'o ãpẽrã mũsãrẽ ñe'eticã, ti macãpũre wijarã, ti macã cjase di'ta wã'a'quere paastecõ'aña. Tojo weerã mũsã “A'ti macãcjãrã bu'iritima” ni ĩ'orãsa'a, nicũ niwĩ.

⁶ Cũ tojo nĩca be'ro wa'a wa'acãrã niwã. Wa'a, nipe'tise macãrĩpũ Jesú masãrẽ yũ'rũose quetire werecusiãcãrã niwã. Tojo nicã dutitirãrẽ yũ'rũocãrã niwã.

Herode Jesú weesere tũ'o'que ni'i

(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷ Galilea di'ta wiogũ Herode nipe'tise Jesú wee'quere tũ'ocũ niwĩ. Tere tũ'ogũ, Herode de'ro wéemasĩticũ niwĩ. ãpẽrã “Cũ Juã wãmeyeri masũ wẽrĩ'cupũ masãcũ nimi”, nicãrã niwã. ⁸ ãpẽrã “Dũporocjũpũ Õ'acũ ye

quetire weremu'tārī masũ Elía bajuapĩ”, nicārã niwã. ãpērã “Apetero weegu ni'cũ todaporocjũ Õ'acũ ye quetire weremu'tārī masũ masã'cu nígũ nisamigu”, nicārã niwã. ⁹ Herode pe'e a'tiro nicu niwĩ:

—Yũ'uta Juã ya dũpoare dũtesuredutiwũ. To pũrĩcãrẽ ¿noanojõ nisari tocã'rõ na ucũno'gũ? Cũrẽ ĩ'asĩ'rĩmisa'a, nicu niwĩ.

Jesú ni'cãmocũsetiri mil mũuarẽ ba'ase eca'que ni'i

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Be'ro Jesú besecũú'cãrã na bu'ecusiaca be'ro cũ tiro daja, na weecusia'quere werecãrã niwã. Be'ro narẽ Jesú masã marĩrõpũ Bet-saida wãmetiri macã pũ'topũ sũ'ori wa'acu niwĩ.

¹¹ Masã pe'e na wa'ase quetire tũ'ocã'cãrã niwã. Tojo weerã tere tũ'orã, narẽ sirutuwã'cãcãrã niwã. Jesú narẽ añuduti, Õ'acũ wiogu nimi nisere were, dutitirãrẽ yũ'rũocu niwĩ.

¹² Be'ro ñamica'apũ nicã ĩ'arã, cũ bu'erã doce cũ tiro wa'a, cũrẽ ucũcãrã niwã:

—Masãrẽ “Tocã'rõta ni'i”, niña. Macãrĩpũ, no'o pũ'to nise macãrĩpũ ba'ase, cãrĩrõ a'magũ wa'adutiya. A'to marĩ nirõpũre ne apeyenojõ marĩbutiacã'a, nicãrã niwã.

¹³ Jesú pe'e nicu niwĩ:

—Musã narẽ ba'ase ecaya.

Na cũrẽ nicãrã niwã:

—Ûsã ni'cãmocũsepagata pã, tojo nicã wa'i pũarãta cuo'o. Masãrẽ ne a'teacã se'satisa'a. ¿Ûsãrẽ ã'rã pãjãrã ye niatjere ba'ase duudutigu weeti? nicãrã niwã.

14 Na pājārā, ɯmɯa se'saro ni'cāmocusetiri mil wa'tero nicārā niwā. Jesú narē nicɯ niwī:

—Masārē te cururinɯcũ cincuenta dujidutiya, nicɯ niwī.

15 Na cū duti'caronojōta wee, dujipe'ticā'cārā niwā. 16 Be'ro Jesú te ni'cāmocuse pārē, na wa'i puarārē mii, ɯ'muarōpɯ ĩ'amorō, cū pacɯ Ō'acūrē na ye niatjere e'catise o'ocɯ niwī. Tu'ajanɯ'cō, cū pe'esteca be'ro cū bu'erārē masārē etidutigu o'ocɯ niwī. 17 Nipe'tirā ba'a, yapicārā niwā. Be'ro doce pi'seri na ba'adu'a'quere seeneocārā niwā.

Pedro Jesure “Mɯ'ɯ Ō'acũ o'ócɯta ni'i” ni'que ni'i

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

18 Ni'cāti Jesú cū se'saro ñubuegu weecɯ niwī. Titare cū bu'erā quē'rā cū me'rā nicārā niwā. Narē sērītiña'cɯ niwī:

—Masā ¿de'ro ni ucūti yɯ'ɯre? nicɯ niwī.

19 Na cūrē yɯ'ticārā niwā:

—Āpērā mɯ'ɯrē “Juā wāmeyeri masũ nimi”, nima. Āpērā mɯ'ɯrē “Dɯporocjɯpɯ Ō'acũ ye queti weremɯ'tārī masũ Elía nimi”, nima. Āpērā “No'o nigú dɯporocjɯpɯ Ō'acũ ye queti weremɯ'tārī masũ masã'cɯ níguñ nisasami”, nima, nicārā niwā.

20 Be'ro narē sērītiña'cɯ niwī tja:

—¿Musā waro, de'ro wācūti yɯ'ɯre? nicɯ niwī. Pedro cūrē nicɯ niwī:

—Mɯ'ɯ Ō'acũ bese'cɯ Cristo ni'i, nicɯ niwī.

Jesú cū wērīatjere were'que ni'i

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹ Jesú narē ne cārō āpērāpūre cū Ō'acū bese'cū nisere werediticū niwī. ²² Be'ro narē nicū niwī:

—Yū'u Ō'acū macū masū weronojō upūtigū pūrō pi'etigusa'a. Judío masā bucurā, pa'ia wiorā, Moisé oja'quere bu'eri masā yū'ure ī'atu'tirāsama. Yū'ure wējērāsama. Na tojo weemicā, i'tia nūmū be'ro masāgūsa'a, nicū niwī.

²³ Be'ro nipe'tirā masārē nicū niwī:

—No'o yū'ure sirutusī'rīgūnojō nipe'tise nūmūrī sirutuato. Cū weesī'rīrōnojō weeticā'to. Yū'u ūaro pe'e weeato. No'o yū'ure sirutusī'rīgū, “Jesure ējōpeogū, wērībosa'a” nitiguta sirutuato. ²⁴ Yū'ure ējōpeose me'rā ña'arō yū'rūsī'rītigū, yū'ure ējōpeodu'ugūnojō pecame'epū bu'iri da're bajuriono'gūsamī. Apī wējēsere uiti, yū'ure ējōpeonu'cūgūnojō yū'u me'rā catinu'cūgūsamī. ²⁵ Ni'cū a'ti turi cjase nipe'tisere wapata'agū, cū ejeripō'rā pe'ere bajuriogū, ¿ñe'enojōrē wapata'abosari?

²⁶ Yū'ure, tojo nicā ye quetire bopoyasāticā'ña. Mūsā bopoyasācā, yū'u Ō'acū macū masū weronojō upūtigū a'tiro weegusa'a. Apaturi a'ti turipūre a'tigū, yū'u pacū asistese me'rā, cūrē wereco'terā me'rā yū'u quē'rā mūsārē bopoyasāgūsa'a. Yū'u tutuase me'rā a'tigū, tojo weegusa'a. ²⁷ Diacjū mūsārē wereguti. Ni'cārērā a'topū nirā yū'u wioḡū sājācā ī'atimirā wērīsome, nicū niwī.

*Jesú cū bajusere dūcayū'que ni'i
(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)*

28 Ni'cã semana Jesú “Yu'u wiogu sãjãcã ï'arãsa'a” nica be'ro ãrũgũpũ ñubuegũ mujãgũ, Pedro, Santiago, Juãrẽ miacũ niwĩ. 29 Topũ cũ ñubuegũ, cũ bajusere ducayua wa'acũ niwĩ. Cũ ye su'ti añurõ butise, asistese wa'acaro niwũ. 30 Tojo wa'acã, pũarã ucũcãrã niwã. Na duporocjãrãpũ Moisé, Elía nicãrã niwã. 31 Na asistese me'rã nírã, Jesú cũ Jerusalẽpũ wẽriatjere ucũcãrã niwã. 32 Pedro quẽ'rã upũtũ wũja cuo'cãrã nimirã, wã'cãcãrã niwã. Wã'cã, Jesú cũ asistesere, tojo nicã cũ me'rã nirãrẽ ï'acãrã niwã. 33 Na Jesú tiro ní'cãrã wa'ari cura Pedro Jesure nicũ niwĩ:

—Wiogu, marĩ a'topũ nicã añuyũ'rua'a. I'tia wi'iacã weerã. Ni'cã wi'i mũ'u ya wi'i, ape wi'i Moisé ya wi'i, ape wi'i Elía ya wi'i weerã, nicũ niwĩ.

Pedro cũ tojo nisere tũ'oña'timigũ, de'ro nímãsitigũ, tojo nicũ niwĩ. 34 Cũ tojo ucũrĩ cura ni'cã o'mecurua dijati, tuubi'acã'caro niwũ. Na ti o'mecurua po'pearũ nírã, ucũcãrã niwã. 35 Be'ro ti curuapũ ni'cũ a'tiro ucũcã tũ'ocãrã niwã:

—Ã'rĩ yũ'u macũ yũ'u bese'cũ nimi. Cũ ucũsere tũ'o ãjõpeoya, nicũ niwĩ.

36 Tojo nica be'ro Jesú ni'cũta tojanũ'cãcũ niwĩ. Moisé, Elía marĩcãrã niwã majã. Cũ bu'erã na ï'a'quere tojota tũ'oña'yũ'rucã'cãrã niwã. Ne cã'rõ ãpẽrãrẽ wereticãrã niwã.

Jesú wĩ'magũ wãtĩ sãjãno'cure cõ'awĩrõ'que ni'i

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Ape numu pe'e ũrũgũpu ní'cārã dijatacã, pãjãrã Jesure põtêrĩcãrã niwã. ³⁸ Ni'cũ na wa'teropu nigũ uputu Jesure ucũquejocu niwĩ:

—Ësãrẽ bu'egu, yu'u macũ ni'cũ nigũrẽ pa-jaña'cureya. Ì'agũ a'tia. ³⁹ Wãtĩ cũrẽ sãjãa'cu ñe'ea, caricũ, wẽriamujãcã weemi. Tojo nicã useropu so'potu'umi. Cũrẽ ña'abutiario wéégu, pi'eticã weeyu'ruami. Ne du'usĩ'rĩtimi. ⁴⁰ Mu'u bu'erãrẽ “Wãtĩrẽ cõ'awĩrõña”, nitojamiapu. Ne põtẽotiama, nicu niwĩ.

⁴¹ Jesú yu'ticu niwĩ:

—Musã ëjõpeose moorã ña'arã ni'i. Yu'u musãrẽ yoacã bu'emicã, ne tu'omasĩwe'e yu-jupu. ¿No'ocã'rõ yoacã musã yu'ure ëjõpeoticã wãcũtutuagũsari? Mu'u macũrẽ yu'u tiro miitia, nicu niwĩ.

⁴² Wĩ'magũ cũ tiro wa'acã, wãtĩ cũrẽ nucũcãpu doqueque'acã weecu niwĩ. Apaturi wãcũña marĩrõ cũrẽ wẽriacã weecu niwĩ tja. Cũ tojo weecã, Jesú wãtĩrẽ cõ'awĩrõ, yu'ruocu niwĩ. Tu'ajanu'cõ, cũ pacure wiacu niwĩ. ⁴³ Nipe'tirã to nirã Õ'acũ tutuasere ì'amarĩacãrã niwã.

*Jesú cũ wẽriatjere apaturi werenemo'que ni'i
(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)*

Na Jesú wee'lo'quere ì'amarĩarĩ cura cũ bu'erãrẽ nicu niwĩ:

⁴⁴ —Yu'u ni'cãrõacã nisere añurõ tu'oya. Acobojoiticã'ña. Yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigũre wiorãpũre o'orãsama, nicu niwĩ.

⁴⁵ Cũ tojo nisere cũ bu'erã pe'e ne tu'omasĩticãrã niwã. Õ'acũ narẽ tojo

masĩtabasioticã weecu niwĩ. Na cũ ní'quere “¿De'ro nisĩ'rĩrõ weeti?” ni sērĩtiña'ui nicārã niwã.

Añurõ weeyu'rũnu'cãgũ ye cjase ni'i

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Be'ro Jesú bu'erã na basu ¿noa marĩ wa'teropu nigũ ãpērã yu'rũoro niyu'rũnu'cãgũsari? nĩrã, uputu du'sasocārã niwã. ⁴⁷ Jesú na tojo wãcũsere ĩ'amasĩcã'cu niwĩ. Tojo weegu ni'cũ wĩ'magũrẽ cũ pu'to wejeonu'cõ, ⁴⁸ narẽ nicu niwĩ:

—Yu'ure maigũnojõ ni'cũ ã'rĩ wĩ'magũrẽ ñe'egũ weronõjõ weemi. Cũrẽ ñe'egũ, yu'ureta ñe'egũ weemi. Yu'ure ñe'egũ, yu'ure o'ó'cu Õ'acũ quẽ'rãrẽ ñe'egũta weemi. No'o musã wa'teropure “Ãpērã yu'rũoro ni'” ni wãcũtigu cũta nimi ãpērã yu'rũoro nigũ, nicu niwĩ Jesú.

Marĩrẽ ĩ'atu'titigu marĩ me'rãcjũ nimi nise ni'i

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Be'ro Juã Jesure a'tiro nicu niwĩ:

—Ësãrẽ bu'egu, ni'cũ mu'u wãmerẽ pisutjĩagũ, wãtĩarẽ cõ'awĩrõcã ĩ'awũ. Cũ marĩ me'rãcjũ nitiami. Tojo weerã cũrẽ cã'mota'awu, nicu niwĩ.

⁵⁰ Cũ tojo nicã tu'ogu, Jesú a'tiro nicu niwĩ:

—Tojo weegure cã'mota'aticã'rõua'a. Marĩrẽ ĩ'atu'titigu marĩ me'rãcjũ nimi, nicu niwĩ Jesú.

Jesú Santiagore, Juãrẽ tu'ti'que ni'i

⁵¹ Jesú wẽrĩ, cũ u'musepu mujãti duporo uiro marĩrõ wãcũtutuario me'rã “Jerusalẽpu wa'aguti”, nicu niwĩ. ⁵² Cũ duporo ãpērãrẽ

o'óyucu niwĩ. Na ni'cã macã Samaria di'ta nirĩ macãpũ Jesú cũ cãrĩatjore a'mayurã wa'acãrã niwã. ⁵³ Ti macã Samariacjãrã judío masã me'rã a'pepũrĩrã nitjĩarã, Jesú o'ó'cãrãrẽ ñe'esĩ'rĩticãrã niwã. Na, Jerusalẽpũ Jesú wa'agusami nĩrã, tojo weecãrã niwã. ⁵⁴ Samariacjãrã tojo weesere ã'arã, Jesú bu'erã Santiago, Juã a'tiro nicãrã niwã:

—Ësã wiogu, narẽ bu'iri da'rerã, ¿pecame'erẽ u'musepũ dijatiduticã uati? ¿Duporocjũ Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ Elía wee'caronojõ weerouati? nicãrã niwã.

⁵⁵ Tere tu'ogu, Jesú narẽ ã'a, tutuaro me'rã tu'tigu, a'tiro nicũ niwĩ:

—Musã tojo wãcũse Espĩritu Santu o'ose mejẽta ni'i. ⁵⁶ Yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ upũtigu masãrẽ bu'iri da're bajuriogu a'titiwũ. Narẽ yu'ruogu a'tigu weewũ, nicũ niwĩ.

Be'ro na ape macãpũ yu'rua wa'acãrã niwã.

Jesú me'rã wa'asĩ'rĩmi'cãrã ye queti ni'i
(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Na ape macãpũ yu'ruari cura ni'cũ masũ Jesure nicũ niwĩ:

—Yu'u mu'u no'o wa'aro sirutuguti, nicũ niwĩ.

⁵⁸ Jesú cãrẽ yu'ticũ niwĩ:

—Wa'icurã na cãrĩrĩ tuti cuoma. Mirĩcũa quẽ'rã na põ'rãtiri su'tiro cuoma. Yu'u pũrĩcã Õ'acũ macũ masũ weronojõ upũtigu ne cã'rõ cãrĩpesaro, yaro diãcjũrẽ moo'o, nicũ niwĩ.

⁵⁹ Apĩ pe'ere Jesú a'tiro nicũ niwĩ:

—Te'a yu'u me'rã, nicũ niwĩ.

Cũ yu'ticũ niwĩ:

—Wioꝝu, yu'u pacu tiropu wa'aguti yujupu. Topu ni, be'ro yu'u pacu wērīca be'ro yaato-jagupu mu'u me'rā wa'aguti, nicu niwī.

⁶⁰ Jesús cārē yu'ticu niwī:

—Yu'ure ējōpeotirā wērī'cārā weronojō nima. Nāta wērī'cārārē yaato. Mu'u pūrīcā yu'ure sirutuya. Sirutu, Ō'acū wioꝝu nigūsami nisere wereꝝu a'tia, nicu niwī.

⁶¹ Be'ro Jesure apī nicu niwī:

—Wioꝝu, mu'u me'rā wa'aguti. Yu'u mu'u me'rā wa'ati dūporo ya wi'icjārārē we'eritisi'rīsa'a yujupu, nicu niwī.

⁶² Jesús cārē nicu niwī:

—Di'ta se'ecūꝝū, opanārē wa'ari níꝝū, sē'ema pe'e ī'atōrōtisami. Ā'rī weronojō Ō'acūrē ējōpeo'cūꝝu todūporo cū weeseti'quere wācūnūꝝūtisami. Wācūnūꝝū Ō'acū ye cjasere queoro weemasītisami, nicu niwī.

10

Jesú setenta y dos masārē cū ye quetire were-dutiꝝu o'ó'que ni'i

¹ Be'ro Jesús setenta y dos āpērā umuarē pi-jinemocu niwī. Narē puarērā dia'cū nipe'tise cū wa'atje macārīꝝu cū dūporo o'ó'yucu niwī.

² Narē a'tiro nicu niwī:

—Diacjū musārē wereꝝuti. Marī otese peje pī'rī dūcati'i. Tere miirā pe'e marībocurema. Tojo weerā musā te otese wioꝝure āpērā miitamudutirā sērīnemoña, nicu niwī. A'te weronojō Ō'acū ye quetire masīsī'rīrā pājārā waro nima. Te quetire wererā pe'e pejetirācā nima. Tojo

weerã ãpẽrã cũ o'ónemocã Õ'acũrẽ sẽrĩña.
³ Mũsã wa'aya. Yũ'u mũsãrẽ wiose wa'teropũ
 o'ógũ wee'e. Oveja wĩ'marãrẽ yaiwa wa'teropũ
 o'ógũ weronojõ o'ó'o. ⁴ Mũsã wa'arã, ajuri
 miaticã'ña. Niyeru sãarĩ ajuro quẽ'rãrẽ miat-
 icã'ña. Sapatu ape pa'a miaticã'ña. Ma'apũ
 wa'arã, ãpẽrãrẽ añudutirã, yoacã ucũticã'ña.
 Diacũ wa'aya. ⁵ Mũsã wi'ipũ sãjãarã, ti
 wi'icjãrãrẽ añudutirã, a'tiro nimũ'tãña: “Mũsã
 a'ti wi'icjãrãrẽ añurõ wa'ato”, niña. ⁶ Ti
 wi'icjãrã cumuca marĩrõ nicã, mũsã añudutise
 “Añurõ wa'ato” nise na ye tojarosa'a. Tojo
 niticãma, mũsã tojo nise mũsãrẽta tojarosa'a
 tja. ⁷ Mũsã ni'cã wi'ipũ ejarã, ti wi'iputa tojayá.
 Na ba'asenojõrẽ, na sĩ'rĩsenojõrẽ, mũsã quẽ'rã
 ba'asirutuya. Da'rari masã na da'rase wapa
 wapata'aba'amasĩma. Tojo weerã mũsã bu'erã
 wa'acã, mũsãrẽ ba'ase weetamurãsama. Ap-
 eye wi'seripũ wa'amũjã, cãrĩbajaque'atiticã'ña.
⁸ Mũsã ni'cã macãpũ etacã, ti macãcjãrã añurõ
 ñe'eme'rĩcã, no'o na ecasere ba'aya. ⁹ Ti
 macãpũ dutitirãrẽ yũ'rũoya. Narẽ a'tiro wereya:
 “Õ'acũ cũ wiogũ nise mũsã tiropũ a'tiatje cã'rõ
 ðũ'sa'a.” ¹⁰ Ni'cã macãpũ mũsã etacã, tocjãrã
 añurõ põtẽrĩticãma, macã decopũ wa'aya. A'tiro
 niña: ¹¹ “A'ti macã cjase ùsã ðũ'pocãrĩpũ ði'ta
 wã'a'quepũreta paastecõ'arãti. A'ti macãcjãrã
 bu'iritisere ĩ'orã, tojo weerãti”, niña. Narẽ a'tiro
 ninemoña. “Mũsã a'tere masĩña. Õ'acũ cũ
 wiogũ nise mũsã tiropũ a'tiatje cã'rõ ðũ'sa'a”,
 niña. ¹² Jesú a'tiro ninemocũ niwĩ:

—Mũsãrẽ weregũti. Õ'acũ masãrẽ beseatji

nũmũ nicã, ti macãcjãrã mũsãrẽ uati'cãrãrẽ a'tiro weegũsami. Sodomacjãrãrẽ bu'iri da're'caro nemorõ da'reno'rãsama, nicũ niwĩ Jesú.

Jesure êjõpeotise macãrĩcjãrã ye queti ni'i
(Mt 11.20-24)

¹³ Be'ro Jesú apeye macãrĩcjãrãrẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Mũsã Corazĩ, tojo nicã Betsaida wãmetise macãrĩcjãrãrẽ ña'abutiario wa'arosa'a mũsãrẽ. Yũ'u weeĩ'o'quere ĩ'amirã, dũcayuwe'e. Yũ'u ãpẽrã judío masã nitirã nirõpũ Tiro, Sidõ wãmetise macãrĩpũ weeĩ'ocãma, dũporopũ na ña'arõ wee'quere bujaweti dũcayutojabopã. Na bujawetisere ĩ'orã, na weewũaronojõpũma su'ti wãquĩsenojõrẽ sãña, nujãrẽ na dũpoapũ õrẽstepeobopã. ¹⁴ Õ'acũ masãrẽ beseatji nũmũ nicã, Tiro, Sidõcjãrã nemorõ mũsã pe'ere bu'iri da'reyũ'rũnũ'cãgũsami. ¹⁵ Ni'cãrõacãma Capernaucjãrãrẽ were'e. “Tojowaro u'mũsepũ mũjãrãti”, ni wãcũticã'ña. Õ'acũ mũsãrẽ pecame'erũ cõ'abutiagũsami, nicũ niwĩ.

¹⁶ Be'ro cũ bu'erãrẽ a'tiro werenemocũ niwĩ:

—Mũsã bu'esere tu'orã, yũ'ureta tu'oma. Mũsãrẽ uatirã, mejãrõta yũ'ure uatima. Tojo yũ'ure uatirã, yũ'ure o'ó'cupũ Õ'acũ quẽ'rãrẽ uatima, nicũ niwĩ Jesú.

Jesú cã o'óyu'cãrã setenta y dos na daja'que ni'i

¹⁷ Be'ro Jesú setenta y dos cũ o'óyu'cãrã e'catise me'rã tojatacãrã niwã. A'tiro nicãrã niwã:

—Ĕsā wiogu, wātīaputa mu'u dutiro, mu'u wāme me'rā ūsā cō'awīrōmujācā, yu'tiama, nicārā niwā.

¹⁸ Jesú narē nicu niwī:

—Musā nīrōnojōta ni'i. Wātīrē u'musepu ní'cu bupo ya'baro weronojō docaque'a dijacā ī'awū. ¹⁹ Yu'u musārē tutuasere o'owu. Musā añapure u'tapeomicā, cutipapure u'tapeomicā, na cūrīcā, toacā pūrīno'tisere o'owu. Nipe'tise wātī cū tutuasere docaque'adutigu o'owu. Ne cā'rō musā ña'arō weeno'some. ²⁰ “Wātīa ūsārē yu'tiama” nise dia'cūrē e'catiticā'ña. A'te pe'ere e'catiya. Ū'musepu Ō'acū yarā catinu'cūse cuorā na wāmerē ojaō'orī turipu musā wāmerē ojaō'ocā, e'catiya, nicu niwī.

Jesú ye queti, cū pacu Ō'acū ye queti ni'i
(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Jesú cū bu'erārē ucūrī cura Espiritu Santu cūrē e'catise o'oyu'ruacu niwī. Titare cū pacure a'tiro nicu niwī:

—Pacu, mu'u u'muse, a'ti turi wiogu ni'i. “Ĕsā masīyu'rūnu'cārā ni'i” nīrārē mu'u ye cjasere masīcā weeticu niwū. Āpērā wī'marā weronojō maata tu'o ējōpeorā pe'ere tere masīcā weecu niwū. Mu'u tojo weesere wācūgū, mu'urē e'catise o'o'o. A'tere mu'u ū'caronojōta queoro wee'e, nicu niwī cū pacure.

²² Be'ro masārē ninemocu niwī tja:

—Yu'u pacu nipe'tise weemasīsere yu'ure o'owī. Cū ni'cūta yu'u nisetisere masīpe'ocā'sami. Yu'u quē'rā ni'cūta cū nisetisere masīpe'o'o. No'o yu'u masīcā

weeno'rã quẽ'rã cũ nisetisere masĩsama, nicu niwĩ Jesú.

²³ Be'ro cũ bu'erãrẽ ì'a, na se'sarore nicu niwĩ:
—Yu'ure musã, musã ye caperi me'rã ì'a'a.

²⁴ Musãrẽ a'tiro wereguti. Pãjãrã duporocjãrãpu Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã, tojo nicã wiorã musã ni'cãrõacã ì'asere ì'asĩ'rĩcãrã nimiwã. Ne ì'aticãrã niwã. Yu'u musãrẽ weresere tu'osĩ'rĩcãrã nimiwã. Ne ni'cãti tu'oticãrã niwã, nicu niwĩ.

Jesú Samariacjã me'rã queose o'o'que ni'i

²⁵ Be'ro ni'cũ Moisé oja'quere bu'eri masũ Jesú cũ ucũsere tu'ogu, wã'cãnu'cã, Jesú me'rã ucũgũ wa'acu niwĩ. Cãrẽ mejẽcã yu'ticã uagu, a'tiro sãrĩtiña'cu niwĩ:

—Masãrẽ bu'egu, yu'u Õ'acũ me'rã catinu'cũsĩ'rĩgũ, ¿de'ro weegusari? nicu niwĩ.

²⁶ Jesú cãrẽ yu'ticu niwĩ:

—¿Moisé ye queti ojãca pũrĩpu de'ro ojano'tito? Mu'u tere bu'égu, ¿de'ro tu'oti? nicu niwĩ.

²⁷ Moisé oja'quere bu'eri masũ cãrẽ yu'ticu niwĩ:

—A'tiro ojano'o: “Õ'acũ marĩ wiogure nipe'tise mu'u ëjõpeose me'rã, mu'u wãcũse me'rã, mu'u tutuase me'rã, mu'u tu'oña'se me'rã ma'ĩña. Mu'u basu ma'irõnojõta ãpẽrãrẽ ma'irõua'a”, ni'i, nicu niwĩ.

²⁸ Tere tu'ogu, Jesú cãrẽ nicu niwĩ:

—Mu'u queoro waro yu'ti'i. Mu'u a'tere wéegu, Õ'acũ me'rã catinu'cũgũsa'a, nicu niwĩ.

²⁹ Moisé oja'quere bu'egu pe'e cãrẽ añurõ wãcũcã uagu, Jesure a'tiro nicu niwĩ tja:

—¿Noanojō niti āpērārē ma'irōua'a nirānojō? nicu niwī.

³⁰ Jesú cūrē queose me'rā yu'ticu niwī:

—Ni'cū umu Jerusalécjū ma'a Jericó wa'ari ma'apu bu'acu niwī. Topu cū wa'ari cura yajari masā cūrē ñe'e, cū cuosere yajape'ocā'cārā niwā. Su'ti cū sãña'quepu quē'rārē tuweemiicā'cārā niwā. Cūrē uputu paawējēcūu, wa'a wa'acārā niwā. ³¹ Tojo wa'ari cura ni'cū pa'i cū bu'aca ma'aputa bu'acu niwī. Cūrē ĩ'agū, ĩ'atigu weronjō diacjū yu'rūbu'a wa'acu niwī. ³² Cū be'ro tja apī Leví ya curuacjū cū cūñarōputa cū quē'rā ejacu niwī. Cūrē ĩ'agū, cū quē'rā ape pārē pe'e pē'a, ĩ'ayu'rūbu'a wa'acu niwī. ³³ Na be'ro apī tja Samariacjū judío masā na yabigu ti ma'aputa bu'acu niwī. Cū cūrē ĩ'agū, pūrō pajaña'cu niwī. ³⁴ Tojo weegu cū, cū tiro wa'a, cū cāmire ocoyegu, u'sere, tojo nicā vino me'rā cū ye cāmiru piopeocu niwī. Tu'ajanu'cō, su'ti caseri me'rā du'recu niwī. Be'ro cū yagu burro bu'ipu cūrē miipeocu niwī. Miipeo, ni'cā wi'i sijari masā cārĩrĩ wi'ipu miaa, cūrē co'tedutigu cūucu niwī. ³⁵ Ape numu pe'e tja Samariacjū co'tedutigu puu numu da'rase wapa weronjō niyeru ti wi'i co'tegure o'ocu niwī. Cūrē a'tiro nicu niwī: “Ā'rĩrē co'teya. Yu'u mu'urē o'o'que nemorō nicā, dajatojagu mu'urē wapayepe'oguti”, nicu niwī. ³⁶ A'tere wérēca be'ro Jesú Moisé oja'quere bu'egure a'tiro nicu niwī:

—Mu'u ĩ'acā, ¿ni'inojō pe'e na i'tiarā wa'terore yajari masā na ña'arō wee'cure pajaña'pari? nicu niwī.

³⁷ Moisé oja'quere bu'eri masũ yu'ticũ niwĩ:

—Cũrẽ pajaña'a weetamu'cu añurõ weepĩ, nicũ niwĩ.

Jesú cãrẽ nicũ niwĩ:

—Mu'u quẽ'rã ãpẽrãrẽ ã'rĩ weronojõ weegu wa'aya, nicũ niwĩ.

Jesú Marta, María ya wi'ipũ cã ní'que ni'i

³⁸ Jesú cã wa'aro yu'ruagu, ni'cã macãpũ ejacu niwĩ. Ti macãpũ ni'cõ Marta wãmetigo co ya wi'ipũ cãrẽ põtẽrĩ, cãrĩse o'oco niwõ. ³⁹ Co ni'cõ María wãmetigore acabijotico niwõ. Cóta Jesú ucũsere tũ'ogo, cã du'pocãrĩ tiroacãpũ dujico niwõ. ⁴⁰ Co tojo weeri cura Marta pe'e co da'rasere wãcũque'tiyũ'ruaco niwõ. Tojo weego co Jesú tiro wa'a, cãrẽ nico niwõ:

—Yu'u wiogu, a'tigo yu'u acabijo yu'are weetamusere ne wãcũtimo. ¿Mu'u ne mejẽcã tũ'oña'weti co tojo weesere? Core yu'are weetamudutiya, nico niwõ.

⁴¹ Jesú core yu'ticũ niwĩ:

—Marta, mu'u weesere uputu waro wãcũque'ti'i. ⁴² María pe'e yu'u ucũsere tũ'ogo, añuse warore weego weemo. Co tũ'o ẽjõpeo'quere ne ãpẽrã ẽ'mamasĩtisama. Tenojõ pe'ere weeroña'a, nicũ niwĩ.

11

*Jesú “Õ'acũrẽ sẽrĩrã, a'tiro ñubueya” nise ni'i
(Mt 6.9-15; 7.7-11)*

¹ Ni'cã numũ Jesú aperopũ ñubuegu weecu niwĩ. Cã ñubuetu'ajaca be'ro ni'cã cã bu'egu Jesure nicũ niwĩ:

—Ĕsã wiogu, Juã masãrẽ wãmeyeri masũ cũ bu'erãrẽ Ő'acũrẽ ñubuesere bu'ecũ niwĩ. Mu'u quẽ'rã ũsãrẽ bu'eya, nicũ niwĩ.

² Jesú yu'ticũ niwĩ:

—Ő'acũrẽ ñubuerã, a'tiro niña:

“Pacũ, mu'u u'musepu ni'i.

Nipe'tirã mu'urẽ wiopesase me'rã ějõpeoato.

A'ti turipure mu'u bese'cũ maata wiogu sãjãgũ a'tiato.

Ĕ'musepure mu'u uaro dia'cũ weesama.

Na weronojõ a'ti turicjãrã quẽ'rã mejãrõta weeato.

³ Ĕsãrẽ umucorinucũ ba'ase o'oya.

⁴ Ĕsã ña'arõ wee'quere acobojoya.

Ĕsã ãpẽrãrẽ acobojo'caro weronojõta ũsã quẽ'rãrẽ acobojoya.

Ĕsã ña'arõ weesĩ'rĩsere cã'mota'aya.

Tojo nicã ña'agũ ũsãrẽ niquesãsi'ricã, cã'mota'aya”, nicũ niwĩ.

⁵ Jesú apeye ninemocũ niwĩ:

—No'o musã wa'teropure ni'cũ cũ me'rãcjũ cuobosami. Cũ ñami deco musã ya wi'ipu

wa'a, a'tiro nibosami: “Yu'u me'rãcjũ, i'tiaga pã yu'ure wasoya. ⁶ Yu'u me'rãcjũ apĩ a-

eropũ sijagu eja'cũ yá wi'ipu ejami. Ne cãrẽ apeyenojõ cã'rõ ecase moosa'a”, nisami. ⁷ Cũ

apetero weegu mu'urẽ wi'i po'pearũ a'tiro yu'tiwĩrõbosami: “Yu'ure wã'cõtiguata. Sope

pu'to añurõ waro bi'acã'no'apũ. Yu'u põ'rã yu'u me'rã cãrĩrã pesama. Yu'u mu'urẽ

wã'cã apeyenojõ o'ogu wa'amasĩtisa'a”, nisami.

⁸ Musãrẽ wereguti. Cũ, cũ me'rãcjũ nimicã, wã'cã, cãrẽ apeyenojõ o'ogu wa'atisami. A'tiro

pe'e weesami. Cūrē sērīnu'cūcā ĩ'agũ, cari-bonemoticā'to nígũ, nipe'tise cū ũasere o'osami. Cũ, cū me'rācjũ nise ye bu'iri mejēta tojo weesami. ⁹ Tojo weegũ musārē wereguti. Ō'acūrē sērīña. Cūrē sērīcā, o'ogusami. Musā sērī a'manu'cūrā, bocarāsa'a. Musā me'rācjũ ya wi'ire sope pũ'to pisunu'cūcā cū musārē pāosōrōrō weronojō weegusami. ¹⁰ Ō'acũ cūrē sērīrārē o'osami. No'o a'magũnojō bocagusami. Sope pũ'to pisugũ weronojō sērīnu'cūgūrē o'ogusami.

¹¹ »Musā pō'rā ba'ase sērīcā, ne ni'cũ ũtāpere o'otibosa'a. Wa'i sērīcā quē'rārē, añarē o'otibosa'a. ¹² Tojo nicā cārē'quē die sērīcā, cutipare o'otibosa'a. ¹³ Musā ña'arā nimirā, musā pō'rārē añusere o'omasī'i. To pūrīcārē marī pacũ ũ'musepũ nigũ, nemorō añuse o'ogusami. Cūrē sērīrārē Espīritu Santure o'ogusami, nicũ niwī.

Jesure “Wātī tutuaro me'rā wee'omi” ni na ucja'que ni'i

(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴ Ni'cũ masũ wātī sājāno'cũ ucūmasītigu tojacũ niwī. Jesú cūrē cō'awīrōgũ weecũ niwī. Cūrē cō'awīrōcā, ucūmasītimi'cũ ucūcũ niwī. Tere ĩ'arā, masā ĩ'amarīacārā niwā. ¹⁵ Ni'cārērā a'tiro nicārā niwā:

—Ā'rī Jesú wātīa wiogu Beelzebú wāmetigu tutuaro me'rā wātīrē cō'awīrōmi, nicārā niwā.

¹⁶ Āpērā pe'e ¿diacjũta Jesú tutuamiticũ? nīrā, cūrē ũ'muse cjasere wee'oduticārā nimiwā.

¹⁷ Cũ na tojo wācūsere masīgũ, narē nicũ niwī:

—Ni'cã curuacjãrã a'merĩ ducawati, a'mequẽrã, masãpe'tia wa'asama. Ni'cã wi'icjãrã ducawatirã, na quẽ'rã pe'tidijasama. ¹⁸ A'te weronojõ wãtĩa wiogũ cũ basu ducawatigũ, cũ de'ro wee tutuanemotisami majã. Musãrẽ a'tere ucũgũti. Musã yu'ure “Wãtĩ Beelzebú tutuaro me'rã wãtĩarẽ cõ'awĩrõmi”, nimi'i. ¹⁹ To pũrĩcãrẽ yu'u tojo weecãma, musã bu'esere siruturã wãtĩarẽ cõ'awĩrõrã, ¿noa tutuaro me'rã cõ'awĩrõsari? Narẽ musã “Õ'acũ tutuaro me'rã wãtĩarẽ cõ'awĩrõma”, ni'i. Tojo weero masĩno'o. Musã yu'ure nise diacjũ niwe'e. ²⁰ Yu'u Õ'acũ dutiro me'rã pe'e wãtĩarẽ cõ'awĩrõ'o. A'te me'rã “Õ'acũ wiogũ nise musã tĩropure nitoja'a”, nino'o, nicũ niwĩ.

²¹ Jesú narẽ a'tiro ninemocũ niwĩ:

—Ni'cũ umũ tutuamũ nipe'tise wãmotigũ cũ ya wi'ire co'tecã, cũ yere mejẽcã weetisama. ²² No'o cũ nemorõ tutuagũ a'ti, cũrẽ wapata'agũ, cũ wãmotimi'quere ã'mape'ocã'sami. Tojo weegũ cũ wãmo marĩgũ mejõ nigũ tojacã'sami. Ë'ma'cũ cũ me'rãcjãrãrẽ tere ducawaasami. Jesú, yu'u wãtĩ yu'rũoro tutuayũ'rũnu'cã'a nĩgũ, tojo nicũ niwĩ.

Jesú a'tiro ninemocũ niwĩ:

²³ —Yu'ure uatirã yu'ure ĩ'atu'tirã nima. Yu'ure seeneotamutigũnojo doquestewã'cãgũ weronojõ nimi. Yu'ure ãjõpeotirã masãrẽ Õ'acũrẽ ãjõpeocã weetamurã mejẽta weema nĩgũ, tojo nicũ niwĩ.

Wātī toduporopu cū ní'cupure majāmisājāase ni'i

(Mt 12.43-45)

²⁴ Jesú masārē a'tiro ninemocu niwī:

—Wātī masūpūre cō'awīrōno'ca be'ro aco marīrōpu sijabaque'atisami. Cū niatjore a'magū, tojo weesami. Cū nirō bocatigū, a'tiro wācūsami: “Yū'u wijaa'cupure dajasājāagūti tja”, nisami. ²⁵ Cūpūre dajasājāagū, wi'i o'aca wi'i, añurō apóca wi'i weronojō bocaejasami. ²⁶ Be'ro āpērā wātīa sietere cū yū'ruoro ña'arārē pijisami. Piji, be'ro toduporopu cū wijaa'cupure na nipe'tirā sājāasama. Tojo weegu masū cū toduporopu ní'caro nemorō ña'arō tojasami, nicu niwī Jesú.

Jesú “E'catise waro a'tiro ni'i” ní'que ni'i

²⁷ Jesú ucūrī cura ni'cō numio masā pājārā wa'teropu nigō caricūquejoco niwō:

—Mū'arē pō'rāti masō'co añurō waro e'catiyū'rūsamo, nico niwō.

²⁸ Jesú core nicu niwī:

—Yū'u pe'e a'tiro nigūti. Ō'acū cū ucūsere tū'o, cū dutisere weerā pe'e pūrīcā añurō waro co nemorō e'catisama, nicu niwī.

Masā ña'arā Jesure weeī'odutimi'que ni'i

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Jesú tiro pājārā masā nerēwā'cācārā niwā. Na tojo weecā, cū ucūcu niwī:

—Masā a'tocaterocjārā ña'ayū'ruama. Na ña'arā nírā, weeī'ose dia'cūrē ũama. Na tere ũamicā, a'te dia'cūrē weregutī. Joná duporocjūpu wa'a'quenojō dia'cūrē ī'ogūti.

³⁰ Joná Nínivecjārārē queose o'ogu weecu niwī. Te weronojō yu'u Ō'acū macū masū weronojō upūtigu quē'rā a'tocateropu nirārē queose o'o'o. ³¹ Dəporocjō mujīpū mujātiro diacjū pe'e nirī di'ta wiogo Israe curuacjārā wiogu Salomó masīsere tu'ogo a'tico niwō. Yu'u Salomó yu'ruro masīyu'rnu'cāmicā, mūsā pe'e yu'ure tu'osī'rīwe'e. Tojo weego Ō'acū masārē beseatji nūmu nicā, ti di'ta wiogo ní'co a'tocaterocjārārē “Mūsā Jesure ējōpeotirā, ña'arō weewu”, nigōsamo. ³² Apeye quē'rārē weregūti. Joná Nínive wāmetiri macācjārārē Ō'acū ye quetire werecā, na ña'arō wee'quere bujaweti, du'ucārā niwā. Yu'u pe'ere Joná yu'ruro nimicā, mūsā ējōpeowe'e. Mūsā na wee'caronojō ña'arō wee'quere bujawetiwe'e. Tojo weerā Ō'acū masārē beseatji nūmu nicā, Nínivepu ní'cārā a'tocaterocjārārē “Mūsā Jesure ējōpeotirā, ña'arō weewu”, nirāsama, nicu niwī Jesú.

Marī caperi sī'ocja weronojō ni'i nise ni'i
(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ Jesú masārē a'tiro werenemocu niwī:

—Masā sī'ocjare sī'óca be'ro bajutiropu, acaronojō docapu sī'otisama. Tojo weronojō o'orā, topu sājāejarānucū ī'ato nírā, u'muarōpu sī'opeosama. ³⁴ Marī caperi sī'omu'tācja weronojō ni'i. Marī caperi añucā, añurō ī'amasī'i. Marī caperi ī'aejaticāma, añurō ī'atisa'a. A'te weronojō mūsā Ō'acūrē ējōpeo, cū yere wéerā, caperi añurō weronojō ni'i. Mūsā a'ti turi cjase pe'ere wācūnūrcāma, caperi

ĩ'aejatirã weronojõ ni'i. Õ'acũ ðaro weetirã, na'itĩ'arõpũ nirã, cũrẽ masĩtirã weronojõ ni'i. ³⁵ Musã ãjõpeosere sĩ'ose weronojõ cwo'o. Tere na'itĩ'arõpũ weronojõ ña'arõ weese me'rã do-jorẽticã'ña. ³⁶ Tojo weerã musã Õ'acũrẽ ãjõpeo, ña'ase marĩrõ cũ ðaro wéerã, cũ ye cjasere añurõ tũ'omasĩrãsa'a, nicũ niwĩ Jesú.

Jesú fariseo masãrẽ, tojo nicã Moisé oja'quere bu'eri masãrẽ tu'ti'que ni'i

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jesú weretu'ajaca be'ro ni'cũ fariseo masũ cũ ya wi'ipũ ba'adutigũ pijiacũ niwĩ. Tojo weegũ Jesú sãjãa, ba'acjũ mesapũ ejanujãcũ niwĩ. ³⁸ Be'ro fariseo na weewũaronojõ ba'ase ðuporo Jesú cũ omocoeticã ĩ'agũ, ĩ'amarĩacu niwĩ. ³⁹ Tere masĩgũ, Jesú cũrẽ nicũ niwĩ:

—Musã fariseo masã bajuyoropũ dia'cũ añurõ weeta'sa'a. Baparire bu'ipũ dia'cũ coerã weronojõ ni'i. Tĩ pa po'peapũre peje ña'ase musã ãpẽrã yere yaja'que, ãpẽrã yere ðaripejayũ'rũnũ'cã'que ã'irĩ weronojõ wã'ña'a.

⁴⁰ Musã tũ'omasĩwe'e. Õ'acũ bu'icjasere wee'cuta po'peapũ cjasepũ quẽ'rãrẽ weecu niwĩ. ⁴¹ Musã cwosere ãpẽrãrẽ pajaña'rã, o'oya. Tojo weerã baparire po'peapũ coerã weronojõ weerãsa'a. Be'ro bu'ipũ, po'peapũ quẽ'rãrẽ ã'irĩ marĩrã weronojõ añurã tojarãsa'a.

⁴² »Musã fariseo masãrẽ ña'arõ wa'arosa'a. Musã otese o'majãcã menta, ruda wãmetise, nipe'tise opa dari ðucatisenojõacãrẽ seeneo, opa sũ'ũrĩ weesa'a. Diez sũ'ũrĩ cworã, ni'cã sũ'ũ Õ'acũ wi'ipũ miaa, Õ'acũrẽ wãmepeo,

pa'ire o'osa'a. Tojo weemirã, añurõ weese, Õ'acũrẽ ma'ise pe'ere weewe'e. A'tiro pe'e weeya. Mũsã otesere cãrẽ o'odu'utimirã, a'te añuyũ'rũnu'cãsere weeya.

43 »Mũsã fariseo masãrẽ ña'arõ wa'arosa'a. Mũsã nerẽwũase wi'seripũre wiorã na dujiwũase cũmurĩpu dujisi'rĩ'i. No'o mũsã wa'aro wiopesase me'rã añuduticã ƣa'a.

44 »Mũsã Moisé oja'quere bu'eri masã, tojo nicã fariseo masã, weeta'sari masã ni'i. Ña'arõ wa'arosa'a mũsãrẽ. Masãperi na yaa'que bajutise weronojõ ni'i. Æpẽrã a'ti, masĩtimirã, te peri bu'i ƣ'tacũuwã'cãsama. A'te weronojõ mũsã po'peapũre ña'arã ni'i. Æpẽrã mũsã ña'arõ weesere masĩtisama, nicũ niwĩ.

45 Cũ tojo nicã tu'ogu, ni'cũ Moisé oja'quere bu'eri masũ a'tiro nicũ niwĩ:

—Masãrẽ bu'egu, mũ'ũ a'tiro nígu, ũsã quẽ'rãrẽ tu'tigu wee'e, nicũ niwĩ.

46 Jesú cãrẽ nicũ niwĩ:

—Mũsã quẽ'rãrẽ ña'arõ wa'arosa'a. Æpẽrãrẽ weepõtẽoña marĩsere dutiyũ'rũocã'sa'a. Tere dutimirã, mũsã pe'e ne weewe'e.

47 »Ña'abutiaro wa'arosa'a mũsãrẽ. Mũsã duporocjãrã Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã masãperi bu'ipu yeeaponũ'cõ'o. Narẽta mũsã ñecũsumũapu wẽjẽmujãticãrã niwã. 48 Mũsã Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masã na ní'quere weewe'e. Yũ'ũ quẽ'rãrẽ ẽjõpeowe'e. Mũsã a'tiro weese me'rã mũsã ñecũsumũa wee'quere bu'ipejatamusere masĩno'o. Na Õ'acũ ye queti

weremu'tārī masārē wējēcō'acārā niwā. Musā pe'e na ye masāperire yeeaponu'cō'o.

⁴⁹ »Tojo weegu Ō'acū yu'u pacu duporopu masise me'rā a'tiro nicu niwī: “Yé queti weremu'tārī masārē, tojo nicā yé queti bu'eri masārē o'óguti. Ni'cārērārē wējēcō'a, āpērārē ña'arō weesī'rīrā, no'o na wa'aro sirutucusiarāsama”, nicu niwī Ō'acū. ⁵⁰ Tojo

weegu nipe'tirā Ō'acū ye queti weremu'tārī masārē wējē'que wapa Ō'acū a'tiro weegusami. A'tocaterocjārā masārē bu'iri wapaseegusami.

⁵¹ A'ti turi weenu'cācaterore musā ñecūsūmua Abere wējēmu'tācārā niwā. Be'ro téé Zacaríā na ñubuepeowuaro pōtēorōpu wējē'que me'rā yapati'i. Tojo weegu musārē nigūti. Tojo wee'que wapare a'tocateropu nirārē bu'iri wa'arosa'a.

⁵² »Musā Moisé oja'quere bu'eri masā Ō'acū yere masī'i. Tere masimirā, āpērārē masicā weewe'e. Musā basuta yu'ure ējōpeowe'e. Āpērā quē'rārē ējōpeosī'ricā uasāwe'e. Tojo weero ña'arō wa'arosa'a musārē, nicu niwī Jesús.

⁵³ Jesús a'tere nica be'ro Moisé oja'quere bu'eri masā, tojo nicā fariseo masā cū me'rā uayu'rūacārā niwā. Tojo weerā cūrē peje sērītiña'wā'cōcārā niwā. ⁵⁴ Cū mejēcā nicā, cūrē weresārāti nīrā, tojo weecārā niwā.

12

Jesú “Fariseo masā nisoose me'rā bu'esere tu'omasīña” ní'que ni'i

(Mt 16.6; 10.26-27; Mr 8.15)

¹ Jesú masārē bu'eri cura pājārā waro masā nerēcārā niwā. Na pājārā waro nitjārā, a'merī ʌ'tatī'a, doquewāmujācārā niwā. Jesú ne waro cū bu'erā dia'cūrē weremʌ'tācʌ niwī yujupʌ. A'tiro nicʌ niwī:

—Musā fariseo masā na ye levadura pǎ bucʌacā weesere tʌ'omasīña. Levadura nīgū, na nisoose me'rā bu'esere tʌ'omasīña nīgū wee'e, nicʌ niwī. ² Ne bajuyoropʌ weetise ĩ'ano'ticā weesome. ĩ'ano'rōsa'a. Ne ĩ'atiropʌ wee'que quē'rā masīno'ticā weesome. ³ Tojo weerā musā ñamipʌ weronojō wee'que āpērā tʌ'otiropʌ ní'que a'tiro weeno'rōsa'a. ʌmʌcopʌ weronojō nipe'tirā tʌ'oropʌ wereno'rōsa'a. Ap-eye musā wi'i po'peapʌ ya'yioropʌ ní'que quē'rā wi'i bu'ipʌ caricūrō weronojō ʌpʌtʌ busʌcā weeno'rōsa'a, nicʌ niwī.

*Jesú “¿Noanojōrē uiroʌati?” nise ni'i
(Mt 10.28-31)*

⁴ Jesú cū bu'erārē a'tiro werecʌ niwī:

—Musā yʌ'ʌ me'rācjārārē a'tiro wereguti. A'ti upʌre wējēcō'arārē uiticā'ña. Wējēca be'ro na mejēcā weemasītisama. ⁵ Musārē “Ā'rī pe'ere uiya”, nigūti. Ō'acū marī wērīca be'ro pecame'epʌ cō'abutiamasīsami. Cū tojo weegú pūrīcārē uiya.

⁶ »Ni'cāmocūrā mirīcūa o'majārācā cā'rōacā waro wapatima. Tojo nimicā, Ō'acū pe'e ne ni'cūrē masīticā weetisami. ⁷ Tojo nicā musā poaripureta “Ticʌse ni'i”, ni masīpe'ocā'sami. Tojo weerā masārē uiticā'ña. Ō'acū ĩ'orōpʌ

pājārā mirīcūa nemorō mūsā wapati'i. Ō'acū mūsārē añurō co'tegusami.

*Āpērā ĭ'orōpū "Jesucristore ējōpeo'o" nise ni'i
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

⁸ »Mūsārē weregutī. No'o masā ĭ'orōpū yu'ure "Ējōpeo'o" ni werecā, yu'u quē'rā Ō'acūrē wereco'terā u'mūsecjārā ĭ'orōpū narē añurō ucūgūsa'a. ⁹ Ni'cū masārē uigū, masā ĭ'orōpū yu'ure "Ējōpeowe'e" nigūrē yu'u quē'rā Ō'acūrē wereco'terā ĭ'orōpū narē "Yagu mejēta nimi", nigūti.

¹⁰ »Yu'u Ō'acū macū masū weronojō uputigure ña'arō ucūcā, Ō'acū acobojogusami. Espiritu Santu pe'ere ña'arō ucūcā, Ō'acū acobojosome.

¹¹ »Āpērā mūsārē weresārā, nerēwūase wi'seripū, beseri masā tiropū, wiorā tiropū miabosama. Na tojo weecā, mūsā ucūatjere "¿De'ro yu'tirāsari? ¿De'ro nirāsari?" ni wācūque'titicā'ña. ¹² Mūsā ucūrī cura Espiritu Santu mūsā yu'tiatjere weregusami, nicū niwī Jesú.

Peje apeyenojō cūogū ye queti ni'i

¹³ Jesú bu'eri cura ni'cū masā wa'teropū nigū a'tiro nicū niwī:

—Masārē bu'egu, yu'u pacū wērīgū, apeyenojō ūsārē cūucū niwī. Tere yu'u ma'mirē, yé nisere ducawaadutiya, nicū niwī.

¹⁴ Jesú cūrē nicū niwī:

—¿Mu'u de'ro wācūti? Yu'u pacū yu'ure mūsārē besedutigu, mūsārē apeyenojō

dɔcawaadutigu sōrōpī, ¿ni wācūmiti? nicu niwī.

¹⁵ Apeye ninemocu niwī:

—Musā nipe'tise ɯaripejasenojōrē tɯ'omasī, wācūña. Marī catise peje apeyenojō cɔose mejēta ni'i, nicu niwī.

¹⁶ Cū tojo nīca be'ro a'tiro queose me'rā werecu niwī:

—Ni'cū peje cɔori masū nicu niwī. Cū otēca be'ro peje waro dɔcaticaro niwī. ¹⁷ Te peje nicā ī'agū, a'tiro wācūcu niwī: “¿De'ro weegɯsari yɯ'u te peje me'rā? Tere yɯ'u no'opɯ nɯrōrō moo'o”, nicu niwī. ¹⁸ Be'ro wācūapocu niwī tja: “A'beya. A'tiro weeguti. Yɯ'u ba'ase nɯrōrī wi'ire cō'ape'o, nemorō pajiri wi'i nɯ'cōgūti. Topɯ nipe'tise otese dɔcare no'o yɯ'u cɔosere nɯrōgūti”, nisami. ¹⁹ “Tu'ajanɯ'cō, yɯ'u basu a'tiro nigūti: ‘Peje cū'marī cjase niatjere nɯrō'que cɔo'o. Tojo weegɯ yɯ'u ɯaro soo, ba'a, sī'rī e'catiguti’ ”, nisami. ²⁰ Ō'acū pe'e tojo weecā ī'agū, a'tiro nicu niwī: “Mɯ'u tɯ'omasīwe'e. Ni'cācā ñamita mɯ'u wērīgūsa'a. To pūrīcārē mɯ'u nɯrō'que peje ¿noa ye tojarosari?” nicu niwī Ō'acū. ²¹ Tojota wa'arosa'a peje cɔogɯ Ō'acūrē wācūtigu, cū ye dia'cū mineocūugūrē. Cū Ō'acū ī'orōrē pajasecɔogɯ waro nisami, nicu niwī Jesú.

Ō'acū cū yarārē co'tese ni'i

(Mt 6.25-34)

²² Be'ro Jesú cū bu'erārē nicu niwī:

—Musārē nigūti. ¿Ñe'enojō ba'arāsari? ¿Ñe'enojō sãnarāsari? ni wācūque'titicā'ña.

23 Marĩ catise ba'ase nemorõ wapati'i. Marĩ upu quẽ'rã su'ti nemorõ wapati'i. 24 Mirĩcũarẽ wãcũña. Na ba'asĩ'rĩrã, otese capere ote, pĩ'rĩ ducaticã weetisama. Ba'ase nũrõse wi'seri, na ecarã nũrõse wi'seri quẽ'rãrẽ moosama. Tojo nimicã, Õ'acũ narẽ ba'ase o'osami. Musã pe'e totá mirĩcũa nemorõ wapatiyu'rũnu'cã'a. 25 No'o musã uputu wãcũque'tirã, pajicurero bucuanemomasĩtisa'a. 26 A'tiro ni'i. Teacãmarĩcãrẽ musã wãcũque'tise me'rã ne cã'rõacã bucuanemowe'e. Tojo nicãma apeyema ba'ase, sĩ'rĩse, su'tire tjãrãta bocamasĩtisa'a.

27 »O'ori, nũcũ cjasere wãcũña. Te no'o uaro pĩ'rĩbajaque'atisa'a. Da'rati, su'atimirõ, su'ti añurõ sãnarõ weronojõ baju'u. Marĩ ñecũ wiogu Salomó añuse su'ti sãnacũ niwĩ. Cũ tojo sãnamigũ, o'orire ni'cãrõwijiticũ niwĩ. Te o'ori añubutiase ni'i. 28 Ni'cãcãrẽ cã'rõ catini'i, ñamiacã ñaidija wa'asa'a. Be'ro pecame'epu ñjũacõ'ano'sa'a. Tojo nimicã, Õ'acũta o'orire añurõ bajume'ricã weesami. Cũ o'orire añurõ co'tero nemorõ musã pe'ere weesami. Musã, musã ãjõpeotise bu'iri wãcũque'ti'i. 29 Tojo weerã musã ba'atjere, musã sĩ'rĩatjere wãcũque'ti, wãcũnũrũsijaticã'ña. 30 A'ti turicjãrã Õ'acũrẽ ãjõpeotirã tere wãcũque'tisama. Marĩ pacũ u'musepu nigũ musã uasenojõrẽ masĩtojasami. 31 Tojo weerã Õ'acũ yere wãcũyu'rũnu'cãña. Tojo weecã, nipe'tise musãrẽ du'sasenojõrẽ o'obu'ipeogusami.

*Ɔ'musepu marĩ bocatjere wăcũnrũdutise ni'i
(Mt 6.19-21)*

³² »Mũsă yu'ũ bu'eră, yară oveja weronojõ ni'i. Mũsă pejetirăcă nimiră, uitică'ña. Marĩ pacu cũ wiogu nirõpu mũsă wa'acă ɥasami. ³³ Mũsă ɥosere dua, âpěră moorărē o'oya. A'ti turi cjase boadijatjere wăcũtică'ña. Ɔ'muse cjase boatiatje pe'ere wăcũña. Topure mũsă añuse ɥoatje ne pe'tisome. Ne yajari masă sājăa yajasome. Âpěrănojojõ quē'ră ba'abajuriosome. ³⁴ Marĩ ɥputu ma'isere wăcũnrũsa'a. Tojo weeră a'ti turi cjase dia'cũrē wăcũnrũtică'ña. Ō'acũ ye pe'ere wăcũnrũña.

Jesú "Mũsă apoyu'cărăpu niña" nise ni'i

³⁵ »Mũsă sĩ'osepare sĩ'oyooro weronojõ apoyu'cărăpu nitojaya. ³⁶ Da'raco'teri masă na wiogu omocă dă'teri bosenuɥu wa'aca be'ro cũ dajatjere co'te'caro weronojõ weeya. Cũ sope pu'topu pisucă, maata păosõrõrăti nĩră, co'tesama. Mũsă quē'ră na weronojõ weeya. ³⁷ Da'raco'teră na wiogu dajatjere queoro co'tesama. Cũ dajari cura queoro bocaejano'rănojojõ e'catisama. Diacjũ mũsărē wereguti. Narē tojo bocaejagu, wiogu basuta ba'ase etiacju dujudutisami. Be'ro narē etibũrosami. ³⁸ Nami deco o bo'reari cura tu'subõ'reară bocaejano'ră e'catisama. ³⁹ Apeyere a'tiro masĩña. Wi'i wiogu ti hora nică yajari masũ a'tigusami nĩgũ, cărĩtibosami. Yajari masũ cũ ya wi'ire păosăjăasere că'mota'abosami. ⁴⁰ Mũsă quē'ră â'rĩ weronojõ apoyu niña. Mũsă ne că'rõ wăcũtibutiari

cura yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu a'tigusa'a, nicu niwĩ.

Jesú puarã da'raco'terã me'rã queose o'o'que ni'i

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Jesú bu'eri cura Pedro sērītiña'cu niwĩ:

—Īsã wiogu, ¿mũ'u a'te queosere ūsã dia'cūrē o'ogu weeati, o nipe'tirã ye niti? ni sērītiña'cu niwĩ.

⁴² Jesú nicu niwĩ:

—¿Noanojõ yu'u dutiro weeme'rīgũ, tu'omasīgũ waro nisari? nīgũ, queose me'rã wereguti. Wiogu aperopu wa'agu, cã ya wi'ire co'tedutigu ni'cũ cūrē da'raco'tegure cūasami. “Āpērã da'raco'terãrē no'o du'sasenojõrē ba'ase ecaya”, nisami. ⁴³ Be'ro aperopu eja'cu dajasami. Cũ dajacã, queoro da'ra bocaejano'gũ e'catisami. ⁴⁴ Diacjũ musārē wereguti. Cũ queoro weese wapa wiogu nipe'tise cã cuosere co'tedutigu sōrōgũsami. ⁴⁵ “Yũ'u wiogu maata dajasome” nigũnojõ pūrīcã a'tiro weesami. Āpērã da'raco'terã umuarē, numiarē ña'arõ paa pi'eticã weesami. Cũ wiogu maata bajutigusami nīgũ, ba'a, sī'rī, que'asami. ⁴⁶ Cũ tojo weeri cura wiogu wācũña marīrõ cã co'tetiri cura dajasami. Cũ cūuwã'cã'cure duti'quere weeti'que wapa uputu bu'iri da'regusami. Cũ quē'rã wiogu ña'arã, cã dutisere weeti'cārãrē cõ'abutia'quere bu'ipejatamugũsami.

⁴⁷ »Da'raco'tegu cã wiogu uasere queoro masĩsami. Tojo masĩmigũ, cã dutisere queoro weeyúti, yu'rũnũ'cãgũ uputu tārãno'gũsami.

48 Apĩ da'racoteḡu wiogũ uasere masĩtisami. Tojo masĩtimigũ ña'ase, bu'iri da'reno'sere wéegũ, sajatirocure tārāno'gũsami. Peje masĩse o'ono'cu nemorõ wapaseeno'gũsami. Tojo nicã “Añubutiaro weegũsami” nino'cu nemorõ “Tojo weerõa'a” nino'gũsami, nicu niwĩ Jesú.

*Jesú “Yé bu'iri masã ducawatima” nise ni'i
(Mt 10.34-36)*

49 Jesú a'tiro ninemocu niwĩ:

—Yũ'u pecame'e wĩjãwãcõgũ weronojõ masã ña'arõ weesere cõ'agũ a'tiwũ. Ti me'e ñjãnu'cũrõ weronojõ ni'cãrõacãrẽ ña'asere yũ'rũweti'cãrãpũ nicã weetojasĩrĩmisa'a.

50 Yũ'u pi'etinígũsa'a yujupũ. Yũ'u pi'etiatjere wãcũgũ, ña'arõ ejeripõ'rãti'i. Pi'etitojagupũ, ejerisãjãgũsa'a.

51 Musã tu'oña'cã, ¿yũ'u a'ti di'tapũre añurõ nisetiatjere miitigũ weepari? Niwe'e. Yũ'ure ñjõpeose bu'iri masãrẽ ducawatise miitigũ wee'e.

52 Ni'cãcã me'rã ni'cãmocurã ni'cã wi'icjãrã a'merĩ ducawatinũ'cãrãsama. I'tiarã pũarã me'rã a'pepũrĩrãsama.

Pũarã i'tiarã me'rã a'pepũrĩrãsama. 53 Pacũ cũ macũ me'rã a'pepũrĩgũsami. Cũ macũ quẽ'rã cũ pacũ me'rã mejãrõta weegũsami. Paco macõ me'rã a'pepũrĩgõsamo. Co macõ quẽ'rã paco me'rã mejãrõta weegosamo. Mañecõ co macũ nũmo me'rã a'pepũrĩgõsamo. Co macũ nũmo mañecõ me'rã mejãrõta weegosamo. Yũ'ure ñjõpeose bu'iri tojo weerãsama, nicu niwĩ Jesú.

*Umũco bajusere ucũse queti ni'i
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)*

⁵⁴ Jesú masārē apeye quē'rārē nicu niwī:

—Mujīpū mujātiro pe'e ñiamujāticā, “Acoro pejarotiro wee'e”, nisa'a. Musā ní'caronojōta pejasa'a. ⁵⁵ Musā mujīpū uputu asimujāticā, “Ni'cācā cū'marōsa'a”, nisa'a. Musā ní'caronojōta cū'masa'a. ⁵⁶ Musā weeta'sari masā ni'i. A'ti nucūcā cjase, u'muarō cjasemarīcārē “Tojo ni'i”, nīmasī'i. Tojo nimirā, ¿de'ro weerā a'tocatero yu'u wee'ose pe'ere “Tojo nisī'rīrō wee'e”, nīmasīweti? nicu niwī.

A'metu'ti'cārā añurō apoya nise ni'i

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ Jesú masārē a'tiro ninemocu niwī:

—¿De'ro weerā musā basu queoro bese-masīweti? ⁵⁸ Ni'cū mu'urē weresāsī'rīcā, wiorā tiropu cū me'rā wa'aya. Topu ejase duporo ma'apu cū me'rā apowe'ocā'ña. Tojo weecā, mu'urē cū beseri masūrē o'otibosami. Tojo weeticāma, beseri masū surarare pijio, bu'iri da'reri wi'ipu mu'urē sōrōdutibosami. ⁵⁹ Mu'urē wereguti. Bu'iri da'reri wi'ipu sājāa wapayepe'oticā, mu'urē ne du'uwīrōsome. A'te weronojō musā ña'arō weesere Ō'acū me'rā apowe'ocā'ña nígū, tojo nicu niwī.

13

Jesú “Musā nisetisere ducayuya” ní'que ni'i

¹ Jesú masārē bu'eri cura āpērā masā cū tiropu ejacārā niwā. Eja, Pilato ni'cārērā Galilea di'tacjārārē cū wējēduti'quere werēcārā niwā. Na “Galileacjārārē wējēca be'ro na ye díre wa'icūrā Ō'acūrē ũjūamorōpeorā ye dí me'rā

morësu'uduticũ niwĩ", ni werecãrã niwã. ² Jesú tere tu'ogu, narë a'tiro nicũ niwĩ:

—Musã ¿de'ro wãcũti? ¿Galileacjãrã ãpërã yu'rũoro ña'abutiarã niyu'rũnu'cãpari? “Te ye bu'iri tojo wa'apã”, ¿ni wãcũmiti? ³ Niwe'e. Musãrë weregutĩ. Musã quë'rã ña'arõ wee'quere bujaweti ducayutirã, wërĩrãsa'a. ⁴ Apeyere Siloé wãmetiri macãpu na yéeca tuturo nu'rĩdijacã, sõ'onícãrã dieciocho wërĩcãrã niwã. ¿Na quë'rãrë a'tiro wãcũmiti? “Nipe'tirã Jerusalëpu nirã yu'rũoro ña'abutiarã waro nipã”, ¿nimiti? ⁵ Niwe'e. Musã quë'rã ña'arõ wee'quere bujaweti ducayutirã, mejãrõta wërĩrãsa'a, nicũ niwĩ Jesú.

Jesú higuera wãmeticju duca marĩcju me'rã queose o'o'que ni'i

⁶ Jesú masãrë wérëca be'ro a'tiro queose o'ocũ niwĩ:

—Ni'cũ masũ cũ ya di'tapu ni'cãgũ higuera wãmeticjure otetjãgũ cõocu niwĩ. Be'ro ¿ducatisari? nígũ, ï'agũ wa'acu niwĩ. Ne duca marĩcaro niwã. ⁷ Tigure ï'agũ, ti di'ta co'tegure a'tiro nicũ niwĩ: “Ï'aña. Yu'u a'tigu ducare ba'as'ĩrĩgũ, a'magũ a'tiro i'tia cã'ma wa'a'a. Ne ni'cãti bocatisa'a. Tojo weegu tigure paacõ'acã'ña. Tigũ mejõ waro apeyenojõ weebo'carore cã'mota'anu'cũ'u”, nicũ niwĩ. ⁸ Cũ tojo nicã tu'ogu, ti di'ta co'tegũ a'tiro yu'ticũ niwĩ: “Yu'u wiogu, a'ti cã'ma dia'cũ du'anũ'cõniña yujupu. Yu'u tigũ sumuto di'ta añurõ se'ecũu, nujãtuña'gũti wee'e. ⁹ A'tiro weecã, apetero weero ducatribosa'a.

Ducaticãma, paacõ'adutiya", nicu niwĩ, ni werecu niwĩ Jesú. Tere tojo nígũ, masã na ducayucã co'ténigũti yujupũ, maata bu'iri da'resome nígũ, tojo nicu niwĩ.

*Jesú na soowuari nũmũ nicã opa mutĩrõ nigõrẽ
yũ'rũo'que ni'i*

¹⁰ Ni'cã nũmũ judío masã na soowuari nũmũ nicã Jesú na nerẽwuari wi'ipũ bu'egũ weecu niwĩ. ¹¹ Ti wi'ipũ ni'cõ numio dieciocho cã'marĩ dutitigo, opa mutĩrõ nigõ nico niwõ. Wãtĩ core tojo wa'acã weecu niwĩ. Co ne cã'rõ diacjũ nu'cũmasĩtico niwõ. ¹² Jesú core ĩ'agũ pijio, a'tiro nicu niwĩ:

—Mũ'ũ dutire yũ'rũono'toja'a, nicu niwĩ.

¹³ Tojo nígũta, Jesú core ñapeocu niwĩ. Cũ tojo weeri curata co diacjũnũ'cãco niwõ. Be'ro "Õ'acũ añubutiagu nimi" ni, e'catise o'oco niwõ.

¹⁴ Jesú na soowuari nũmũ core yũ'rũocã ĩ'agũ, ti wi'i na nerẽwuari wi'i wiogu uayũ'rũacu niwĩ. Be'ro masãrẽ nicu niwĩ:

—Ni'cã semanarẽ da'rase nũmũrĩ seis nũmũrĩ ni'i. Te nũmũrĩnojõrẽ mũsã yũ'rũodutirã a'tiũa'a. Ni'cãcã soowuari nũmũrẽ yũ'rũodutirã a'titicã'rõũa'a, nicu niwĩ.

¹⁵ Cũ tojo nisere tũ'ogu, Jesú cũrẽ yũ'ticu niwĩ:

—Mũsã weeta'sasebucurã ni'i. ¿No'o mũsã yagu wecure o mũsã burrore dũ'tenũ'cõ'cure aco țiarã wa'arã pãa, miatisari? ¹⁶ A'tigore Abrahã pãrãmeo nituriagore wãtĩ dutida'recu niwĩ. Core dieciocho cã'marĩ sijamasĩticã weecu niwĩ. To pũrĩcãrẽ mũsã tũ'oña'cã, ¿soowuari nũmũrẽ core yũ'rũoticã'rõũamiapari? Soowuari nũmũ

pũrĩcãrẽ tjãgũta core nemorõ yu'rũoroua'a, nicu niwĩ.

¹⁷ Jesú cã a'tiro nisere tu'orã, nipe'tirã cã me'rã a'pepũrĩmi'cãrã bopoyape'tia wa'acãrã niwã. Æpẽrã pe'e Jesú cã weel'ose pacare ĩ'arã, e'caticãrã niwã.

Jesú mostaza caperoacã me'rã queose o'o'que ni'i

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Be'ro Jesú nicu niwĩ:

—Õ'acũ yarã pãjãrã sãjãrãsama nisere a'te queose me'rã wereguti. ¹⁹ A'tiro ni'i. Ni'cũ cã ya wesepu ni'cã pe mostaza caperoacãrẽ ote'caro weronojõ ni'i. Tigũ bucuaropua pajicju waro wa'asa'a. Tojo weerã mirĩcũa tigurũ na diepeoatje su'tire weesama. Õ'acũ wiogu nise cã'caperoacã weronojõ nu'cãsa'a. Be'ro pajicju bucu'a'caro weronojõ nipe'tiropu cã ye queti se'sa wa'arosa'a. Tojo nicã pãjãrã cã yarã sãjãrãsama nígũ, tojo werecu niwĩ.

Pã bucuacã weese me'rã queose o'o'que ni'i

(Mt 13.33)

²⁰ Jesú werenemocu niwĩ tja:

—Õ'acũ cã wiogu nisere ¿ñe'enojõ queose me'rã marĩ “Tojo nirõ wee'e” nímasĩsari?

²¹ Te levadura pã bucuacã weese weronojõ ni'i. Tere ni'cõ numio pã weegotigo harinarẽ i'tiapa queo, po'osãasamo. Te me'rã levadura pã bucuacã weesere morẽsamo. Be'ro co levadura morẽ'que nipe'tiropu bucu'a, se'sape'tia wa'asa'a, nicu niwĩ. Levadura harinarẽ bucuacã

wee'caro weronojõ Õ'acũ wiogu nise nipe'tiropu
se'sarosa'a nígũ, tojo werecu niwĩ.

Û'muse cja sope cã'sopeacã ni'i nise ni'i
(Mt 7.13-14,21-23)

²² Jesú Jerusalêpu wa'agu, to nise macârĩpure
bu'eyu'rũwã'cãcu niwĩ. ²³ Topu ni'cũ Jesure
sêrĩtiña'cu niwĩ:

—¿Ûsã wiogu, Õ'acũ wiogu nirõpu wa'ajã
pejetirãcã nisari?

Jesú cãrẽ yu'ticu niwĩ:

²⁴ —Pãjãrã u'musepu sãjãasĩ'rĩrãsama,
sãjãarã pe'e. Sãjãasĩ'rĩmirã, wa'asome. Musã
pũrĩcã sope, cã'sopeacãpu uputu sãjãasĩ'rĩña,
nicu niwĩ. ²⁵ Apeye queose me'rã narẽ werecu
niwĩ:

—Wi'i wiogu wã'cãnu'cã, sopere bi'acã'sami.
Be'ro musã pe'e sopepu pisurã, a'tiro nirãsa'a:
“Wiogu, pãosõrõgũ a'tia”, nirãsa'a. Cũ pe'e
musãrẽ yu'tigusami: “Musãrẽ masĩtisa'a.
No'ocjãrã nĩrã nisasa'a”, nigũsami. ²⁶ Be'ro
musã cãrẽ a'tiro ninu'cũbajaque'arãsa'a:
“Marĩ ni'cãrõ me'rã ba'awu. Ni'cãrõ me'rã
sĩ'rĩwũ. Mu'u ãsã ya macãpure bu'esijawu”,
nirãsa'a. ²⁷ Cũ pe'e musãrẽ yu'tigusami: “Yu'u
musãrẽ ‘Masĩtisa'a,’ nitojamiapuba. Musã
ña'arõ wee'cãrã ni'i. Wa'arãsa'a”, nigũsami.
Musã yu'ure êjõpeoticã, ã'rãrẽ wee'caro
weronojõ musãrẽ wa'arosa'a. ²⁸ Duporocjãrãpu
Abrahã, Isaa, Jacob, nipe'tirã Õ'acũ ye quetire
weremu'tãrĩ masã Õ'acũ wiogu nirõpu nirãrẽ
ĩ'arã, musã pũrĩno'rã, upicari cũ'rĩdio, utirãsa'a.
Musã pe'e wijãáropu cõ'awĩrõno'rãsa'a.

29 Nipe'tirocjārã Õ'acũ cũ wioꝝu nirõꝝu nirāsama. Mujĩpũ mujãtirocjārã, mujĩpũ sãjãarõcjārã, sumutoricjārã nirāsama. Topũ cũ me'rã e'cati ba'adujirāsama. ³⁰ A'tiro nicãrẽ ni'cãrẽrã mejõ nirã topũre wiorã weronojõ nirāsama. Ni'cãrõacã ni'cãrẽrã wiorã nirãnojõ pe'e topũre mejõ nirã tojarāsama, nicũ niwĩ Jesú.

Jesú Jerusalẽrẽ ĩ'agũ cũ uti'que ni'i
(Mt 23.37-39)

³¹ Jesú masãrẽ bu'eri cura ni'cãrẽrã fariseo masã cũ tiropũ etarã, a'tiro nicãrã niwã:

—A'tore mu'ũ niticã'ña. Herode mu'urẽ wẽjẽsĩ'rĩami. Tojaagusa'a, nicãrã niwã.

³² Jesú narẽ yu'ticũ niwĩ:

—A'tiro nirã wa'aya Herode me'rĩsebucure: “Jesú a'tiro nidutiami” niña. “ ‘Ni'cãcã, ñamiacã wãtĩarẽ cõ'awĩrõmujã, dutitirãrẽ yu'rũoguti yu-jupũ. Be'ro ñamiacã yu'rũro yu'ũ da'rasere queoro pe'ogusa'a', niami”, niña. ³³ Yu'ũ weesere yu'ũ wa'aro weeguti. Ni'cãcã, ñamiacã, ñamiacã yu'rũro weeguti. Ne ni'cũ Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masũ apero Jerusalẽ nitropũ wẽrĩta basiowe'e. Jerusalẽꝝu wẽrĩgũ wa'aguti nígũ, tojo nicũ niwĩ.

³⁴ Fariseo masãrẽ tojo níca be'ro Jesú Jerusalẽcjãrãrẽ, tojo nicã toduporopũ ti macãꝝu ní'cãrãrẽ wãcũgũ, a'tiro nicũ niwĩ:

—Jerusalẽcjãrã, musã Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masãrẽ wẽjẽcõ'a'a. Õ'acũ o'ó'cãrã cũ ye quetiweweri masãrẽ ãtãperi me'rã doquewẽjẽ'e. Musãrẽ pejetiri yu'ũ

ma'ígũ, neocũusĩ'rĩmiwũ. Ni'cõ cârê'quẽ co põ'rãrẽ wũuse docapũ neocũu'caro weronojõ weesĩ'rĩmiwũ. Mũsã uatiwũ. ³⁵ Tojo weero mũsã nimi'que wi'seri masã marĩõ tojarosa'a. Mũsã a'tere tũ'omasĩña. Yũ'ũre apaturi ĩ'anemosome majã. Be'ro yũ'ũ a'ti turipũ apaturi a'ticãpũ, mũsã “Õ'acũ dũporopũ ‘O'óguti’ ní'cũ añubutiagũ nimi” nĩrãpũ ĩ'arãsa'a tja, nicũ niwĩ Jesú.

14

Jesú upũ doquedũpogũre yũ'rũo'que ni'i

¹ Ni'cã nũmũ na soowũari nũmũ nicã Jesú ni'cũ fariseo wiogũ ya wi'ipũ ba'agũ wa'acũ niwĩ. Āpẽrã fariseo masã Jesure ¿mejẽcã weeweti? nĩrã, ĩ'adu'ticãrã niwã. ² Na ba'aro tiropũ ni'cũ cũ upũpũ doquedũpose cũogũ Jesú põtẽorõpũ nicũ niwĩ. ³ Cũrẽ ĩ'agũ, Jesú Moisé oja'quere bu'eri masãrẽ, tojo nicã fariseo masãrẽ sêrĩtiña'cũ niwĩ:

—¿Moisé duti'que “Soowũari nũmũ nicãrẽ dutitirãrẽ yũ'rũorũa'a” niti o niweti? nicũ niwĩ.

⁴ Na ne yũ'tima'aticãrã niwã. Tojo weegũ Jesú dutitigure ñapeo, yũ'rũocũ niwĩ. Tu'ajanũ'cõ, “Wa'agũsa'a”, nicũ niwĩ. ⁵ Fariseo masã pe'ere a'tiro nicũ niwĩ:

—Mũsã macũ o mũsã yagũ wecũ coperpũ burũsãjãbosami. Na burũsãjãcã, soowũari nũmũ nimicã, ¿mũsã maata miĩwĩrõrã wa'atĩbosari? nicũ niwĩ.

⁶ Cũ tojo nisere ne yũ'titiyũ'rũocã'cãrã niwã.

Jesú ba'adutirã pijiosere were'que ni'i

7 Fariseo cũ ya wi'ipũ ba'adutirã pijio'cãrãrẽ Jesú ì'acũ niwĩ. Na dujise añuse ʉ'mutãsepũ bese dujicãrã niwã. Tere ì'agũ, Jesú narẽ a'tiro werecasacũ niwĩ:

8 —Ni'cũ musãrẽ omocã du'teri bosenuũmũrẽ pijicã, ʉ'mutãse dujisepũre dujiwe'oticã'ña. Apetero weegũ apĩ musã nemorõ wiogũ pijino'cũ etabosami. 9 Musã pũarãpũre pijio'cũ a'tiro nibosami:

“Ã'rĩrẽ a'to dujiro o'oya. Mũ'ũ pe'e siropũ dujigũ wa'aya”, nibosami. Tojo weegũ mũ'ũ siroca cũmurõpũ dujigũ wa'agũ, bopoyoro yũ'rũbosa'a. 10 Mũ'ũrẽ ba'aduticã, a'tiro pe'e weeya. Siroca cũmurõpũ dujiya.

Mũ'ũ tojo weecã ì'agũ, mũ'ũrẽ ba'aduti'cũ a'tiro nigũsami: “Yũ'ũ me'rãcjũ, a'to ʉ'mutãcureropũ a'tia”, nigũsami. Cũ tojo weecã, nipe'tirã ãpẽrã pijicãrã wiopesase me'rã mũ'ũrẽ ì'arãsama.

11 A'tiro ni'i. “Ãpẽrã yũ'rũoro niyũ'rũnu'cã'a” ni tũ'oña'gũnojõ mejõ nigũ weeno'gũsami. “Yũ'ũ ãpẽrã yũ'rũoro ni'i” ni tũ'oña'tigũ pe'ere Õ'acũ ãpẽrã yũ'rũoro tojacã weegũsami, nicũ niwĩ.

12 Cũ a'tere ucũca be'ro Jesú ba'adutigũ pijio'cũ fariseo masũrẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Mũ'ũ ba'adutigũ, ã'rãnojõrẽ pijioticã'ña. Mũ'ũ me'rãcjãrãrẽ, mũ'ũ ma'misũmũarẽ, mũ'ũ acabijirãrẽ, mũ'ũ acawererãrẽ, mũ'ũ pũ'tocjãrã peje cũorãrẽ pijioticã'ña. Mũ'ũ narẽ pijiocã, na quẽ'rã mũ'ũrẽ ba'adutirã pijia'mebosama. Tojo weese me'rã na ba'a'quere mũ'ũrẽ eca a'mesama. 13 Mũ'ũ bosenuũmũ weepo, ãpẽrãrẽ pijiogũ, a'tiro pe'e weeya. Apeyenojõ moorãrẽ, dojoriwi'iare, sijamasĩtirãrẽ, ì'atirãrẽ pijioya.

14 Tere wéegũ, mũ'ũ e'catiyũ'rũagũsa'a. Na

pũrĩcã mũ'urẽ eca a'memasĩtisama. Tojo weese me'rã mũ'u añurã wẽrĩ'cãrã na masãrĩ nãmũrẽ añuse waro bocagusa'a, nicũ niwĩ.

*Ba'ase me'rã Jesú queose were'que ni'i
(Mt 22.1-10)*

¹⁵ Jesú cũ queose o'o'quere tũ'ogũ, ni'cũ topũ ba'adujigũ a'tiro nicũ niwĩ:

—Õ'acũ wiogũ nirõpũ ba'adujirã pũrõ e'catirãsama.

¹⁶ Tere tũ'ogũ, Jesú cũrẽ queose me'rã nicũ niwĩ:

—Ni'cũ masũ boseba'agutigũ, pãjãrã masãrẽ pijidutio'osami. ¹⁷ Nipe'tise apoyúca be'ro cũrẽ da'raco'tegũre a'tiro nío'osami: “Nipe'tirã yũ'u wereo'o'cãrãrẽ pijigũ wa'aya. Apope'otojano'apũ. ‘Te'a', niña”, nisami.

¹⁸ Nipe'tirãpũta “Basiowe'e”, nisama. Pijimũ'tãno'cũ a'tiro nisami: “Di'ta ni'cãrõacã duutu'ajanũ'cõ'o. Ti di'tare ï'agũ wa'agũ wee'e. Wereya cũrẽ. ‘A'timasĩtiami,’ niña”, nisami.

¹⁹ Be'rocjũ a'tiro nisami: “Diez wecua yũ'u duu'cãrãrẽ ¿no'ocã'rõ añumiti? nígũ, beseña'gũ wa'agũ wee'e. Tojo weegũ wa'amasĩtisa'a”, nisami. ²⁰ Apĩ tja a'tiro nisami: “Ni'cãrõacã omocã dũ'tetu'ajanũ'cõapũ. Tojo weegũ wa'amasĩtisa'a”, nisami.

²¹ Da'raco'tegũ tojaa, wiogũpũre nipe'tise na tojo ní'quere werepe'ocã'sami. Tere tũ'ogũ, wiogũ uayũ'ruagũ, a'tiro nisami: “Quero wa'abaque'oya. Macã decopũ, no'o na nirõpũ pajasecũorãrẽ, dojoriwi'iare, sijamasĩtirãrẽ, ï'atirãrẽ pijiwã'cãtia”, nisami. ²² Cũ pijigũ ejãca

be'ro da'raco'tegũ wiogũre a'tiro nisami: “Mu'ũ duti'caronojõta weepũ. Wi'i pe'e mu'muwe'e yujupũ”, nisami. ²³ Tere tu'ogũ, wiogũ cũrẽ nisami tja: “Wa'agũsa'a ma'arĩpũ. No'o mu'ũ bocaekarãrẽ tutuaro me'rã pijiwã'cãtia. Tojo weecã, wi'i mu'murõsa'a”, nisami. ²⁴ A'te me'rã musãrẽ a'tiro wereguti. Ne ni'cũ yu'ũ pijimũ'tãmi'cãrã na ba'abo'quere cã'rõ ba'aña'some, nicũ niwĩ Jesú.

*Jesure sirutusĩ'rĩrã, a'tiro weeroũa'a nise ni'i
(Mt 10.37-38)*

²⁵ Jesú bu'esijari curare pãjãrã masã cũrẽ sirutucãrã niwã. Tojo weegũ narẽ majãmiĩ'a, a'tiro nicũ niwĩ:

²⁶ —Yu'ũ bu'esere siruturã, a'tiro weeroũa'a. Musã pacusũmũa, musã pacosãnumia, musã nũmosãnumia, musã põ'rã, musã acawererã nemorõ yu'ũ pe'ere ma'iyũ'rũnũ'cãrõũa'a. No'o musã catiri mũco nemorõ yu'ũ pe'ere ma'iyũ'rũnũ'cãrõũa'a. Musã tojo weetirã, yu'ũ bu'erã nĩmasĩtisa'a. ²⁷ Apetero weegũ ni'cũ “Yu'ũ Jesure ãjõpeogũ, wẽrĩbosa'a” ni uigũ, yu'ũre ãjõpeodu'usami. Tojo weegũnojõ yu'ũ bu'egũ nĩmasĩtisami.

²⁸ No'o musã wa'teropũ nigũ u'muarĩ wi'i co'tedujati wi'ire yeenu'cõsĩ'rĩgũ, a'tiro weesami. ¿Wi'ire tu'ajanũ'cõgũsari? nĩgũ, ¿ñe'enojõ me'rã yu'ũ pe'ogũsari? nĩgũ, ti wi'i weese dũporo besemũ'tãsami. ²⁹ Tojo weeticãma, cũ cã'rõ yeenu'cã pe'omasĩticã, tere ĩ'arã nipe'tirã bujicã'sama. ³⁰ A'tiro nisama: “Cũ yeenu'cãmiapĩ, yeegũ; ne

pe'omasītimi”, nisama. ³¹ Apeye quē'rārē a'tiro weeno'bosa'a. Ni'cā di'ta wioḡu ape di'tacjũ me'rā a'mewējēḡūti nígũ, a'tiro weemũ'tāsami. Cũ surara diez mil c̄osami. Apĩ ape di'tacjũ pe'e veinte mil surara c̄osami. ¿Yũ'ure na me'rā a'mewējēta basiosari? nígũ, ĩ'abesemũ'tāsami. ³² Basioticāma, apĩ wioḡu yoaropũ nigũrē a'mewējēticā'rā nígũ, queti o'ósami. ³³ A'te weronojō m̄sā quē'rā yũ'ure sirutusĩ'rĩrā, ĩ'abesemũ'tāña. Nipe'tise m̄sā c̄osere, nisetisere du'usĩ'rĩtirā, yũ'ũ bu'erā nímasītisa'a.

Jesú moa ocadu'use me'rā queose o'o'que ni'i
(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ »Moa ocaro ba'acā, añu ni'i. Ocase pe'tica be'ro apaturi ocacā weeta basiowe'e. ³⁵ Moa ocaticā, ne añutisa'a. Di'tap̄ure, tojo nicā nujātuati mesāpũ c̄ucā quē'rārē, wa-pamarĩsa'a. Tojo cõ'abajuriono'sa'a. M̄sā moa ocadu'use weronojō niticā'ña. O'meperi c̄orānojō a'tere añurō tũ'oya, nicũ niwĩ.

15

Oveja bajuduti'cũ queose ni'i
(Mt 18.10-14)

¹ Pājārā romano masā wioḡure niyeru wa-paseebosari masā, tojo nicā ña'arō weeri masā Jesú uc̄sere tũ'orā nerēcārā niwā. ² Narē fariseo masā, Moisé oja'quere bu'eri masā ña'arō wāc̄cārā niwā. Tojo weerā Jesú tiro wa'acā ĩ'arā, ucjacārā niwā.

—Ā'rĩ masā ña'arārē ñe'e, na me'rā ba'ami, nicārā niwā.

³ Na tojo nicã tu'ogu, Jesú narẽ a'tiro queose o'ocũ niwĩ:

⁴ —Musã cien oveja cœorã, ni'cũ bajuduticã, noventa y nueveve cãpũpũ bi'acũusa'a. Bi'acũutoja, apĩ bajuduti'cũre a'marã wa'asa'a. Bocarãpũ, a'madu'usa'a. ⁵ Boca, cũrẽ e'catigũ, cũrẽ miiwũasa'a. ⁶ Wi'ipũ dajarã, musã me'rãcjãrãrẽ, musã ya wi'i pũ'tocjãrãrẽ neocũu, narẽ nisa'a: “Yagu oveja bajuduti'cũre bocapũ. E'catitamurã a'tia”, nisa'a. ⁷ Musãrẽ diacjũta weregũti. A'te weronojõ ni'cũ ña'arõ weesebũcũ cũ nisetisere dũcayucã, u'mũsepũre e'catise niyũ'rũasa'a. Noventa y nueve añurã nitoja'cãrã yũ'rũoro ña'agũ dũcayucũ pe'ere e'catise ni'i, nicũ niwĩ.

Niyeru cuji, bajudutica kujire o'ama'que ni'i

⁸ Apeye Jesú a'te queose werenemocũ niwĩ:

—Ni'cõ numio diez kujiri niyeru cœosamo. Core ni'cã cuji wapabũjũri cuji bajudutibosa'a. Ti kujire a'magõ, sĩ'ocjare sĩ'oyoo, wi'ipũ añurõ o'ama'samo. Téé bocagopũ, a'madu'usamo. ⁹ Be'ro co me'rãcjãrãrẽ, co pũ'to nirãrẽ neocũu, a'tiro nisamo: “Yũ'ũre e'catitamuña. Niyeru cuji bajudutica kujire bocapũ”, nisamo. ¹⁰ A'tigo wee'caro weronojõ ni'cũ cũ ña'arõ wee'quere bũjaweti dũcayucã, Õ'acũrẽ wereco'terã u'mũsecjãrã e'catiyũ'rũmajãsama, nicũ niwĩ Jesú.

Jesú pũarã põ'rãtigũ ye cjasere queose o'o'que ni'i

¹¹ Jesú queose me'rã bu'ennemocũ niwĩ:

—Ni'cũ masũ puarã põ'rãticu niwĩ. ¹² Du'sagu pe'e cũ pacure a'tiro nicu niwĩ: “Pacu, yé to-jatjere mũ'ũ wẽrĩgũ cũuatjere o'owe'oya”, nicu niwĩ. Cũ tojo nicã tu'ogu, cũ cõose di'tare na puarãpũre dũcawaacu niwĩ. ¹³ Pejeti nũmũriacã cũrẽ o'õca be'ro du'sagu pe'e cũ ya di'tare duacã'cu niwĩ. Cũ dua'que wapa niyeru me'rã ape di'ta yoaropũ wa'acu niwĩ. Topũ te niyerure cũ no'o ũaro ña'arõ wee bajuriope'ocã'cu niwĩ. ¹⁴ Cũ bajuriope'oca be'ro ti di'tapũre ba'ase pe'tiyũ'rua wa'acaro niwũ. Titare cũ pũrõ ũjaboagu, pi'eticu niwĩ. ¹⁵ Tojo weegu ti di'tacjãrẽ da'rase sẽrĩma'gũ wa'acu niwĩ. Cũrẽ yesea co'tesere sõrõcu niwĩ. ¹⁶ Cũ yapisĩ'rĩgũ, yesea na ba'asepũreta ba'asĩ'rĩdojacu niwĩ. Ne ni'cũ cũrẽ ba'ase o'oticãrã niwã. ¹⁷ Be'ro cũrẽ a'tiro wãcũse ejacaro niwũ: “Yũ'ũ pacu ya wi'ipũre cũrẽ da'raco'terã pãjãrã nimicã, ba'ase du'sano'wã. Yũ'ũ pe'e a'topũre ũjaoa, wẽrĩgũ weesa'a. ¹⁸ Yũ'ũ pacu tiropũ yũ'ũre tojaarũasa'a. Topũ tojatagu, cũrẽ a'tiro nigũti: ‘Pacu, Õ'acũ me'rã ña'arõ weeasu. Mũ'ũ me'rã quẽ'rãrẽ tojota weeasu. ¹⁹ Yũ'ũ ña'agũ nisa'a. Mũ'ũ macũ weronojõ nĩmasĩtisa'a majã. Ni'cũ mũ'ũrẽ da'raco'tegũre weronojõ yũ'ũre cõoya', nigũti”, ni wãcũcu niwĩ. ²⁰ A'tere wãcũca be'ro cũ pacu ya wi'ipũ dajatojaacu niwĩ.

»Cũ topũ tojaejacã, cũ pacu yoaroputa ã'agũ, pũrõ pajaña'cu niwĩ. Be'ro cũrẽ põtẽrĩgũ omawã'cã, na weesetiwũaropũma cũrẽ paabũ'a, mi'micũ niwĩ. ²¹ Tojo weeri cura cũ pacure nicu niwĩ: “Pacu, Õ'acũ me'rã ña'arõ weeasu.

Mu'u me'rã quẽ'rãrẽ tojota ña'arõ weeasu. Yu'u ña'agũ nisa'a. Mu'u macũ weronojõ nímasõtisa'a majã", nicu niwĩ. ²² Cũ tojo nicã tu'ogu, pacu cõrẽ da'raco'terãrẽ a'tiro nicu niwĩ: "Quero, su'ti añuse warore miiti, cõrẽ sãaña. Tojo nicã ni'cã be'to omopica tuusãarĩ be'tore, sapatu quẽ'rãrẽ sãaña. ²³ Wecu wĩ'magũ ba'a di'iyojaduti'cure miiti, wẽjẽña. Cõrẽ ba'a, yu'u macõrẽ bosenumu weepeerã. ²⁴ Æ'rĩ apaturi 'Yu'u macũ wẽrĩa wa'asami' ní'cu dajami. Cũ yoaro wa'a bajuduti'cure marĩ apaturi i'a'a", nicu niwĩ. Be'ro bosenumu nu'cãcãrã niwã.

²⁵ »Na tojo weeri cura masã ma'mi cãpũpu nicu niwĩ. Cũ dajatojatigu wi'i pu'topu ejagu, uputu basase busucã tu'ocu niwĩ. ²⁶ Tere tu'ogu, ni'cũ cũ pacure da'raco'tegure pijio, sãrĩtiña'cu niwĩ: "¿De'ro wa'ati wi'ipure?" nicu niwĩ. ²⁷ Cũ pacure da'raco'tegu yu'ticu niwĩ: "Mu'u acabiji tojatami. Cũ dutimarĩgũ tojatami. Tojo weegu mu'u pacu wecu wĩ'magũ ba'a di'iyojaduti'cure wẽjẽdutiãmi", nicu niwĩ. ²⁸ Tere tu'ogu, masã ma'mi uayurũgu, sãjãasĩ'rĩticu niwĩ. Tojo weegu cũ pacu cõrẽ pijigu wa'acu niwĩ. ²⁹ Cũ pacure a'tiro nicu niwĩ: "Pacu, peje cũ'marĩ mu'urẽ ne ni'cãti yu'rũnu'cãrõ marĩrõ da'rawã'ñawũ. Yu'u tojo weemicã, ne cã'rõ ni'cũ marĩ ecagure, wapamarĩgũacãnojo'rẽ yu'u me'rãcãrã me'rã bosenumu weedutigu o'oma'atiwu. ³⁰ Ni'cãrõacãrẽ a'tiro wee'e. Æ'rĩ mu'u macũ numia ña'arã numia me'rã mu'u o'o'que niyerure bajurio sijacu niwĩ. Cũ pe'ema wecu wĩ'magũ ba'a di'iyojaduti'cure wẽjẽeca'a", nicu niwĩ. ³¹ Tere tu'ogu, cũ pacu

cãrẽ yu'ticu niwĩ: “Macũ, mu'u yu'u me'rã ninu'cũcã'a. Nipe'tise yu'u cuose mu'u ye dia'cũ ni'i. ³² Marĩ mu'u acabijire bosenuu weepo e'caticã, añu ni'i. A'tiro ni'i. 'Cũ wẽrĩa wa'asami' ní'cu apaturi tojatami. Cũ bajuduti'cure marĩ apaturi i'a'a. Tojo weerã marĩ bosenuu wee, e'catiroa'a”, nicu niwĩ, ni werecu niwĩ Jesú.

16

Peje cuogure da'raco'tegu queoro weeti'que ni'i

¹ Jesú cũ bu'esere siruturãrẽ apeye weren-emocu niwĩ:

—Ni'cũ masũ niyerubucu ãpẽrã da'raco'terãrẽ dutigu sõrõcu niwĩ. Da'raco'terã niyerubucu tiropu wa'a, a'tiro weresãcãrã niwã: “Mu'u wiogu sõrõ'cu mu'u ye niyerure ña'arõ wee bajuriogu weemi”, nicãrã niwã. ² Tojo weegu niyerubucu cãrẽ pijio, a'tiro nicu niwĩ: “Mu'urẽ weresã'que ¿diacjũta niti? Mu'u da'rase cjase ojaõ'orĩ pũrĩrẽ yu'ure i'õña. Mu'u ãpẽrã da'raco'terã wiogu ninemosome majã”, nicu niwĩ. ³ Cũ tojo nicã tu'ogu, a'tiro wãcũcu niwĩ: “Yu'u wiogu yu'ure cõ'awĩrõmi. Tojo weegu ¿de'ro weegusari? Yu'u da'ratutuawe'e. ãpẽrãrẽ niyeru sãrĩdujigu, bopoya nisa'a. ⁴ To pũrĩcã yu'ure ñe'eato ní'gũ, a'tiro weeguti”, nicu niwĩ. ⁵ Tojo weegu cũ, cũ wiogure wapamoorãrẽ ni'cãrẽrã nãnu'cũrẽ pijiocu niwĩ. Nimu'tãgũrẽ a'tiro sãrĩtiña'cu niwĩ: “Mu'u yu'u wiogure ¿no'ocã'rõ wapamooti?” ⁶ Cũ cãrẽ yu'ticu niwĩ: “Yu'u cien tuturi u'se tuturi wapamoo'o.” Tere

tu'ogu, da'rarã wiogu ni'cã papera pũrĩacãpu ojagu, cãrẽ a'tiro nicu niwĩ: “Ma, mu'u wapamoorĩ pũrĩ ni'i. Cincuenta u'se tuturi wapa wapayebaque'oya”, nicu niwĩ. ⁷ Be'ro tja apĩrẽ sãritiña'cu niwĩ: “Mu'u waro ¿no'ocã'rõ wapamooti?” Cũ cãrẽ yu'ticu niwĩ: “Cien ajuri trigo ajuri wapamoo'o”, nicu niwĩ. Tojo weegu a'tiro nicu niwĩ: “Ma, mu'u wapamoorĩ pũrĩ a'ti pũrĩ ni'i. Ochenta ajuri dia'cũ wapayeya”, nicu niwĩ. ⁸ Tojo weecã ã'agũ, niyerubucu da'raco'terã wiogu ña'agũrẽ cũ weeme'rĩsere masĩgũ, “Mu'u me'rĩyu'rũapũ”, nicu niwĩ. A'ti umucocjãrã Õ'acũrẽ ëjõpeotirã na cuosere ãpẽrã na weronojõ nirã me'rã me'rĩyu'rũama. Õ'acũrẽ ëjõpeorã yu'rũoro me'rĩma, nicu niwĩ Jesú.

⁹ Jesú narẽ a'tiro werecasacu niwĩ:

—Musã a'ti nucũcãpu musã cuosere pajasecuorãrẽ añurõ o'owe'oya. Tojo weerã musã me'rãcjãrã bocarãsa'a. Be'ro musã cuose pe'tica be'ro musã ãpẽrãrẽ weetamu'que u'musepu niyutojarosa'a. Musã weetamu'cãrã u'musepu nirã topure musãrẽ põtẽrĩrãsama.

¹⁰ »Cã'rõ na cuose me'rã añurõ wéerã, peje cuose me'rã quẽ'rãrẽ tojota weebosama. ãpẽrã na cã'rõ cuose me'rã queoro weetirã, na peje cuose me'rã quẽ'rãrẽ queoro weetibosama.

¹¹ Musã a'ti nucũcã cjase me'rã queoro weeticã, Õ'acũ musãrẽ añuse, u'muse cjasere o'osome.

¹² Musã ãpẽrã ye cjasere queoro weewe'e. Tojo weerã musã, musã ye nibo'quere ñe'esome.

¹³ »Ne ni'cũ puarãrẽ da'raco'temasĩtisami. Ni'cũrẽ ma'ígũ, apĩrẽ ma'itisami. Tojo nicã ni'cũ

dutisere yu'tigu, apĩ ye pe'ere yu'rũnu'cāsami. Ā'rā weronojō masā niyerure ma'írā, Ō'acũ pe'ere ma'imasītisa'a, nicu niwĩ.

¹⁴ Jesú tojo nisere fariseo masā tu'ocārā niwā. Na niyeru uaripejasebucurā nitjārā, cū ucūserere tu'orā, bujicā'cārā niwā. ¹⁵ Tojo weecā ĩ'agũ, Jesú narē nicu niwĩ:

—Masā masā ĩ'orõpu dia'cūrē “Añurā nima” nicā u'a. Ō'acũ pe'e po'peapu masā weesetisere ĩ'ape'ocā'mi. Masā ĩ'orõpu “Añuyũ'rua'a” nisenojõrē Ō'acũ tu'satisami, nicu niwĩ Jesú.

Ō'acũ dutise, cū wioꝝu nise pe'tisome nise ni'i

¹⁶ Jesú a'tiro ninemocu niwĩ:

—Juā masārē wāmeyeri masũ nícateropu Moisé cū duti'quere, tojo nicā Ō'acũ ye queti weremu'tārĩ masā na oja'quere bu'etucārā niwā. Tita me'rā ma'ma queti nu'cācaro niwũ. A'tiro nicaro niwũ. Ō'acūrē ějõpeose me'rā dia'cũ cū wioꝝu nirõpu wa'ano'rõsa'a, nicaro niwũ. Nipe'tirā topure uputu sājāasĩ'rĩma.

¹⁷ »Ō'acũ Moisére cūu'que queoro wa'arosa'a. Cū ye queti weremu'tārĩ masā na oja'que quẽ'rā queoro wa'arosa'a. Æ'muse, a'ti di'ta pe'timicā, Ō'acũ cū ní'caronojō queoro wa'arosa'a, nicu niwĩ Jesú.

Marãputirã, numotirã cõ'ase cjasere Jesú ucũ'que ni'i

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

¹⁸ Apeyere ninemocu niwĩ:

—Nĩ'cũ cū numorē cõ'a, apegore numotigunojō ña'arĩ masũ weronojō tojasami.

No'o marãpɯ cõ'ano'co me'rã nɯmotigɯ quẽ'rã cã nɯmo nitigo me'rã a'metãrãgũ weronojõ tojasami.

Jesú peje cɯogɯ ye quetire, tojo nicã pajasecɯogɯ Lázaro wãmetigɯ ye quetire were'que ni'i

¹⁹ Jesú fariseo masãrẽ a'tiro queose o'ocɯ niwĩ:

—Ni'cã masũ peje cɯogɯ a'tiro weecɯ niwĩ. Añuse su'ti sãña, ma'masu'a, nipe'tise nɯmɯrĩ bosenuɯmɯrĩ weecɯ niwĩ. Te bosenuɯmɯrĩrẽ de'ro nise nipe'tise me'rã añurõ weemujãcɯ niwĩ. ²⁰ Titare ni'cã pajasecɯogɯ waro Lázaro wãmetigɯ cã ya wi'i sope pu'topɯ dujimujãcɯ niwĩ. Cã upɯ nipe'tiro cãmi boacɯ niwĩ. ²¹ Cã peje cɯogɯ ba'aste'quere yapisĩ'rĩgũ seeba'acɯ niwĩ. Cã ye cãmirẽ diayiaputa wa'a, ne'rẽcãrã niwã. ²² Ni'cã nɯmɯ wẽrĩa wa'acɯ niwĩ. Cã wẽrĩcã, Õ'acũrẽ wereco'terã ɯ'musecãrã Abrahã nirõ añurõpɯ cãrẽ miacãrã niwã. Be'ro peje cɯo'cɯ quẽ'rã wẽrĩa wa'acɯ niwĩ. Cãrẽ yaacãrã niwã. ²³ Peje cɯogɯ ña'arã Õ'acũ cã bu'iri da'reno'cãrã tiropɯ wa'acɯ niwĩ. Topɯ cã ï'amorõgũ, Abrahãrẽ yoaropɯ ï'acɯ niwĩ. Lázaro cã me'rã nicɯ niwĩ. ²⁴ Cãrẽ ï'agũ, a'tiro caricũcɯ niwĩ: “Abrahã, yɯ'ure pajaña'cureya. Yɯ'u tiropɯ Lázarore o'óya. A'ti, cã ya omopica me'rã acopɯ yoso, yɯ'u ñe'merõ yapare yusuasãjãcã weeato. Yɯ'u a'ti me'e pecame'epure ɯputɯ waro pi'etigɯ weesa'a”, nicɯ niwĩ. ²⁵ Abrahã cãrẽ yɯ'ticɯ niwĩ: “Mɯ'u wãcũña. Mɯ'u catigɯ, añubutiario nisetiwɯ. ã'rĩ Lázaro pe'ema ña'abutiario wa'awɯ. Ni'cãrõacãrẽ cã a'topɯ

ejerisājāse bocami. Mu'u pe'e pi'etigu wee'e. ²⁶ Apeyema tja a'tiro ni'i. Ūsārē masā tiropu wa'ata basiowe'e. Decore pajiri copejo ni'i. Tojo weerā masā a'to a'tisī'rīrā, ūsā pe'e quē'rā topu wa'asī'rīcā, basiowe'e", nicu niwī. ²⁷ Cū tojo nicā tu'ogu, peje cuogu a'tiro nicu niwī Abrahārē: "To pūrīcārē a'tere weebosaya. Lázarore yu'u pacu ya wi'ipū o'óya. ²⁸ Topure yu'u ni'cāmocurā acabijirāti'i. Topu wa'a, cū narē ucūgūsami. Tojo weecā, na tu'o, na quē'rā a'to yu'u pi'etiropure a'tisome", nicu niwī. ²⁹ Abrahā cūrē nicu niwī: "Na Moisé oja'quere, Ō'acū ye queti weremu'tārī masā oja'quere cuosama. Tere bu'e ējōpeoato", nicu niwī. ³⁰ Peje cuogu yu'ticu niwī: "Abrahā, tojota ni'i, nírō. Wērī'cupu wa'a werecā, ña'arō na nisetisere ducayubosama", nicu niwī. ³¹ Abrahā cūrē nicu niwī: "Moisé cū ní'quere, Ō'acū ye queti weremu'tārī masā na ní'quere ējōpeotirā, wērī'cupu masāa, weregu wa'acā quē'rārē, ējōpeotisama", nicu niwī.

17

*Āpērārē ña'arō weecā weeticā'ña nise ni'i
(Mt 18.6-7,21-22; Mr 9.42)*

¹ Jesú cū bu'erārē a'tiro nicu niwī:

—Āpērārē ña'arō weecā weese ninu'cūrōsa'a, nírō pe'e. Tojo ninu'cūmirō, ña'arō weecā weegunojōrē ña'abutiario wa'arosa'a. ² A'tiro weecā, cūrē nemorō añubosa'a. Ūtāgā pajicja cū wāmutapu du'teyoo, cūrē dia pajiri maapu doqueñocā, nemorō añubosa'a. Tojo weecā,

cũ maata wẽrĩa wa'a, yu'ure ãjõpeorãnojõacãrẽ dojorẽnemotibosami. ³ A'tere añurõ tu'oña'ña.

»Mu'ũ acaweregu mu'urẽ ña'arõ weecã, cũ tojo weesere wereya. Cũ “Tojota weesu” ni bujaweti ducayucã, cãrẽ acobojoya. ⁴ Cũ sietetiri ni'cã numu mu'urẽ ña'arõ weecã, ticusetirita tja mu'urẽ acobojoye sãrĩgũ a'ticã, acobojoya, nicu niwĩ.

“Ëjõpeose cõorã, a'tiro weeta basio'o” Jesú cũ ní'que ni'i

⁵ Jesú bu'erã cãrẽ a'tiro sãrĩcãrã niwã:

—Ësãrẽ ãjõpeose o'onemoña, nicãrã niwã.

⁶ Na tojo nicã tu'ogu, marĩ wiogu a'tiro yu'ticu niwĩ:

—Mostaza pe cã'caperoacã ni'i. Tojo nimirõ, yucu pajicju pĩ'rĩsa'a. A'tiro weronojõ ãjõpeose cã'rõacã nimicã, a'tigu yucugure a'tiro nimasĩbosa'a: “A'tore aupiawã'cã, dia pajiri maa decoru pĩ'rĩrõ wa'aya”, nimasĩsa'a. Musã ãjõpeocãma, tigu musã dutironojõta weebosa'a, nicu niwĩ.

Ãpẽrãrẽ weetamurã, a'tiro pe'e weeroua'a nise ní'i

⁷ Jesú apeye quẽ'rãrẽ a'tiro queose o'onemocu niwĩ:

—No'o musã wa'teroru nigũ da'raco'tegure cõosami. Da'raco'tegu oteacju cũ di'ta se'ecũuca be'ro o wecure co'teca be'ro wi'ipju da-jasami. Cũ dajacã, musã ne a'tiro nitibosa'a: “Sãjãtia. Ba'agu a'tia”, nitibosa'a. ⁸ A'tiro pe'e nisa'a: “Ba'asere apoya. Yu'ũ ba'ari cura yu'ũ uasenojõrẽ miitiacju apoyubaque'oya.

Yu'ure ecáca be'ropu ba'a, sī'rīapa mu'ua", nibosa'a. ⁹ Mu'urē da'raco'tegu weetamu'que wapa "Mu'u añurō weepu" ¿cūrē nisari? Nitisa'a. ¹⁰ A'te weronojō musā quē'rā weeya. Nipe'tise Ō'acū duti'quere weetu'ajarā, a'tiro niña: "Ūsā da'raco'terā mejō nirā ni'i. Ō'acū ũsārē cūu'que dia'cūrē weepu", niña, nicu niwī Jesú.

Jesú diez cāmi boarārē yu'rūo'que ni'i

¹¹ Jesú Jerusalēpu wa'agu, Samaria, tojo nicā Galilea wāmetise wa'teropu yu'rūacu niwī. ¹² To wa'tero ni'cā macāpu cū ejari cura umua diez cāmi boarā cūrē pōtērīcārā niwā. Moisé duti'que cāmi boarārē āpērā wa'teropu nidutitico niwī. Tojo weerā yoaropu tojanu'cā, ¹³ Jesure caricūcārā niwā:

—Jesú, masārē bu'egu, ũsārē pajaña'cureya, nicārā niwā.

¹⁴ Jesú narē ī'abocagu, a'tiro nicu niwī:

—Musā pa'ia tiropu musā upure ī'orā wa'aya, nicu niwī.

Na ma'apu wa'ari cura narē cāmi yatipe'tia wa'acaro niwī. ¹⁵ Ni'cū topu yatino'cā ī'agū, Jesú tiro majāmitojaticu niwī. Ō'acūrē pūrō e'catise o'ocu niwī. ¹⁶ Jesú tiro etagu, cūrē e'catise o'ogu, di'tapu paamu'rīque'acu niwī. Cū tojo weegú Samariacjū nicu niwī. ¹⁷ Jesú cū ni'cūrēta ī'agū, a'tiro nicu niwī:

—Yu'u diez cāmi boarārē yu'rūoapu. Āpērā waro ¿no'o wa'ati? ¹⁸ Ā'rī ni'cū judío masū nitigu dia'cū Ō'acūrē e'catise o'ogu, yu'u tiropu tojatiapī, nicu niwī.

19 Tu'ajanu'cõ, Samariacjūrē nicu niwĩ:

—Mu'u ējõpeotjāgũ, yu'ruono'aru.
Wā'cānu'cāña. Mu'u ya wi'ipu tojaagusa'a,
nicu niwĩ.

*Jesucristo a'ti turipu wiogu niatje a'tiro
wa'arosa'a nise ni'i
(Mt 24.23-28,36-41)*

20 Fariseo masā Jesure a'tiro sērītiña'cārā
niwā:

—Ō'acũ bese'cu ġde'ro nicā a'ti turi wiogu
sājāgūsari? nicārā niwā.

Narē yu'ticu niwĩ:

—Bajuyoropu ĩ'ose mejēta ni'i. 21 A'tiro
nino'ña marīrōsa'a. “A'topu ni'i. Sō'opu ni'i”,
nino'ña marīrōsa'a. Ō'acũ bese'cu wiogu nigũ
mūsā wa'teropu nitojami, nicu niwĩ.

22 Be'ro Jesús cũ bu'erārē a'tiro nicu niwĩ:

—Mūsā be'ro a'tiro nirāsa'a. “Ūsā Ō'acũ
macũ masũ weronojõ uputigu a'tiatje numurīrē
ĩ'asī'rīsa'a”, nirāsa'a. No'o ni'cā numanojõrē
yu'ure ĩ'asī'rīmirā, ne ĩ'asome. 23 Āpērā
mūsārē “Jesús a'titojami. A'to nimi, sō'o
nimi”, nirāsama. Na tojo nicā, narē sirutu-
ticā'ña. 24 Yu'u Ō'acũ macũ masũ weronojõ
uputigu a'tiri numu mujīpũ mujātiro pe'e, cũ
sājāarõ pe'e quē'rā bupo ya'babī'aro weronojõ
nirōsa'a. 25 Yu'u tojo weese duporo uputu
pi'etinígūsa'a. A'tocaterocjārā yu'ure uasome.
26 Yu'u Ō'acũ macũ masũ weronojõ uputigu
a'tiri cura duporocjūpu Noé, cũ nícateropu
wee'caro weronojõ weerāsama. 27 Titapare na

ba'a, sī'rī, omocã du'te, na pō'rã numiarē numisocārã niwã. Tere Noé cū yucusujopu sājāarī curapu weetuocārã niwã. Be'ro dia mirī, narē miope'ocā'caro niwũ. ²⁸ Lot nícatero quē'rārē mejārōta weecārã niwã. Ba'a, sī'rī, duumujã, duamujã, otesere ote, wi'serire weecārã niwã. ²⁹ Lot Sodomarē wijaca numurē acoro weronojō ti macācjārārē pecame'e, tojo nicã asise peri burupejacaro niwũ. Narē wējēpe'ocā'caro niwũ. ³⁰ Yu'u Ō'acũ macũ masũ weronojō uputigu a'tiri curare mejārōta weerāsama.

³¹ »Ti numu nicã ni'cũ wi'i dūposārī opa sirapu soo pesagūnojō po'peapu cjasere sājāa duretimigũ, diacjũ wa'ato. Apī no'o wesepu tō'ogũ cū ya wi'ipu majāmitojaticã'to. ³² Lot numo ni'core wācũña. Cómarićã macāpu majāmiī'atōrōmigō, moa tuturo dojonu'cāco niwō. ³³ Yu'ure ējōpeose me'rã ña'arō yu'rūsī'rītigu, yu'ure ējōpeodu'ugūnojō pecame'epu bu'iri da're baturiono'gūsami. Apī wējēsere uiti, yu'ure ējōpeonu'cūgūnojō yu'u me'rã catinu'cūgūsami.

³⁴ »Mūsārē weregati. Tojo wa'atji ñami nicã, puarã ni'cã camapu pesarã, ni'cũ yu'ure ējōpeogu miano'gūsami. Apī yu'ure ējōpeotigu tojagūsami. ³⁵ Puarã numia ni'cārō me'rã ojoca ārūarã, ni'cō yu'ure ējōpeogo miano'gōsamo. Apego yu'ure ējōpeotigo tojagōsamo. ³⁶ Puarã ni'cārō me'rã wesepu nirã ni'cũ yu'ure ējōpeogu miano'gūsami. Apī yu'ure ējōpeotigu tojagūsami.

³⁷ Jesús tojo nisere tu'orã, cū bu'erã sērītiña'cārã niwã:

—Ĕsã wiogu, ¿no'opu wa'arosari a'te? nicãrã niwã.

Cũ yu'ticu niwĩ:

—Apĩnojõ wa'icu boacã, yuca maata masĩ, wĩjwã'cãsama. Tojo wa'acã ĩ'arã, “Apĩnojõ boapĩ”, ni masĩ'i. A'te weronojõ yu'u a'ticã, masã masĩrãsama, nicu niwĩ.

18

Jesú wapewio me'rã queose o'o'que ni'i

¹ Jesú cũ bu'erãrẽ a'tiro weeya nígũ, queose me'rã werecu niwĩ. Narẽ du'ucũurõ marĩrõ, bujawetiro marĩrõ ñubuenu'cũdutigu a'te queosere o'ocu niwĩ.

² A'tiro nicu niwĩ:

—Ni'cã macãpu ni'cũ beseri masũ uamu Õ'acũrẽ ějõpeotigu, ãpẽrãrẽ ne wãcũma'atigu nisami. ³ Ti macãpũreta tja ni'cõ numio wapewio nisamo. Co beseri masũ tiropu bese-dutigo wa'amujãmisamo. Core ĩ'atu'tigure bu'iri da'redutigo tojo weesamo. ⁴ Yoacã pejetiri beseri masũ core weetamusĩ'rĩtisami. Be'ro a'tiro wãcũsami: “Yu'u Õ'acũrẽ ějõpeowe'e, ějõpeogu. Ne ãpẽrã quẽ'rãrẽ 'Na nima,' ni ějõpeowe'e. ⁵ Tojo nimicã, a'tigo wapewio yu'ure na'irõ caribomo nígũ, core weetamugũti. Yu'u co caribocã uanemotisa'a majã. Yu'u core põtẽotibosa'a majã”, nisami, nicu niwĩ Jesú.

⁶ Be'ro tja marĩ wiogu Jesú werenemocu niwĩ:

—Beseri masũ ña'agũ wee'quere wãcũña. Cũ ña'agũ nimigũ, wapewio weetamuduti'quere weesami. ⁷ Tojo nicãma, ¿Õ'acũ to pũrĩcãrẽ cũ bese'cãrãrẽ ñamirĩ, umãcori cãrẽ sãrĩnu'cũrãrẽ

weetamutisari? ¿Na sērĩ'quere yoogosari?
 8 Músārē wereguti. Ne yoogoro marirō na sērīsere yu'tisami. Cũ tojo yu'timicā, yu'u Ō'acũ macũ masũ weronojō uputigu a'ti turipɸ apaturi a'tiri curare ¿masā ējōpeose cɸorāsari yujupɸ? nicɸ niwĩ.

Jesú fariseo masũ me'rã, tojo nicã niyeru wapaseebosari masũ me'rã queose o'o'que ni'i

9 Jesú “A'tiro ni'i” nirãnojōrē masĩdutigu ap-eye queose me'rã werenemocɸ niwĩ. Na “Āpērã yu'rɸoro ũsã añurã ni'i”, nisama. Tojo “Añurã ni'i” nĩrã, ãpērãrē tojo ĩ'acō'asama. Nanojōrē masĩdutigu a'te queosere o'ocɸ niwĩ. A'tiro nicɸ niwĩ:

10 —Pɸarã ɸmɸa Ō'acũ wi'ipɸ ñubuerã sãjãacãrã niwã. Nĩ'cũ fariseo masũ nicɸ niwĩ. Apĩ pe'e romano masã wiogure niyeru wapaseebosari masũ nicɸ niwĩ. 11 Fariseo masũ nu'cũ ĩ'amorō, Ō'acũrē ñubuegu, a'tiro nicɸ niwĩ: “Ō'acũ, yu'u ãpērã weronojō ña'agũ niwe'e. Tojo weegu mɸ'urē e'catise o'o'o. Na yajari masã, ña'arĩ masã nɸmotimirã ãpērã numia me'rã a'metãrãbajaque'atirã weronojō niwe'e. Ne cã'rō sĩ'i romano masã wiogure niyeru wapaseebosari masũ weronojō niwe'e. 12 Yu'u ni'cã semanarē pɸa nɸmɸ ba'atimigũ, be'ti ñubuenu'cũ'u. Yu'u cien apeyenojō wapata'agu, diez yu'u wapata'asere mɸ'urē o'o'o”, nicɸ niwĩ. 13 Wapaseeri masũ pe'e ne sãjãarōpɸ tojanɸ'cã, ñubuecɸ niwĩ. Ne cã'rō ɸ'mɸuarōpɸ ĩ'amorōma'aticɸ niwĩ. Cũ weronojō o'ogɸ, yu'u bu'iritisa'a nígu, cã cutiroke paacɸ

niwĩ. A'tiro nicu niwĩ: “Õ'acũ, yu'u ña'agũ nisa'a. Yu'ure pajaña'ña”, nicu niwĩ.

14 Te queosere wéréca be'ro Jesú a'tiro nicu niwĩ:

—Musārē wereguti. Wapaseeri masũ Õ'acũ me'rã añurõ apotojaguru cũ ya wi'ipu dajato-jaacu niwĩ. Fariseo masũ pe'e tojo weeticu niwĩ. A'tiro ni'i. Cũ basu, “Yu'u ãpērã yu'ruoro ni'i” ni tu'oña'gũnojõ Õ'acũ cūrē mejõ nigũ tojacã weegusami. No'o “Yu'u ãpērã yu'ruoro ni'i” ni tu'oña'tigu pe'ere Õ'acũ ãpērã yu'ruoro tojacã weegusami, nicu niwĩ.

Jesú wĩ'marārē ñapeo sērĩbosa'que ni'i
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

15 Apeye quē'rārē masã wĩ'marārē Jesú tiropu ñapeodutirã miacãrã niwã. Tojo weecã ï'arã, narē miarārē Jesú bu'erã tu'ticãrã niwã. 16 Na tojo nicã ï'agũ, Jesú cũ bu'erārē pijiocu niwĩ:

—Wĩ'marārē yu'u tiro a'ticã du'uo'oya. Narē cã'mota'aticã'ña. Wĩ'marã marĩnojõrē añurõ ějõpeoma. Āpērã quē'rã wĩ'marã weronojõ yu'ure ějõpeorã yu'u pacu wiogu nirõpu wa'arásama. 17 Musārē diacjũta nigũti. Ā'rã weronojõ yu'ure ějõpeotigunojõ ne cã'rõ yu'u pacu nirõpu wa'asome, nicu niwĩ.

Ma'mu peje cuogu Jesú me'rã ucũ'que ni'i
(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

18 Be'ro ni'cũ judío masã wiogu Jesure sērĩtiña'cu niwĩ:

—Mu'u masārē bu'egu añugũ ni'i. ¿Yu'u ñe'enojõ weegusari catinu'cũatjere bocasĩ'rĩgũ? nicu niwĩ.

19 Jesú cūrē nicu niwī:

—¿De'ro weegu yu'ure “Añugũ ni'i,” niti? ¿Mu'u tojo nisere tu'omasīti? Ni'cūta añugũ nimi. Cũ Õ'acũ nimi. ²⁰ Mu'u Õ'acũ dutise cūu'quere masīsa'a. “Apī numorē a'metārāticā'ña. Masārē wējēcō'aticā'ña. Yajaticā'ña. Āpērā ye cjasere nisooticā'ña. Mu'u pacu, mu'u pacore ējōpeoya”, ni'i, nicu niwī.

21 Cũ tojo nicā tu'ogu, Jesure nicu niwī:

—Yu'u wī'magũputa a'tere queoro weemuĵātiwu.

22 Cũ tojo nicā tu'ogu, Jesú nicu niwī:

—Mu'arē apeyenojōacā du'sa'a yujupu. Mu'u cuosere duape'ocjũ wa'aya. Te dua'que wapore pajasecuorārē o'oya. Tojo weegu mu'u u'musepūre peje añuse cuogusa'a. Tu'ajanu'cō, yu'ure sirutuya, nicu niwī.

23 Cũ tojo nicā tu'ogu, peje cuogu nitjāgũ cũ cuosere ma'iyu'rugū, bujawetiyu'ruacu niwī.

24 Tojo weecā ĩ'agũ, Jesú nicu niwī:

—Peje cuorārē Õ'acũ wiogu nirōpu u'musepu wa'acā, diasā ni'i. ²⁵ Wa'icu cameyo wāmetigu awiga yuta da pī'osōrōrī pepu sājāa yu'rutērīcā, diasā ni'i. Yu'u pacu wiogu nirōpu peje cuorā wa'acā pe'ema, totá nemorō diasā'a, nicu niwī.

26 Cũ tojo nisere tu'orā, masā a'tiro nicārā niwā:

—To pūrīcārē ¿noanojō pe'e Õ'acũ tiropu wa'amasīrāsari?

27 Jesú narē nicu niwī:

—Masā na basu weetutuase me'rā yu'rūmasītisama. Õ'acũ pūrīcārē basio'o. Cūma ne apeyenojō weeta basiotise marī'i.

28 Cũ tojo nicã tu'ogu, Pedro nicu niwĩ:

—Wioḡu, ũsã pũricã ũsã cuosere du'ucũu, mu'arẽ sirutuwu.

29 Tojo nicã tu'ogu, Jesú yu'ticu niwĩ:

—Diacjũta nigũti. No'o nigũnojõ, yé quetire werese bu'iri cũ ya wi'ire, cũ pacusumuarẽ, cũ acawererãrẽ, cũ numorẽ, cũ põ'rãrẽ du'ucũuwã'cãḡũnojõrẽ a'tiro wa'arosa'a.

30 A'ti nucũcãpũre cũ cuo'que nemorõ bocanemogũsami. Be'ropu quẽ'rãrẽ Õ'acũ me'rã ninu'cũḡũsami, nicu niwĩ.

*Jesú cũ wẽrĩatjere apaturi werenemo'que ni'i
(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)*

31 Jesú cũ bu'erã docere na se'sarore pijio, narẽ nicu niwĩ:

—Ni'cãrõacã marĩ Jerusalẽpu wa'arã wee'e. Topu nipe'tise Õ'acũ ye queti ojamu'tãrĩ masã na yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigure ojayu'que wa'arosa'a. 32 Na yu'ũre ape di'tacjãrã wiorãrẽ o'o, yabi bujicã'a, ña'arõ ucũ, u'seco e'opeorãsama. 33 Yu'ũre tãrã, be'ro wẽjẽrãsama. Na tojo weemicã, i'tia numu be'ro masãḡũsa'a, nicu niwĩ.

34 Cũ bu'erã a'tiro nisere ne tu'omasĩticãrã niwã. Õ'acũ narẽ tere tu'omasĩcã weeticu niwĩ. Tojo weerã cũ tojo nisere tu'omasĩticãrã niwã.

*Jesú ni'cũ caperi bajuno'tigu Jericócjũrẽ
yu'rũo'que ni'i
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)*

35 Jesú Jericó pu'to nirĩ cura ni'cũ caperi bajuno'tigu ma'a sumutopu niyeru sãrĩdujicu

niwĩ. ³⁶ Cũ pājārã masã wa'acã tu'oña'gũ, to nirārẽ “¿De'ro wa'ati?” ni sērĩtiña'cũ niwĩ.

³⁷ Na yu'ticārã niwã:

—Jesú Nazarecjũ yu'rũagu weemi, nicārã niwã.

³⁸ Na tojo nicã tu'ogu, caricũmajãcũ niwĩ:

—Jesú, Davi pãrãmi nituriagu, yu'ure pajaña'ña, nicũ niwĩ.

³⁹ Tojo nicã tu'orã, cũ pu'to yu'rũarã “Caricũticã'ña”, ni tu'ticārã nimiwã. Na tojo nicãta, cũ pe'e nemopeocã'cũ niwĩ:

—Davi pãrãmi nituriagu, yu'ure pajaña'ña, nicũ niwĩ.

⁴⁰ Tojo nicã tu'ogu, Jesú tojanũ'cã, ãpērārẽ cũ tiropũ miitiduticũ niwĩ. Cũ pu'to ejacã, cūrẽ sērĩtiña'cũ niwĩ.

⁴¹ —¿De'ro yu'u weecã ɥasari? nicũ niwĩ.

Caperi bajuno'tigu yu'ticũ niwĩ:

—Wioгу, yu'ure caperi bajucã ɥasa'a.

⁴² Jesú cūrẽ nicũ niwĩ:

—Jau. Ī'agũsa'a. Mu'u yu'ure êjõpeoapu. Tojo weegu yu'rũono'toja'a, nicũ niwĩ.

⁴³ Cũ tojo nirĩ curata cũ caperire ĩ'acu niwĩ. Be'ro Jesure sirutu, Õ'acūrẽ e'catise o'ocu niwĩ. Nipe'tirã cūrẽ tojo wa'acã ĩ'a'cãrã quẽ'rã Õ'acūrẽ e'catise o'ocãrã niwã.

19

Jesú Zaqueore ĩ'aboca'que ni'i

¹ Jesú caperi ĩ'atigure yu'rũoca be'ro Jericópu sãjãa yu'rũwã'cãcũ niwĩ. ² Topũ ni'cũ peje cuogu nicũ niwĩ. Cũ Zaqueo wãmetigu romano masã wioгure wapaseebosari masã wioгу

nicu niwĩ. ³ Cũ Jesure ĩ'asĩ'rĩcu nimiwĩ. Cũ u'muatiguacã nitjĩagũ, pãjãrã masã niyucã, ĩ'aticu niwĩ. ⁴ Tojo weegu Jesure ĩ'asĩ'rĩgũ, cũ yu'ruatjopu omawã'cãcu niwĩ. Omawã'cã, ni'cũ yucu sicómoro wãmeticjupu mujãpejacu niwĩ. ⁵ Jesú cũ docapu yu'ruagu, cũrẽ ĩ'amorõ, a'tiro nicu niwĩ:

—Zaqueo, quero dijabatibaque'oya. Ni'cãcãrẽ mu'u ya wi'ipu tojánígũti, nicu niwĩ.

⁶ Tojo weegu Zaqueo sojaro me'rã dijati, Jesure e'catise me'rã põtẽrĩgũ wa'acu niwĩ. ⁷ Jesú tojo weesere ĩ'arã, nipe'tirã a'tiro ucjacãrã niwã:

—Jesú ni'cũ ña'arõ weesebucu ya wi'ipu wa'ami, nicãrã niwã. ⁸ Be'ro cũ ya wi'ipu Zaqueo wã'cãnu'cã, marĩ wiogure a'tiro nicu niwĩ:

—Yu'u wiogu, tu'oya. Pajasecuorãrẽ yu'u cuosere deco me'rã ducawaaguti. No'o yu'u ãpẽrãrẽ nisoose me'rã yajãca be'ro nicã, ba'paritisetiri narẽ yu'u yaja'que nemorõ wiaguti, nicu niwĩ.

⁹ Jesú tere tu'ogu, cũrẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Ni'cãcã me'rã mu'u, mu'u ya wi'icjãrã ña'arõ wee'quere yu'ruono'o. Mu'u quẽ'rã ãpẽrã yu'ure ãjõpeorã weronojõta Abrahã pãrãmerã nituriagu ni'i. ¹⁰ Yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu bajuduti'cãrã mu'u weronojõ nirãrẽ a'ma, yu'ruogu a'tigu weewu, nicu niwĩ.

Jesú masãrẽ niyeru kujiri me'rã queose o'o'que ni'i

(Mt 25.14-30)

¹¹ Jesú Zaqueore ucũcã, masã tu'ocãrã niwã. Cũ Jerusalẽ pu'topu nicã ĩ'arã, “Maata Jesú

wiogũ sājāgũsami”, wācũcārā nimiwā. ¹² Na tojo wācũsere masĩgũ, ni'cā queose me'rā narē werecũ niwĩ. A'tiro nicũ niwĩ:

—Ni'cũ masũ cũ wiogũ sājāti đuporo yoaro ape di'tapũ wa'a wa'asami. Cũrē wiogũ sōrōca be'ropũ đajatojaasami tja. ¹³ Cũ wa'ase đuporo diez cũrē da'raco'terārē pijiosami. Narē nánucũ niyeru pajiro wapatiri kujire o'osami. Ti kujire o'ogũ, a'tiro nisami: “Téé yũ'ũ đajari curapũ a'ti cuji me'rā apeyenojō duu, dua wapata'aya”, nisami. ¹⁴ Wiogũ sājācjũ ya di'tacjārā waro pe'e cũrē ɥatisama. Tojo weerā āpērā masārē a'tiro nidutio'osama. “Cũrē ɥsā wiogũ sājārōɥatisa'a”, nisama. ¹⁵ Na tojo nimicā, wiogũ sōrōno'sami. Be'ro cũ ya di'tapũ đajatojatasami. Topũ tojatagũ, cũ niyeru kujiri o'o'cārārē pijiosami. “¿Niyeru no'ocārō wapata'apari nánucũ?” ni masĩsĩ'rĩgũ tojo weesami. ¹⁶ Cũ tiropũ etamũ'tāgũ, a'tiro nisami: “Wiogũ, mũ'ũ o'óca cuji nemorō apeye diez kujiri wapata'anemoapũ”, nisami. ¹⁷ Wiogũ cũrē yũ'tisami: “Añurō weepã. Mũ'ũ da'raco'tegũ añugũ ni'i. Yũ'ũ cārōacã cũu'que me'rā mũ'ũ queoro weepã. Tojo weegũ mũ'urē diez macārĩ wiogũ sōrōgũti”, nisami. ¹⁸ Be'ro apĩ cũ tiropũ wa'asami tja: “Wiogũ, mũ'ũ niyeru o'óca cuji me'rā apeye ni'cāmocuse kujiri wapata'anemoapũ”, nisami. ¹⁹ Cũ quē'rārē a'tiro yũ'tisami: “Mũ'urē ni'cāmocuse macārĩ wiogũ sōrōgũti”, nisami. ²⁰ Be'ro apĩ a'ti, cũrē nisami: “Wiogũ, mũ'ũ ya niyeru cuji a'ti cuji ni'i. Su'tiro casero me'rā oma

nurõcã'wã. ²¹ Mu'u tutuaro da'radutiri masũ niwã. Tojo weegu mu'urẽ uiwũ. Æpẽrã na da'rase me'rã wapata'awũ. Mu'u otetimigũ, ducativo'wã", nisami. ²² Tere tu'ogu, wiogu cũrẽ nisami: "Mu'u da'raco'teri masũ queoro weetiwũ. Mu'u ucũse me'rã mu'u ña'arõ wee'quere beseno'toja'a. Mu'u yu'u da'rase tutuasere masĩapã. Yu'u Æpẽrã da'rase wapa wapata'asere, yu'u otetimigũ ducativo'sere masĩapã. ²³ Masĩmigũ, to pũricãrẽ ¿de'ro weegu yé niyerure niyeru nurõrĩ wi'ipu bucuanemodutigu cũutiati? Yu'u mu'u cũucã, dajagu, ti wi'ipu cũñarõ mujã'que me'rã ñe'eboapã", nisami. ²⁴ Be'ro topũ nirãrẽ a'tiro nisami: "Ni'cã cuji cuogure ã'ma, apĩ diez cuogu pe'ere o'oya", nisami. ²⁵ Cũ tojo nicã, na a'tiro nisama: "Wiogu, cã diez kujiri cuotojami", nisama. ²⁶ Tere tu'ogu, wiogu "Musãrẽ wereguti. No'o peje cuogure nemorõ o'ono'rõsa'a. Apĩ moogũ pe'ere cã cuomi'queacãpãreta ã'mape'ocã'no'gũsami", nisami. ²⁷ "Apeyema yu'ure wiogu sãjãcã uati'cãrãrẽ a'topũ miitia. Miiti, yu'u ĩ'orõpu wẽjẽña", nisami, ni queose werecu niwĩ Jesú. Tere nígu, u'musepu mujãca be'ro apaturi a'tigu, masãrẽ besegusa'a nígu, tojo nicũ niwĩ.

Jesú Jerusalẽpu sãjãa'que ni'i

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Jesú queose me'rã masãrẽ wérẽca be'ro Jerusalẽpu wa'acu niwĩ. ²⁹ Topũ wa'agu, Betfagé, Betania wãmetise macãrĩpu ejase duporo cũ bu'erã puarãrẽ a'tiro ni o'ócũ niwĩ. Te macãrĩ ãrũgũ Olivo wãmeticju tiropũ nicaro niwã.

³⁰ Cũ bu'erãrẽ nicu niwĩ:

—Si macã marĩ põtëorõ nirĩ macãpu wa'aya. Topu ejarã, musã ni'cũ burro wĩ'magũ du'tenu'cõ'cure bocaekarãsa'a. Cũ ne ni'cãti pesano'ña marĩgũ nigũsami. Cũrẽ pãa, miitia.

³¹ No'o ni'cũ musãrẽ “¿De'ro weerã pãati?” nicã, “Ësã wiogu ñami”, niña, nicu niwĩ.

³² Na cũ duti'caronojõta weecãrã niwã. Topu ejarã, cũ ní'caronojõta wa'acaro niwã. ³³ Na cũ burrore pãarĩ cura cũ wiorã narẽ sërĩtiña'cãrã niwã:

—¿De'ro weerã cũrẽ pãati? nicãrã niwã.

³⁴ Na yu'ticãrã niwã:

—Ësã wiogu ñami, nicãrã niwã.

³⁵ Be'ro cũrẽ Jesú tiro miacãrã niwã. Burro bu'ipure na ye su'ti bu'icjasere tuweepeocãrã niwã. Tojo wéeca be'ro Jesure cũ bu'ipu miipeocãrã niwã. ³⁶ Jesú cũ pesawã'cãrĩ cura masã cũrẽ ëjõpeorã, na ye su'ti bu'icjasere ma'apu sêeocũucãrã niwã. ³⁷ Jesú ñrũgũ Olivo wãmeticju tiropu dijari cura a'tiro weecãrã niwã. Nipe'tirã cũ bu'esere siruturã, e'catise me'rã caricũnu'cãcãrã niwã. Jesú weeĩ'ocã ï'a'quere wãcũrã, Õ'acũrẽ e'catipeorã, caricũcãrã niwã. ³⁸ A'tiro nicãrã niwã:

—Õ'acũ o'ócũ marĩ wiogure añurõ wa'ato. Æ'musepũre e'catise niyũ'ruato. Nipe'tirã Õ'acũrẽ “Añubutiami” ni e'catise o'oato, nicãrã niwã.

³⁹ Na caricũcã tu'orã, ni'cãrẽrã fariseo masã topu nirã Jesure a'tiro nicãrã niwã:

—Masãrẽ bu'egu, ã'rã mu'urẽ siruturãrẽ di'tamarĩdutiya, nicãrã niwã.

40 Na tojo nicã, Jesú yu'ticu niwĩ:

—Na di'tamarĩcãma, Õ'acũ yu'ure e'catise o'odutigũ a'te ũtãperire caricũcã weebosami, nicũ niwĩ.

41 Jesú Jerusalẽ tiropũ ejagũ, ti macãrẽ ĩ'agũ, uticu niwĩ. 42 A'tiro nicũ niwĩ:

—Jerusalẽcjãrã, Õ'acũ musãrẽ yu'rũosĩrĩmiami. Cã'rõ ni'cãcãrẽ cũ yu'rũosere tũ'omasĩcã, añuboapã. Musã pe'e yu'ure uawe'e. Tojo weerã yu'rũono'some. Musã yu'rũono'bo'quere du'utoja'a. 43 Be'ro pi'etise numurĩ a'tirosa'a. Te numurĩrẽ musãrẽ ĩ'atu'tirã a'ti macãcjãrãrẽ wijadutitirã ni'cã sã'rĩrõjo weebi'ato'orãsama. Na be'toanu'cã, nipe'tise pã'rẽrĩpũ cã'mota'arãsama. 44 Nipe'tise musã yere cõ'adijope'orãsama. Musãrẽ, musã põ'rãrẽ wẽjẽpe'orãsama. A'ti macã cjase wi'seri matõdijono'rõsa'a. Yu'u Õ'acũ macũ musãrẽ yu'rũogũ a'ticã uatiwũ. Te ye bu'iri tojo wa'arosa'a, nicũ niwĩ Jesú.

*Jesú Õ'acũ wi'ipũ duarãrẽ cõ'awĩrõ'que ni'i
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)*

45 Jesú Jerusalẽpũ ejagũ, Õ'acũ wi'ipũ sãjãacu niwĩ. Topũ Õ'acũrẽ ũjũamorõpeoatjere duarãrẽ cõ'awĩrõcũ niwĩ. 46 Narẽ cõ'awĩrõgũ, a'tiro nicũ niwĩ:

—Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpũ a'tiro ojano'wũ: “Ya wi'i 'Ñubueri wi'i ni'i', nino'ca wi'i ni'i.” Musã pe'e queoro weetiapã. Yajarã ya wi'ire weronjõ tojacã weepã, nicũ niwĩ Jesú.

47 Nipe'tise numurĩ Jesú masãrẽ Õ'acũ wi'ipũ bu'ecũ niwĩ. Cũ tojo weecã, pa'ia wiorã, ãpẽrã

Moisé oja'quere bu'eri masã, ti macã wiorã quẽ'rã “Cũrẽ ¿de'ro wee wẽjẽrõuati?” nicãrã niwã. ⁴⁸ Masã Jesú weresere tu'otu'sayu'ruacãrã niwã. Tojo weerã wiorã pe'e cũrẽ de'ro weemasiticãrã niwã. Masã ùsã me'rã uabosama nírã, wẽjẽmasiticãrã niwã.

20

Jesure “¿Noa dutiro me'rã weesetiti?” ní'que ní'i

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Ape nũmu Jesú Õ'acũ wi'ipũ masãrẽ bu'égũ, cũ masãrẽ yu'ruose quetire werecu niwĩ. Topũ pa'ia wiorã, ãpẽrã Moisé oja'quere bu'eri masã, judío masã bucurã me'rã Jesú tiro wa'acãrã niwã. ² Cũrẽ sẽrĩtiña'cãrã niwã:

—Wereya. ¿De'ronojõ dutise me'rã mu'ũ weesere tojo weeti? ¿Noa mu'ũrẽ tojo weedutigu dutise o'oati? nicãrã niwã.

³ Tojo nicã tu'ogũ, Jesú narẽ nicũ niwĩ:

—Yu'ũ quẽ'rã musãrẽ sẽrĩtiña'megũti. Yu'tiapa. ⁴ ¿Noa Juãrẽ wãmeyedutigu o'ópari? ¿Õ'acũ o masã o'ópari? nicũ niwĩ.

⁵ Cũ tojo nicã tu'orã, na se'saro a'merĩ ucũcãrã niwã:

—¿De'ro marĩ yu'tirãsari? Marĩ “Õ'acũ o'ócũ niwĩ” nicãma, “To pũrĩcãrẽ ¿de'ro weerã Juãrẽ ãjõpeotiri?” nigũsami. ⁶ Marĩ “Masã cũrẽ o'ócãrã niwã” nicã quẽ'rãrẽ, nipe'tirã masã marĩrẽ ùtãperi me'rã doquewẽjẽrãsama. Na a'tiro ãjõpeoma. “Juã Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masũ niwĩ”, ni ãjõpeoma, nicãrã niwã.

7 Tojo weerã a'tiro yu'ticãrã niwã:

—Masĩtisa'a. Noa Juãrẽ wãmeyedutigũ o'óro o'ópã, nicãrã niwã. 8 Tojo nicã tu'ogu, Jesú narẽ nicũ niwĩ:

—Yu'u quẽ'rã musãrẽ “A'te dutiro me'rã a'tere tojo wee'e”, ni werewe'e, nicũ niwĩ.

Da'raco'terã queoro weeti'que ni'i

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

9 Be'ro Jesú masãrẽ a'tiro queose o'ocũ niwĩ:

—Ni'cũ masũ cũ ya di'tapũ u'se otesami. Tu'ajanũ'cõ, ãpẽrãrẽ ti wesere co'tedutigũ cũusami. Narẽ cũ ya di'tare da'rãse wapa “Tocã'rõ yu'ũre u'se wiapa”, niwã'cãsami. Be'ro ape di'tapũ yoacã nigũ wa'asami. 10 U'se ðucaturitero nirĩ cura ni'cũ cũrẽ da'raco'tegũre u'se nirõpũ ã'adutigũ o'ósami. Cũrẽ o'ógũ, “Yé di'ta da'rarãrẽ yé u'sere sãrĩgũ wa'aya”, nisami. Cũ topũ ejacã, ti wese da'rarã cũrẽ ñe'e, paasama. Ne cã'rõ o'otimirã, cũrẽ o'ótõrõsama.

11 Be'ro ti wese wiogu apĩ cũrẽ da'raco'tegũre o'ósami tja. Cũ quẽ'rãrẽ ña'arõ bujicã'a, upũtu paa, ñe'enojõ marĩgũ tojatacã weesama.

12 Be'ro ti wese wiogu apĩrẽ o'ónemosami tja. Da'raco'terã cũ quẽ'rãrẽ mejãrõta weesama. Cũrẽ cãmida're, ti wese sumutopũ cõ'acã'sama.

13 »Be'ro majã ti wese wiogu “¿De'ro weegũsari yu'u?” nisami. “Yu'u macũ upũtu maigũrẽ o'óguti. Apetero weerã cũrẽ wiopesase me'rã ã'abosama”, nimisami. 14 Wiogu macũ topũ etacã ã'arã, na a'merĩ nisama: “Ã'rĩta nimi be'ropũ a'ti wesere ñe'eacjũ. Ma, cũrẽ wẽjẽrã. Be'ro a'ti wese marĩ ya wese tojarosa'a”, nisama.

15 Tojo weerã cūrẽ ñe'e, ti wese sumutopu miaa, cūrẽ wējẽcõ'asama, ni wrecu niwĩ Jesú.

Be'ro Jesú masārẽ sērĩtiña'cu niwĩ:

—To pūrĩcārẽ ti wese wiogu ¿de'ro weegusari narẽ? 16 A'tiro weegusami. Cũ a'ti, cũ ye di'ta da'rarārẽ wējẽcõ'ape'ogusami. Be'ro ãpērārẽ ti di'tare o'ogusami, nicu niwĩ.

Jesú tojo nicã tu'orã, a'tiro nicārã niwã:

—Õ'acũ tojo wa'asere cã'mota'ato, nicārã niwã.

17 Be'ro Jesú narẽ ã'a, nicu niwĩ:

—To pūrĩcārẽ ¿de'ro nisĩ'rĩrõ weeti Õ'acũ ye queti ojãca pūrĩpu nise? A'tiro ni'i:

Ëtã pjĩrĩ me'rã wi'i yeeri masã ni'cã pjĩ na uatica pjĩrẽ cõ'arãsama.

Na cõ'ãca pjĩ me'rã ãpērã pe'e añurõ tutuari wi'i yeenu'cãmujãsama, niwũ.

18 No'o tiga bu'ipu burupejagunojõ matõdijono'gũsami. No'o tiga pe'e cũ bu'ipu doquepejacãma, añuse po'capu wa'agusami, nicu niwĩ. Tojo nígu, cūrẽ uatirã be'ropu bu'iri da'reno'rãsama nígu, tojo nicu niwĩ.

Jesure bu'iri bocasĩ'rĩrã weesoose me'rã na sērĩtiña'que ni'i

(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mr 12.13-17)

19 Pa'ia wiorã, ãpērã Moisé oja'quere bu'eri masã cũ tojo nirĩ curata Jesure ñe'esĩ'rĩcārã nimiwã. Te queose me'rã Jesú ãsãrẽta ucũgũ weesami nĩrã, tu'omasĩcārã niwã. Tojo weerã cūrẽ ñe'esĩ'rĩmirã, masārẽ uirã, weemasĩticārã niwã. 20 ãpērã ã'adu'tiri masārẽ nisoodutio'ocārã niwã. Na Jesure mejẽcã nicã

tɯ'osĩ'rĩcārã niwã. “Te me'rã ‘Bu'iri cɯomi' ni, wiogupure weresãta basiorosa'a”, nicārã niwã. Wiogu Jesure bu'iri da'reri wi'ipu söröcã ɯarã, tojo weecārã nimiwã. Añurã, diacjũ ucũrã weronjõ nisoocārã niwã. ²¹ Tojo weerã Jesú tiro wa'a, sērĩtiña'cārã niwã:

—Masārẽ bu'egɯ, mɯ'ɯ diacjũ ucũsere ɯsã mas'i. Masārẽ diacjũ cjasere bu'e'e. Āpērã “Wiorã nima” nirõ marĩrõ nipe'tirãrẽ ni'cãrõnojõ ĩ'a'a. Ō'acũ ye cjasere diacjũ bu'eme'rĩcã'a. ²² Ƴsārẽ wereya. Romano masã wiogure cũ niyeru wapaseesere wapayecã, marĩrẽ dutise ¿añuti, o ña'a nitine? ni sērĩtiña'cārã niwã.

²³ Jesú pe'e na ña'arõ weesĩ'rĩse me'rã sērĩtiña'cã ĩ'amasĩcã'cɯ niwĩ. Tojo weegɯ a'tiro nicɯ niwĩ:

²⁴ —Ni'cã cuji niyeru cuji miitia. ¿Noa queose, noa wãme wã'ñati? nicɯ niwĩ.

Na a'tiro yɯ'ticārã niwã:

—César, romano masã wiogu queose, cũ wãme wã'ña'a, nicārã niwã.

²⁵ Tojo nicã tɯ'ogɯ, Jesú narẽ yɯ'ticɯ niwĩ:

—To pũrĩcārẽ romano masã wiogu wapayedutisenojõrẽ cũrẽ o'oya. Ō'acũ ye pe'ema cũrẽ o'oya. Cũ weedutisere weeya, nicɯ niwĩ.

²⁶ Jesure masã tɯ'oropɯ mejēcã ucũcã weemasĩticārã niwã. Cũ pe'e cũ ucũse me'rã, cũ yɯ'tise me'rã mejõ ĩ'amarĩamujãcã weecɯ niwĩ. Masã cũ tojo weecã, di'tamarĩamujãcārã niwã.

Masã wěrĩca be'ro masãsere Jesure sěrĩtiña'que ni'i

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Be'ro ãpērã pa'ia saduceo masã Jesú tiro wa'acãrã niwã. Na “Wěrĩ'cãrã masãsome”, ni ějõpeosama. Tojo weerã Jesure a'tiro nicãrã niwã:

²⁸ —Masãrẽ bu'egu, Moisé a'tiro dutise cũucu niwĩ: “Ni'cũ nũmotigu põ'rãtitimigũ wěrĩcã, cũ acabiji cũ nũmo ní'core nũorẽato. Be'ro cũ co me'rã ne waro põ'rãtimũ'tãgũrẽ cũ ma'mi wěrĩ'cure põ'rãtibosato”, nicũ niwĩ Moisé.

²⁹ Ni'cũ põ'rã sietere tojota wa'acaro niwũ. Masã ma'mi nũmoti, põ'rãtitimigũ wěrĩa wa'acu niwĩ. ³⁰ Be'rocjũ quẽ'rã co wapewiore nũorẽcu niwĩ. Cũ quẽ'rã põ'rã marĩgũ mejãrõta boad-ijacu niwĩ. ³¹ Tojo wa'acã ĩ'agũ, na be'rocjũ nũorẽcu niwĩ tja. Cũ quẽ'rã põ'rãtitimigũ wěrĩa wa'acu niwĩ. Nipe'tirã cũ be'rocjãrã quẽ'rã tojo dia'cũ nũorẽ, põ'rãtitimirã wěrĩdijape'tia wa'acãrã niwã. ³² Be'ro majã na nũmo quẽ'rã wěrĩa wa'aco niwõ. ³³ To pũrĩcãrẽ wěrĩ'cãrã masãcã, ģni'í nũmo waro tojabutiagosari? Na nipe'tirãputa core nũmoticãrã niwã, nicãrã niwã.

³⁴ Na tojo nicã tu'ogu, Jesú narẽ yu'ticu niwĩ:

—A'ti umũcopure umua, numia nũmoti, marãputima. Ape turipu tojo weesetitima.

³⁵ Ña'arõ wee'quere acobocono'cãrã, wěrĩca be'ro masã'cãrã u'mũsepũ nũmoti, marãputisome. ³⁶ Na wěrĩca be'ro masã'cãrã nitjãrã, Õ'acũ põ'rã nima. Tojo nicã Õ'acũrẽ wereco'terã u'mũsepũ nirã weronojõ nirãsama.

Tojo weerã wẽrĩsome majã. ³⁷ Moiséputa a'te cjasere ojacu niwĩ. Õ'acũ yucusiti, ãjũrĩ sitipu cãrẽ wẽrĩcãrã masãsere ï'ocu niwĩ. Topure Õ'acũ a'tiro nicu niwĩ: “Yu'ũ Õ'acũ ni'i. Mu'ũ ñecũsumua Abrahã, Isaa, Jacob wiogu ni'i”, nicu niwĩ. Tojo nígũ, “Na yu'ũ tiropu catima” nígũ, tojo nicu niwĩ. ³⁸ Õ'acũ catirã wiogu nimi. Wẽrĩbajuduti'cãrã marĩma. Cũma nipe'tirã catinu'cũpe'ticã'ma, nicu niwĩ.

³⁹ Cũ tojo nicã tu'orã, ni'cãrẽrã Moisé oja'quere bu'eri masã Jesure a'tiro nicãrã niwã:

—Masãrẽ bu'egu, mu'ũ diacjũ waro ucũ'u, nicãrã niwã.

⁴⁰ Be'ro cãrẽ apeye sãrĩtiña'sĩ'rĩrã, ui nicãrã niwã.

*Jesú masãrẽ “Cristo na nigú ¿noa macũ niti?”
ni sãrĩtiña'que ni'i*

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹ Jesú masãrẽ nicu niwĩ:

—¿De'ro weerãtirã masã Cristo Õ'acũ bese'cure “Davi pãrãmi nimi”, niti? ⁴² Davita Salmo wãmetiri pũrĩpu a'tiro ojacu niwĩ:

Õ'acũ u'musepu nigú cã macãrẽ, yu'ure yu'rũoacjũre a'tiro nicu niwĩ:

“Yu'ũ tiro wiogu dujiri cũmurõpu dujigusa'a.

⁴³ Mu'ũ to dujicã, mu'urẽ ï'atu'timi'cãrãrẽ do-caque'acã weeguti”, nicu niwĩ Õ'acũ, ni ojacu niwĩ Davi.

⁴⁴ Davi basuta Õ'acũ bese'cu Cristore “Yu'ũ wiogu nimi”, nicu niwĩ. Tojo weegu cã pãrãmi se'saro nirõnojõ o'ogu, cã wiogu nicu niwĩ, nicu niwĩ Jesú.

Jesú Moisé oja'quere bu'eri masãrẽ tu'ti'que ni'i

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Nipe'tirã masã tũ'oropũ Jesú cũ bu'erãrẽ a'tiro ni werecu niwĩ:

⁴⁶ —Musã Moisé oja'quere bu'eri masãrẽ tũ'omasĩña. Masã ã'ato nĩrã su'ti yoase paca me'rã sãña, ñubuesijatũ'sama. Tojo nicã macã decopũ wiopesase me'rã añuduticã uasama. Na nerẽse wi'seripũ wiorã na dujiwũase cũmurĩpũ dujisĩ'rĩsama. Na ba'awũaropũ quẽ'rãrẽ mejãrõta nisĩ'rĩsama.

⁴⁷ Wapewia numia ye wi'serire ã'masama. Na ña'arõ wee'quere wãcũdutipã yoacã ñubueta'sasama. Náta ãpẽrã yũ'rũoro bu'iri da'reyũ'rũnũ'cãno'rãsama, nicũ niwĩ Jesú.

21

Wapewio pajasecũogo Õ'acũrẽ o'o'que ni'i

(Mr 12.41-44)

¹ Jesú Õ'acũ wi'ipũ nígũ, niyeru o'orã sãawũase acaripũ pajiro niyeru cũorãrẽ sãacã ã'acu niwĩ. ² Tojo nicã ni'cõ wapewio pajasecũogore ni'cã acaropũ pũa cuji niyeru wapamarĩse kujirire sãacã ã'acu niwĩ. ³ Tere ã'agũ, Jesú a'tiro nicũ niwĩ:

—Diacjũta musãrẽ wereguti. Õ'acũ ã'orõpũ a'tigo wapewio pajasecũogo nipe'tirã yũ'rũoro o'oyũ'rũnũ'cãmo. ⁴ ãpẽrã pe'e narẽ dũ'sasere o'oma. Co pe'e pajasecũogo nimigõ, co cũomi'que, co ba'acatibõ'queacãrẽ o'ope'ocã'mo, nicũ niwĩ.

*Jesú “Ō'acũ wi'i cō'ano'rōsa'a” ní'que ní'i
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)*

⁵ Ni'cārērā cũ bu'erā Jesure Ō'acũ wi'i cjasere ucũcārā niwã.

—A'ti wi'i ũtāpaga paca añuse me'rã wéeca wi'i añubutiari wi'i ni'i, nicārā niwã. Tojo nicã ti wi'ipũ cjase ma'masuse masã o'o'quere ucũcārā niwã.

Jesú tojo nisere tũ'ogũ, a'tiro nicũ niwĩ:

⁶ —Mũsã a'to i'ase mũtōdijono'rōsa'a. Ne ni'cã ũtāgã apega bu'ipũ yeeturiamũjã'que tojasome, nicũ niwĩ.

*A'ti mũmũco pe'tise dũporo Jesú a'tiro
wa'arosa'a ní'que ní'i
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)*

⁷ Be'ro cũrē sērĩtiña'cārā niwã:

—Ūsārē bu'egũ, ¿de'ro nicã mũ'u ní'que wa'arosari? ¿Ñe'enojō me'rã i'ogũsari a'te tojo wa'atjere? nicārā niwã.

⁸ Jesú narē yũ'ticũ niwĩ:

—Āpērā mũsārē nisoori nĩrã, tũ'omasĩña. Pãjārā “Yũ'u Ō'acũ tutuaro me'rã wee'e; Ō'acũ bese'cũ Cristo ni'i”, nĩrāsama. Tojo nicã “Jesu-cristo cũ a'tiatji nũmũ nitoja'a”, nĩrāsama. Na tojo nicã, tũ'oticã'ña. ⁹ Mũsã a'mewējēse quetire tũ'orã, mũcaticã'ña. A'teta wa'amũ'tārōsa'a. Tojo nimirō, a'ti mũmũco pe'tiatjo dũ'sa'a yujupũ.

¹⁰ Be'ro narē ninemocũ niwĩ:

—Ni'cã curuacjārā ape curuacjārā me'rã a'mequērāsama. Tojo nicã ni'cã di'tacjārā ape di'tacjārā me'rã a'mewējērāsama. ¹¹ Peje apersepure mũpũtũ di'ta narāsãse wa'arosa'a. Tojo

nicã ɯjaboase, dutitise wa'arosa'a. Ʈ'musepure wiose paca bajarosa'a.

12 »A'te tojo wa'ase duporo ap̃erã musãrẽ bu'iri ñe'erãsama. Ña'arõ weerãsama. Musãrẽ musã nerese wi'seripɯ beserãsama. Bese, bu'iri s̃orõrãsama. Yɯ'ure ej̃opeose bu'iri wiorã tiropɯ musãrẽ miarãsama. 13 Na tojo weecã musã, yé cjasere wererãsa'a. 14 “Wiorãrẽ a'tiro nirãti”, ni wãcũque'tiyuticã'ña. 15 Yɯ'u pe'e musãrẽ ucũmasiatjere o'oguti. Musãrẽ ã'atu'tirã ne ni'cũ põt̃eosome. Na “Tojo niwe'e”, ni ye'sumasĩsome. 16 Musã pacusumɯaputa musãrẽ wiorãp̃ure weresãrãsama. Musã ni'cũ p̃õ'rã nimirã, musã acawererã quẽ'rã, musã me'rãcjãrã mejãrõta weerãsama. Musã ni'cãrẽrãrẽ wẽjẽrãsama. 17 Yɯ'ure ej̃opeose bu'iri nipe'tirocjãrã musãrẽ ã'atu'tirãsama. 18 Tojo weemicã, musãrẽ ne mejẽcã wa'ama'asome. 19 Yɯ'ure ej̃opeodu'utirã, yɯ'rɯwetirãsa'a. Yɯ'u pacu tiropɯ catinu'cũrãsa'a.

20 »Musã Jerusalẽrẽ surara ti macã sumuto be'toanɯ'cãcã ã'arã, masĩña. “Ti macã maata cõ'ano'rõsa'a”, niña. 21 Tojo wa'acã ã'arã, Judea di'tapɯ nirã ɯr̃ɯpagupɯ du'tiaya. Macãpɯ nirã aperopɯ wa'aya. No'o weseripɯ nirã macãp̃ure majãmitojatiticã'ña. 22 Te numũrĩ Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpɯ ní'caronojõta wa'arosa'a. Bu'iri da'rese numũrĩ nirõsa'a. 23 Tojo wa'ase numũrĩ numia nij̃ipacosãnumiarẽ, tojo nicã p̃õ'rã mi'rĩrã cuorãrẽ bujaweose numũrĩ nirõsa'a. Na ɯmũñarõ wa'amasĩsome. A'ti di'tap̃ure ɯputɯ

pi'etise nirōsa'a. Ō'acũ masārē uputu waro bu'iri da'regusami. ²⁴ Āpērā a'mewējērōpu wējēno'rāsama. Āpērārē nipe'tiro di'tapu bu'iri ñe'e miarāsama. Ape di'tacjārā judío masā nitirā Jerusalērē mutōdijorāsama. Mutōdijo, ti macā wiorā sājārāsama. Ō'acũ judío masā nitirārē “Tocārō tojo weerāsama” ni'caro ejatuaro tojo weerāsama, nicu niwĩ Jesú.

Ō'acũ macũ masũ weronojō uputigu ¿de'ro wee a'tigusari? nise ni'i

(Mt 24.29-35,42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ Jesú cũ bu'erārē a'tiro ninemocu niwĩ:

—A'ti umuco pe'tiati dūporo mujīpũ umucocjūrē, ñamicjūrē, ñocōarē peje mejēcā bajuse wa'arosa'a. A'ti di'tapure nipe'tise di'tacjārā dia pajiri maa bususe, pã'cōrīrē tu'orā, ¿ñe'enojō nisari? nírā, ucuarāsama. ²⁶ Masā a'ti di'tapure wa'atjere wācūrā, uputu uirā, tu'omasise pe'tirāsama. Nipe'tirā u'muarōpu nirā narāsācā weeno'rāsama. ²⁷ Tojo wa'ari cura yu'u Ō'acũ macũ masũ weronojō uputigu o'mecururipu tutuaro me'rā asistedijaticā, masā i'arāsama. ²⁸ Te peje wa'anu'cārī curare wācūtutua e'catiya. U'muarōpu i'amorōrā weronojō co'teya. Maata musā yu'rūono'rāsa'a, nicu niwĩ Jesú.

²⁹⁻³⁰ Apeye queose o'onemocu niwĩ tja:

—Otese higueraġu wāmeticġu o no'o nicġu yucġu pūrī ñasāwījicā, “Cũ'ma dūporo ni'í”, nisa'a. ³¹ A'te weronojō yu'u todūporo ní'que

peje wa'acã, “Cã'rõacã Jesú a'ti di'ta wiogu sãjãtjo du'sasa'a”, nirãsa'a.

³² »Diacjã musãrẽ wereguti. A'te peje tojo wa'ari curare nirã wẽrĩsome. Tojo wa'asere ã'ape'ocã'rãsama. ³³ A'ti umuco, a'ti di'ta pe'tidijarosa'a. Yũ'ũ ucũse, yũ'ũ bu'ese pũrĩcã ninu'cũcã'rõsa'a. Nipe'tise yũ'ũ ní'que queoro wa'arosa'a.

³⁴ »Yũ'ũ a'tiatji numurẽ musã ne masĩtisa'a. Tojo weerã musã basu añurõ co'teya. Ña'arõ weesere weepori nĩrã, weeticã'ña. Que'aticã'ña. A'ti umuco cjasere wãcũque'titicã'ña. Tojo weerã musã wãcũña marĩrõ yũ'ũ a'tiati numu nicã, ña'arã bocaejapejano'some. ³⁵ Wa'icurãrẽ wãcũña marĩrõ sã'rĩsãa bi'anũ'cõrõ weronojõ musãrẽ wa'aticã'to. Ti numurẽ nipe'tirã nipe'tirocjãrã tõ'orãsama. Tojo weerã tũ'omasĩña. ³⁶ Musã añurõ apoyuya. Te pi'etiatje ãsãrẽ yũ'rũweticã weeya nĩrã, ñubuenu'cũcã'ña. Tojo nicã yũ'ũ Õ'acũ macũ tiropũ uiro marĩrõ põtẽrĩajã ñubueya, nicũ niwĩ Jesú.

³⁷ Jesú umucorinucũ Õ'acũ wi'ipũ bu'emujãcũ niwĩ. Ñami ejãcã pe'ere ãrũgũ Olivo wãmeticjũpũ nibo'reamujãcũ niwĩ. ³⁸ Masã nipe'tirã Õ'acũ wi'ipũ bo'reacãcure cũ bu'esere tũ'orã wa'amujãcãrã niwã.

22

*Jesure ñe'erãtirã na apoyu'que ni'i
(Mt 26.1-5,14-16; Mr 14.1-2,10-11; Jn 11.45-53)*

1 Cã'rõ Pascua bosenuṃu wa'atjo du'sacaro niwũ. Ti bosenuṃurẽ pã bucuase me'rã morëti'quere ba'acãrã niwã. Ti bosenuṃu judío masã na ñecũsumua Egiptopu ní'cãrã wija'quere wãcũrĩ bosenuṃu nicaro niwũ. 2 Titare pa'ia wiorã, Moisé oja'quere bu'eri masã “¿De'ro wee Jesure wějẽrõuamitito?” nicãrã niwã. Tojo nimirã, masãrẽ ui nicãrã niwã.

3 Na tojo nícaterore Juda na “Iscariote” nino'gũpũre wãtĩ sãjãacu niwĩ. Cũ doce Jesú bu'erã me'rãcjũ nicu nimiwĩ. 4 Juda pa'ia wiorã, tojo nicã Õ'acũ wi'i co'terã wiorã tiropu wa'acu niwĩ. Na tiropu ejagu, Jesure o'oa'tje cjasere ucũcu niwĩ. 5 Cũ tojo nisere tu'orã, uputu e'caticãrã niwã.

—Mu'u tojo weecã, niyeru wapayerãti, nicãrã niwã. 6 Cũ “Jau, cãrẽ musãrẽ ñ'ogũti”, nicu niwĩ. Be'ro, “¿De'ro nicã yu'ure Jesure wiorãpũre masã marĩrĩ cura o'oroũamitito?” ni wãcũcu niwĩ.

Jesú cã bu'erã me'rã cã ba'atũo'que ni'i

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

7 Be'ro masã na pã bucuase me'rã morëti'quere ba'ari bosenuṃu nicaro niwũ. Ti nuṃu nicã, ni'cũ oveja wĩ'magũrẽ na Pascua bosenuṃu ba'acjũre wějẽsama. 8 Titare Jesú Pedro, Juãrẽ a'tiro ni o'ócũ niwĩ:

—Marĩ Pascua bosenuṃu ba'atjere apoyurã wa'aya, nicu niwĩ.

9 Na cãrẽ sërĩtiña'cãrã niwã:

—¿No'opu ũsã apoyucã uasari? nicãrã niwã.

10 Jesú narẽ nicu niwĩ:

—Musã macãpũ wa'aya. Topũ sãjãarã, ni'cũ masũ acoga tuupeogũre bocaejapejarãsa'a. Cũrẽ sirutu, cũ no'o wa'aro sãjãña. ¹¹ Ti wi'i wiogũre niña: “Ûsãrẽ bu'egũ a'tiro niami: ‘¿No'opũ nisari yũ'ũ bu'erã me'rã Pascua bosenuũ ba'atji tucũ?’ niami”, niña. ¹² Musã tojo nicã, ù'mũarõca tucũ apoyúca tucũjopũre ï'ogũsami. Topũ marĩ ba'atjere apoyuya, nicũ niwĩ.

¹³ Be'ro Pedro, Juã macãpũ wa'acãrã niwã. Jesú narẽ ní'caronojõta nipe'tisere bocacãrã niwã. Topũ na ba'atjere apoyucãrã niwã.

¹⁴ Be'ro Jesú cũ besecũú'cãrã me'rã ba'arãtirã ejanujãcãrã niwã. ¹⁵ Na dujipe'tica be'ro Jesú narẽ nicũ niwĩ:

—Yũ'ũ musã me'rã a'te Pascua ba'asere yũ'ũ wẽrĩse duporo upũtu ba'atuosĩ'rĩ'i. ¹⁶ Musãrẽ ni'cãrõacã a'tiro nigũti. Ne apaturi a'tiro weenemosome. Weegusa'a tja nipe'tise yũ'ũ wiogũ sãjãtu'ajaca be'ropũ, nicũ niwĩ.

¹⁷ Tojo nica be'ro sĩ'rĩrĩ pare mii, cũ pacũ Õ'acũrẽ e'catise o'ocũ niwĩ. Be'ro cũ bu'erãrẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Sĩ'rĩña. A'merĩ dũcawaa, sĩ'rĩña. ¹⁸ Musãrẽ nigũti. A'te ù'sedũcaco vino ni'cãrõacã marĩ sĩ'rĩrã weronojõ weenemosome. Be'ro yũ'ũ pacũ yũ'ũre wiogũ sõrõca be'ro musã me'rã apaturi ma'ma vinorẽ sĩ'rĩnemogũsa'a tja, nicũ niwĩ.

¹⁹ Be'ro pãgãrẽ mii, Õ'acũrẽ e'catise o'ocũ niwĩ. Tu'ajanũ'cõ, dũcawaa, cũ bu'erãrẽ o'ogũ, a'tiro nicũ niwĩ:

—A'te yũ'ũ upũ ni'i. Musã ye niatjere wẽrĩbosaguti. A'tiro yũ'ũ ni'cãrõacã

wee'caronojõ weenu'cũcã'ña. Tere wéerã, yu'u musãrẽ wẽrĩbosasere wãcũña, nicu niwĩ.

²⁰ Na ba'aca be'ro sĩ'rĩrĩ pa me'rã quẽ'rãrẽ mejãrõta weecu niwĩ. Cũ bu'erãrẽ tĩagũ, a'tiro nicu niwĩ:

—A'ti pa, yé dí me'rã Õ'acũ masãrẽ apeye ma'ma “A'tiro weeguti” ní'quere cũugũsami. Yu'u wẽrĩgũ, dí o'maburose me'rã musã ña'arõ wee'quere wẽrĩ wapayebosaguti.

²¹ »Tojo nimicã, yu'ure wiorãpũre o'oacju yu'u me'rã a'to dujimi. ²² Cũ yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ upũtigũre o'ocã, Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpu nĩrõnojõta wa'aro wee'e. Tojo wa'amirõ, yu'ure wiorãpũre o'oguma ña'abutiario wa'arosa'a, nicu niwĩ.

²³ Tojo nicã tu'orã, cũ bu'erã na basu a'merĩ sẽritiña'cãrã niwã:

—¿Noa nisariba cũrẽ wiorãpũre tojo weeacju? nicãrã niwã.

Jesú bu'erã “¿Ni'inojõ ãpẽrã yu'rũoro niyu'rũnu'cãgũsari?” ní'que ni'i

²⁴ Be'ro Jesú bu'erã upũtu a'merĩ ucũcãrã niwã:

—Marĩ wa'terore ¿noa nĩrõsariba marĩ yu'rũoro niacju? nicãrã niwã. ²⁵ Tere tu'ogũ, Jesú narẽ a'tiro nicu niwĩ:

—A'ti nucũcãrẽ dutirã ti di'tare miiwapa wa'asama. Ti di'tacjãrã na dutino'rã pe'ere “Masãrẽ weetamurã nima”, nisama. ²⁶ Musã na wiorã weronojõ weeticã'ña. A'tiro pe'e weeya. ãpẽrã yu'rũoro niyu'rũnu'cãgũ, mejõ nigũ weronojõ weeya. ãpẽrãrẽ dutigũ dutino'gũ

weronojō weeya. ²⁷ Musā tu'oña'cā, ¿ni'inojō pe'e apī yu'ruro niyu'rūnu'cāsari? ¿Ba'adujigu o cūrē ba'ase ecagu pe'e? Ba'adujigu pe'e apī yu'ruro niyu'rūnu'cāmi. Yu'u pūrīcā musā wa'teropu nīgũ, musā dutino'gũ weronojō ni'i.

²⁸ »Musā yu'u me'rā ninu'cūcā'wū. Yu'ure mejēcā wa'acā, musā quē'rā tu'oña'tamuwũ.

²⁹ Tojo weegu yu'u quē'rā yu'u pacu yu'ure o'o'caronojōta musārē musā dutiatjere o'oguti.

³⁰ A'tiro wéerā, musā yu'u wiogu nirōpu ba'a, sī'rīdujirāsa'a. Tojo weerā āpērā doce cururi Israe cururicjārārē dutirāsa'a, nicu niwī.

Jesú Pedrore “Mu'u yu'ure ‘Masīwe'e’ nigũsa'a” ni'que ni'i

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Marī wiogu Jesú cū bu'erārē a'tiro nicu niwī:

—Simó, tu'oya. Wātī musārē ¿no'ocārō wācūtutuamitina? nīgũ, Ō'acūrē sērīcu ni-ami. Ni'cū masũ trigo perire su'awee, te caserire cō'arō weronojō musā ējōpeosere du'uato nīgũ dojoresī'rīmi. ³² Cū tojo weecā ī'agũ, yu'u pe'e ējōpeodu'ubutiaticā'to nīgũ, Ō'acūrē mu'urē sērībosapu. Be'ro mu'u apaturi ējōpeogu tja, mu'u acawererā yu'ure ējōpeorārē wācūtutuacā weeya, nicu niwī.

³³ Cū tojo nicā tu'ogu, Pedro yu'ticu niwī:

—Yu'u wiogu, yu'u quē'rā mu'urē bu'iri da'reri wi'ipū miacā, wa'aguti. Mu'u wērīcā quē'rārē, wērīmasī'i, nicu niwī.

³⁴ Jesú cūrē nicu niwī:

—Pedro, mu'arē a'tiro nigūti. Ni'cācā ñami cārē'quē uuati dūporo i'tiati yu'ure “Cūrē masīwe'e,” nigūsa'a, nicu niwī.

Jesú wērīati dūporo cū bu'erārē were'que ni'i

³⁵ Be'ro Jesú a'tiro sērītiña'cu niwī:

—Mūsārē yu'u ajuri moorā, niyeru sāarō moorā, sapatu moorā o'ócaterore ¿apeyenojō dū'sari? nicu niwī.

Na cūrē yu'ticārā niwā:

—Ne dū'satiwū, nicārā niwā.

³⁶ Be'ro narē nicu niwī:

—Ni'cārōacāma a'tiro weeya. No'o ajuro cuogu miaña. Niyeru sāarō quē'rārē miaña. No'o di'pjī moogū pūrīcā cū yaro su'tiro bu'icjārōrē dua, di'pjīrē duuya. ³⁷ Ō'acū ye queti ojaca pūrīpu yu'ure ojayu'que queoro wa'arosa'a. A'tiro ojano'caro niwū: “‘Cū quē'rā ña'agū weronojō ña'arā wa'teropure ña'agū nimi', nino'gūsami”, niwū. Nipe'tise yu'ure oja'que queoro wa'arota wee'e, nicu niwī.

³⁸ Tojo nicā tū'orā, cū bu'erā cūrē nicārā niwā:

—Wiogu, ūsā pua di'pjī cuo'o.

Cū narē yu'ticū niwī:

—Añurōsa'a, nicu niwī.

Jesú Getsemaní wāmetiropu cū pacure ñubue'que ni'i

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹ Be'ro Jesú cū ba'adujica tucūpūre wijaa wa'acu niwī. Wijaa, cū weesetironojōpuma Olivo wāmeticju ūrūgūpu wa'acu niwī. Cū bu'erā cūrē sirutucārā niwā. ⁴⁰ Topu etagu, cū bu'erārē nicu niwī:

—Wātī mūsārē niqesāticā'to nírā Ō'acūrē sērīña, nicu niwī.

⁴¹ Be'ro Jesú na dūporo yoacureropu wa'acu niwī. Topu ñubuegütigu ejaque'acu niwī.

⁴² Ñubuegu, a'tiro nicu niwī:

—Pacu, mu'u uacā, yu'ure a'te ña'arō yu'ruatje wa'aticā'to. Yu'u tojo nimicā, yu'u uaro weeticā'ña. Mu'u uaro pe'e wa'ato, nicu niwī.

⁴³ Be'ro ni'cū Ō'acūrē wereco'tegu u'musecū cū tiropu bajuacu niwī. Bajua, cūrē wācūtutuacā weecu niwī. ⁴⁴ Cū ña'arō ejeripō'rätigu nemorō tutuaro ñubuemujācu niwī. Cū asituuase pacase díperi paca weronojō acosurudijacaro niwū.

⁴⁵ Cū ñubueca be'ro wā'cānu'cā, cū bu'erā tiropu wa'acu niwī. Na bujaweti'cārā niyucā, cārī'cārāpure bocaecacu niwī. ⁴⁶ Narē nicu niwī:

—¿De'ro weerā tocārō cārīti? Wā'cānu'cāña. Wātī mūsārē niqesāticā'to nírā Ō'acūrē sērīña, nicu niwī.

Jesure ñe'ewā'cā'que ni'i

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesú cū bu'erārē ucūrī cura pājārā masā cū tiropu etacārā niwā. Juda Jesú bu'erā doce me'rācjū ní'cu na dūporo u'mutāwā'cācu niwī. Jesú tirocure wa'a, cūrē mi'micu niwī. ⁴⁸ Jesú cū tojo weecā, nicu niwī:

—¿Juda, mu'u mi'mise me'rā yu'u Ō'acū macū masū weronojō upütigure yu'ure ī'atu'tirārē ī'ogū weeti? nicu niwī.

49 Jesú bu'erã cûrẽ ñe'eatjere masîrã, sêrîtiña'cârã niwã:

—Ësã wiogũ, ¿di'pjîrî me'rã narẽ cã'mota'arâsari? nicârã niwã.

50 Tojo níca be'ro ni'cũ Jesú bu'egũ pa'ia wiogũre da'raco'tegũre diacjũca o'meperore ðutepã'rêcũ niwî. 51 Tojo weecã î'agũ, Jesú nicũ niwî:

—Weeticã'ña. Tocã'rôta weeya, nicũ niwî.

Be'ro Jesú ðute'caropũre ñapeo, yu'ruocũ niwî. 52 Tu'ajanũ'cõ, pa'ia wiorãrẽ, Ô'acũ wi'ipũ co'terãrẽ, tojo nicã judío masã bucũrãrẽ cûrẽ ñe'erã wa'arãrẽ a'tiro nicũ niwî:

—¿Musã yajari masũrẽ ñe'erã a'tirã weronojõ yu'ũre di'pjîrî, yucũpagũ me'rã ñe'erã a'titi?

53 Nipe'tise numũrî yu'ũ Ô'acũ wi'ipũ musã me'rã bu'edujiwũ. Tojo weemicã, musã yu'ũre ñe'etiwũ. Ni'cãrõacã musã yu'ũre ña'arõ weesere weeritero eja'a. Wãtî na'itî'arõpũ nigũ musãrẽ cũ ñaro weedutimi. Tojo weero tojo wa'a'a, nicũ niwî Jesú.

Pedro Jesure “Masîwe'e” ní'que ní'i

(Mt 26.57-58,69-75; Mr 14.53-54,66-72; Jn 18.12-18,25-27)

54 Be'ro Jesure ñe'e, pa'ia wiogũ ya wi'ipũ miacãrã niwã. Pedro yoacurero cûrẽ sirutucũ niwî. 55 Jesure na miarî wi'i sope pu'topũ pecame'e wîjãcãrã niwã. Ti me'e sumutopũ sõ'madujibũrocãrã niwã. Pedro quẽ'rã na wa'teropũ sõ'madujicũ niwî. 56 Tojo weeri cura ni'cõ ti wi'i da'raco'tego Pedro topũ sõ'madujicã

ĩ'agõ, ʉpʉtu ĩ'anu'cũbajaque'aco niwõ. A'tiro nico niwõ:

—Ã'rĩ quẽ'rã sĩ'i me'rã sija'cũta nimi, nico niwõ.

⁵⁷ Pedro core nisoogu, a'tiro nicu niwĩ:

—Cũrẽ masĩtisa'a, nicu niwĩ.

⁵⁸ Be'roacã tja apĩ cũrẽ ĩ'a, a'tiro nicu niwĩ:

—Mu'u quẽ'rã Jesú me'rãcjũ ni'i, nicu niwĩ.

Pedro cũrẽ nisoocu niwĩ tja:

—Niwe'e. Yu'u cũrẽ ne masĩtisa'a, nicu niwĩ.

⁵⁹ Be'ro ni'cã hora be'ro apĩ tu'tibocurese me'rã cũrẽ nicu niwĩ:

—Nirõta ã'rĩ quẽ'rã Jesú me'rã niwĩ. Cũ quẽ'rã Galileacjũta nimiba, nicu niwĩ.

⁶⁰ Tojo nicã tu'ogu, Pedro nicu niwĩ:

—Ñe'enojõrẽ ucũgũ ucũsa'a. Tũ'otisa'a, nicu niwĩ.

Pedro ucũpe'otimicã, cũ ucũrĩ cura cãrẽ'quẽ uucu niwĩ. ⁶¹ Tojo weecã, Jesú cũrẽ

majãmiĩ'aburocu niwĩ. Topũta Pedro Jesú cũrẽ ní'quere wãcũcu niwĩ. Jesú cũrẽ a'tiro nicu

niwĩ: “Ni'cãcã ñami cãrẽ'quẽ uuati dũporo mu'u i'tiati yu'ure ‘Cũrẽ masĩwe'e’, nigũsa'a”,

nicu niwĩ. ⁶² Tere wãcũboca wijaa, Pedro ʉpʉtu utiwã'cã wa'acu niwĩ.

Jesure na bujicã'pe'que ni'i

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Surara Jesure co'teri masã cũrẽ ña'arõ bujicã'a, paacãrã niwã. ⁶⁴ Cũrẽ paa, caperire du'tebi'apecãrã niwã. Tojo wee, cũrẽ nicãrã niwã:

—Nĩbocaya. ¿Noa mu'urẽ paati? nicãrã niwã.

⁶⁵ Peje apeye ninemo, cũrẽ bujicã'cãrã niwã.

Jesure wiorã tiropu na mia'que ni'i
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Ape numu bo'reacã judío masã bucurã, pa'ia wiorã, Moisé oja'quere bu'eri masã nerêcãrã niwã. Be'ro Jesure na tiropu miacãrã niwã. Cũrê sêrĩtiña'cãrã niwã:

⁶⁷ —Wereya. ¿Mu'u Õ'acũ bese'cu Cristota niti? nicãrã niwã.

Cũ narê yu'ticu niwĩ:

—Yu'u musãrê “Cũta ni'i” nicã, êjõpeosome.

⁶⁸ Yu'u musãrê apeyenojõ sêrĩtiña'cã, ne yu'tima'asome. ⁶⁹ Be'rocure yu'u Õ'acũ macũ masã weronojõ uputigu Õ'acũ tutuayuru'rugũ pu'topu dujigusa'a, nicu niwĩ.

⁷⁰ Tojo nicã tu'orã, nipe'tirã sêrĩtiña'cãrã niwã:

—¿To pũrĩcãrê mu'u Õ'acũ macũ niti? nicãrã niwã.

Jesú narê yu'ticu niwĩ:

—Musã nĩrõnojõta cũta ni'i, nicu niwĩ.

⁷¹ Cũ tojo nicã tu'orã, na a'tiro nicãrã niwã:

—Ãpẽrã cũrê weresãrã a'manemorõ uatisa'a. Marĩ basuta cũ ucũsere tu'otoja'a, nicãrã niwã.

23

Jesú romano masã wiogu Pilato tiropu ni'que ni'i

(Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Be'ro nipe'tirã wiorã wã'cãnu'cã, Jesure Pilato tiropu miacãrã niwã. ² Topu ejarã weresãrã, a'tiro nicãrã niwã:

—Ã'rĩ ãsã yarã masãrê dojorẽgũ weemi. A'tiro nimi. “Romano masã wiogu warore marĩ

wapayewuasenojõrẽ wapayeticã'rõua'a", nimi. Apeye quẽ'rãrẽ "Yũ'ũ Õ'acũ bese'cũ Cristo ni'i", nimũjãmi. Tojo nígũ, "Wioğũ ni'i" nisĩ'rĩgũ, tojo nimi, nicãrã niwã.

³ Tere tũ'ogũ, Pilato Jesure sãrĩtiña'cũ niwĩ:

—¿Mũ'ũta niti judío masã wioğũ? nicũ niwĩ.

Jesú cãrẽ yũ'ticũ niwĩ:

—Mũ'ũ nírónojõta cúta ni'i, nicũ niwĩ.

⁴ Tojo nicã tũ'ogũ, Pilato pa'ia wiorãrẽ, masã topũ nirã nipe'tirãrẽ nicũ niwĩ:

—Ne cã'rõ ã'rĩrẽ bu'iri bocatisa'a, nicũ niwĩ.

⁵ Na pe'e tojo nimicã, tutuaro me'rã ninemocãrã niwã:

—Cũ nipe'tirã Judeacjãrãrẽ cũ bu'ese me'rã dojorẽcusiagũ weemi. Ne waro Galileapũ tojo weenũ'cãcũ niwĩ. Ni'cãrõacãrẽ a'ti macãpũ nimi majã, nicãrã niwã.

Jesure Herode tiropũ mia'que ni'i

⁶ Pilato "Jesú Galileacjũ niapũ" nicã tũ'ogũ, ãpẽrãrẽ "¿Nirõta cũ Galileacjũ niti?" ni sãrĩtiña'cũ niwĩ. ⁷ Na "Cúta nimi", nicãrã niwã. Tere tũ'ogũ, Herode tiropũ cãrẽ o'ócũ niwĩ. Herode Galilea di'ta wioğũ nicũ niwĩ. Titare cũ quẽ'rã Jerusalẽpũta nicũ niwĩ. ⁸ Herode

todũporopũ Jesú Õ'acũ tutuaro me'rã weẽ'omi nisere tũ'ocũ niwĩ. Tere tũ'ogũ, yoacã Jesure ï'asĩ'rĩcũ nimiwĩ. Cũ weẽ'ocã ï'asĩ'rĩcũ niwĩ. Tojo weegũ Jesure ï'agũ, pũrõ e'caticũ niwĩ.

⁹ Jesure peje sãrĩtiña'cũ nimiwĩ. Cũ pe'e ne cã'rõ yũ'titicũ niwĩ. ¹⁰ Cũ Herode tiropũre nicã, pa'ia wiorã, Moisé oja'quere bu'eri masã nicãrã niwã. Na ɸpũtũ tutuaro me'rã Jesure

weresārã weecārã niwã. ¹¹ Be'ro Herode cū yarã surara me'rã Jesure yabi bujicã'cārã niwã. Cūrẽ bujicã'rãtirã, wiorã sãñase su'ti añusere sãapecārã niwã. Tojo weetoja, Herode Pilato tiropu o'ócũ niwĩ tja. ¹² Titare Pilato Herode me'rã toduporopure a'merĩ ĩ'atimi'cārã na a'mesũ'acārã niwã.

Pilato Jesure wějẽduti'que ni'i

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³ Be'ro Pilato pa'ia wiorãrẽ, judío masã wiorãrẽ, nipe'tirã masãrẽ neocũucũ niwĩ.

¹⁴ Narẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Musã ã'rĩrẽ “Masãrẽ dojorẽcusiagu weemi”, ni'i. Tojo nĩrã, yu'u tiropu miiticãrã niapu. Yu'u masã ĩ'orõputa cūrẽ sērĩtiña'mi'i. Musã ĩ'acãta musã weresãsere ne cã'rõ bu'iri bocatisa'a.

¹⁵ Herode quẽ'rã bocaticũ niami. Tojo weegu apaturi cūrẽ yu'u tiro o'ócũ niami tja. Musã masĩ'i, cūrẽ wějẽrõua'a nisere bu'iri moomi.

¹⁶ Tojo weegu cūrẽ tãrãdutitoja, du'uwĩrõgũti, nicũ niwĩ Pilato.

¹⁷ Pilato Pascua bosenumunucūrẽ masã e'caticã uagu, ni'cũ bu'iri da'reri wi'ipu nigũrẽ du'uwĩrõmujãcũ niwĩ. ¹⁸ Tojo weerã nipe'tirã ni'cãrõ me'rã caricũcãrã niwã:

—Jesure wějẽcõ'aña. Barrabá pe'ere du'uwĩrõña, nicãrã niwã.

¹⁹ Cũ Barrabá Jerusalęcjãrã wiorãrẽ yu'rũnũ'cã, narẽ cõ'asĩ'rĩcũ niwĩ. Te bu'iri, tojo nicã cũ masãrẽ wějẽ'que bu'iri bi'adũpono'cũ niwĩ. ²⁰ Pilato Jesú pe'ere du'uwĩrõsĩ'rĩcũ nimiwĩ. Tojo weegu masãrẽ apaturi ucũnemocũ

niwĩ tja. ²¹ Cũ tojo nicã tũ'orã, nemorõ caricũcãrã niwã:

—Curusapũ cãrẽ paabi'pe wẽjẽña, nicãrã niwã.

²² Be'ro i'tiati niboro Pilato ninemoçũ niwĩ:

—¿De'ro weegũ tojo weebosari? Á'rĩ ne cã'rõ ña'arõ weeticũ niami. Ne cãrẽ wẽjẽrõña'a nisere bu'iri bocatisa'a. Cãrẽ tãrãdutitoja, du'uwĩrõgũti, nicũ nimiwĩ.

²³ Tojo nicã tũ'orã, masã du'ucũurõ marĩrõ upũtũ caricũrã, cãrẽ curusapũ paabi'pe wẽjẽdutiãrã niwã. Na tojo weeyurã, na ña'quere bocacãrã niwã. ²⁴ Tojo weegũ Pilato na dutisere weecũ niwĩ. ²⁵ Masã du'uwĩrõdutigũre bu'iri da'reri wi'ipũ ní'cũre du'uwĩrõcũ niwĩ. Cũ wiorãrẽ macãpũ yũ'rũnũ'cãtjĩagũ, masãrẽ wẽjẽtjĩagũ, ti wi'ipũ dujicũ niwĩ. Jesú pe'ema na ña'caronojõta narẽ wiacã'cũ niwĩ. Mũsã ñaro weeya nígũ, tojo weecũ niwĩ.

*Jesure curusapũ paabi'pe wẽjẽ'que ni'i
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)*

²⁶ Jesure curusapũ wẽjẽrã wa'arã na miarĩ cura ni'cũ masũ Simó wãmetigũ Cirene wãmetiri macãcjũ cãpũpũ ní'cũ tojatigũ weecũ niwĩ. Cãrẽ Jesú ya curusare cũ be'ro wũasirutudutiãrã niwã.

²⁷ Jesure pãjãrã masã sirutucãrã niwã. Numia bujawetirã, uti caricũsirutucãrã niwã. ²⁸ Jesú narẽ majãmiĩ'a, a'tiro nicũ niwĩ:

—Jerusalécjãrã numia, yũ'ũre utiticã'ña. Mũsã basu, tojo nicã mũsã põ'rã ye niatje pe'ere utiya. ²⁹ Be'ro mũsã ña'abutiario yũ'rurãsa'a. Te nũmũrĩrẽ mũsã a'tiro nirãsa'a: “Põ'rã marĩcã,

añuyu'rua'a. Ne ni'cāti pō'rātiña'tirā, ne ni'cāti mi'oña'tirā e'catisama", nirāsa'a. ³⁰ Titare tojo wa'acā, masā wērīšī'rīrā, a'tiro nirāsama: "Ūrūpagu ūsā bu'ipū burupeja, wējēña." Opa bu'pare a'tiro nirāsama: "Ūsārē ña'arō weesere cā'mota'aya", nirāsama. ³¹ Yu'u masū añugū, bu'iri moogūrē ña'arō weecā, bu'iri cuorā ña'arā pe'ema totá nemorō ña'arō weerāsama, nicu niwī Jesú.

³² Āpērārē puarā ña'arō weeri masārē Jesú me'rā wējērātirā miacārā niwā. ³³ Be'ro "Masā boaweeca dūpoa" wāmetiropu ejacārā niwā. Topu Jesure curusapu paabi'penū'cōcārā niwā. Tojo nicā puarā ña'arō weeri masārē ni'cū diacjū pe'e, apīrē cūpe pe'e nu'cōcārā niwā. ³⁴ Jesú cū pacu Ō'acūrē na curusapu paabi'penū'cōca be'ro a'tiro nicu niwī:

—Pacu, ā'rārē acobojoya. Na yu'ure tojo weesere tu'omasītima, nicu niwī.

Surara cū ye su'ti nimi'quere nībocape wap-ata'a'cārārē ducawaacārā niwā. ³⁵ Masā topu ī'anu'cūcārā niwā. Wiorāpūta bujicā'sājārā, Jesure a'tiro nicārā niwā:

—Āpērāmarīcārē yu'ruowī. Diacjūta Ō'acū bese'cu Cristo ni'i nīgū, ni'cārōacā cū basu yu'ruoato, nicārā niwā.

³⁶ Surara quē'rā cū pu'to wa'a, bujicā'cārā niwā. Cārē vino pi'ase me'rā morē'quere tīarā, ³⁷ a'tiro nicārā niwā:

—Mu'u judío masā wiogu ni'i nīgū, mu'u basuta yu'ruoaya, nicārā niwā.

38 Cã dũpoa bu'ipũ ni'cã pjĩ õ'ocãrã niwã. A'tiro ojano'caro niwũ: “Ã'rĩ judío masã wiogu nimi”, nicaro niwũ.

39 Ni'cũ masũ ña'arõ wee'cũ Jesú me'rã curusapũ wã'ñagũ Jesure tu'ticũ niwĩ. A'tiro nicũ niwĩ:

—¿Mũ'ũ Õ'acũ bese'cũ Cristo niweti? Mũ'ũ basu yũ'rũoya. Òsã quẽ'rãrẽ yũ'rũoya, nicũ niwĩ.

40 Tojo nicã tu'ogu, apĩ topũ cã me'rã wã'ñagũ cã me'rãcjũrẽ tu'tigu, a'tiro nicũ niwĩ:

—¿Mũ'ũ Õ'acũrẽ uiweti tojo nígũ? Marĩ ni'cãrõnojõ curusapũ wẽjẽdutivo'cãrã ni'i.

41 Marĩ pũrĩcã queoro marĩ ña'arõ wee'quere pi'eti wapayerã wee'e. Cã pũrĩcã ne ña'arõ weeticũ nimiwĩ, nicũ niwĩ.

42 Be'ro Jesure nicũ niwĩ:

—Jesú, mũ'ũ wiogu sãjãgũ, yũ'ũre wãcũapa, nicũ niwĩ.

43 Jesú cãrẽ yũ'ticũ niwĩ:

—Mũ'ũrẽ diacjũta nigũti. Ni'cãcãta yũ'ũ me'rã yũ'ũ wa'atjo yũ'ũ pacũ tiro Paraíso wãmetiropũ nigũsa'a, nicũ niwĩ Jesú.

Jesú cã wẽrĩ'que ni'i

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30; Heb 6.19-20; 10.19-20)

44-45 Jesú curusapũ wẽrĩrĩ cura dajaritero nicã mujĩpũ ɯmɯcɯcɯjũ asiticũ niwĩ. Nipe'tiro ti di'tapũ na'itĩ'a wa'acaro niwũ. Téé ñamica'a tres nicãpũ na'itĩ'atũocaro niwũ. Tojo wa'ari cura Õ'acũ wi'ipũ pa'ia sãjãarõpũ cã'mota'ayooca casero deco me'rã tũ'rũyojacaro niwũ. 46 Be'ro Jesú caricũcũ niwĩ:

—Pacũ, ya ejeripõ'rãrẽ mu'urẽ wia'a, nicũ niwĩ.

Tojo nitojagũta, wẽrĩa wa'acũ niwĩ.

⁴⁷ Surara wiogũ romano masũ a'te tojo wa'acã ï'agũ, Õ'acũrẽ añurõ wãcũgũ, a'tiro nicũ niwĩ:

—Diacjũta ã'rĩ ne bu'iri moogũ nimiapĩ, nicũ niwĩ.

⁴⁸ Nipe'tirã topũ nirã Jesú wẽrĩcã ï'arã, na ye wi'seripũ tojaarã, pũrõ bujawetirã, na cutirore paawã'cãcãrã niwã. ⁴⁹ Nipe'tirã Jesú me'rãcjãrã pe'e, tojo nicã numia Galileapũ cãrẽ sirutu'cãrã yoaropũ tojo wa'asere ï'anu'cũbajaque'acãrã niwã.

Jesure na yaa'que ni'i

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Topũre ni'cũ Judea di'tacjũ Arimatea wãmetiri macãcjũ José wãmetigũ nicũ niwĩ. Cũ añugũ queoro weeri masũ nicũ niwĩ. Õ'acũ bese'cũ wiogũ sãjãtjere co'tecũ niwĩ. Cũ quẽ'rã judío masã wiorã me'rãcjũ wiogũ nicũ niwĩ. Tojo nimigũ, cũ me'rãcjãrã Jesure wẽjẽsere tu'saticũ niwĩ. ⁵² Jesú wẽrĩca be'ro Pilato tiro Jesú ya upũre sẽrĩgũ wa'acũ niwĩ. ⁵³ Cũrẽ sẽrĩtoja, curusapũ nigũrẽ miidijoo, su'tiro añurĩ casero me'rã omacũ niwĩ. Tu'ajanũ'cõ, ni'cã tuti ãtãgãpũ na se'éca tutipũ, ne ni'cũrẽ yaano'ña marĩrĩ tutipũ cũuocũ niwĩ. ⁵⁴ Cũ tojo weeri nũmũ na soose dũporo apoyuri nũmũ nicaro niwũ. Na soatjo cã'rõacã du'sacaro niwũ.

⁵⁵ Numia Jesure Galileapũ sirutunũ'cã'cãrã Joseré sirutu'wã'cãcãrã niwã. Sirutu'wã'cã, Jesure yáaca tutire ï'acãrã niwã. “José ¿de'ro

wee Jesú upure cūumiticũ?” ni ĩ'acārã niwã. ⁵⁶ Na ĩ'aca be'ro wi'seripu dajarã, u'mutise cū upure wa'reatjere apoyucārã niwã. Tu'ajanu'cõ, Moisé duti'caronojõta sauru na soowuari nũmũrẽ soocārã niwã.

24

Jesú cũ masã'que ni'i

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Ma'ma semana sãjãnu'cãrĩ nũmũ soorinũmũ nicã numia apaturi Jesure yaa'caropũ bo'reacã waro wa'acārã niwã. Na u'mutise na apo'quere miarã weecārã niwã. ² Na topũ ejarã, ti tuti bi'acaga ũtãgãjore aperopũ cũñacã ĩ'acārã niwã. ³ Tere ĩ'arã, diacjũ sãjãacārã niwã. Topũ sãjãejarã, ne marĩ wiogu Jesú ya upure bocaticārã niwã. ⁴ Tojo weerã “¿De'ro wa'apari cãrẽ?” ni wãcũcārã niwã. Na tojo wãcũrĩ cura wãcũña marĩrõ pũarã umũa su'ti asistese sãña'cārã na tiropũ bajuanũ'cãcārã niwã. ⁵ Na upũtũ ucua, di'tapũ paamu'rĩque'acārã niwã. Na tojo weecã, umũa narẽ nicārã niwã:

—¿De'ro weerã mũsã boa'cārã nirõnojojõpũre catigure a'mati? ⁶ A'tore marĩmi. Cũ masãtojami. Mũsãrẽ Galileapũ nígũ cũ ucũ'quere wãcũña. ⁷ A'tiro niwĩ: “Yũ'u Ő'acũ macũ masũ weronojõ upũtigũ masã ña'arãpũre o'ono'gũsa'a. Na curusapũ yũ'ũre wẽjẽrãsama. I'tia nũmũ be'ro masãgũsa'a”, nimiwĩba, ni werecārã niwã.

⁸ Na tojo nicãputa, Jesú cũ ucũ'quere wãcũbocacārã niwã. ⁹ Na masãpepũ ní'cārã

tojatarã, Jesú bu'erã oncere nipe'tise na ï'a'quere werecãrã niwã. Tojo nicã ãpẽrã Jesure ãjõpeorã nipe'tirãrẽ werecãrã niwã. ¹⁰ Jesú besecúú'cãrãrẽ queti mia'cãrã a'ticurã numia nicãrã niwã: María Magdalena, Juana, apego María Santiago paco, tojo nicã ãpẽrã numia nicãrã niwã. ¹¹ Na tojo weremicã, Jesú besecúú'cãrã na weresere ãjõpeoticãrã niwã. Na nima'asere weronojõ tã'ocãrã niwã.

¹² Na tojo weemicã, Pedro pe'e masãpepũ ï'agũ wa'agũ, omawã'cãcũ niwĩ. Ti tutipũ ejagũ, mu'rĩque'a, Jesure oma'que caserire sumutopũ tuupe'epeo'que dia'cũrẽ ï'acũ niwĩ. Be'ro tojo wa'a'quere ï'amarĩa, ¿de'ro wa'apariba? nígũ, cã ya wi'ipũ tojaa wa'acũ niwĩ.

Emaús wãmetiri macã wa'ari ma'apũ Jesú puarãrẽ bajua'que ni'i
(Mr 16.12-13)

¹³ Jesú cã masãca numurẽta puarã cũrẽ ãjõpeorã na ya macã Emaús wãmetiri macãpũ ma'apũ wa'arã weecãrã niwã. Jerusalẽrẽ wijawã'cãcã, Emaúpũ ejatjo pua hora wa'aro nicaro niwũ. ¹⁴ Na topũ wa'arã, nipe'tise Jesure wa'a'quere ucũwã'cãcãrã niwã. ¹⁵ Tere ucũrĩ cura Jesú na tiropũ eja, na me'rã sijawã'cãcũ niwĩ. ¹⁶ Cũrẽ ï'amirã, ï'amasĩticãrã niwã. Õ'acũ narẽ ï'amasĩcã cã'mota'acũ niwĩ. ¹⁷ Jesú narẽ sãrĩtiña'cũ niwĩ:

—¿Mũsã ñe'enojõrẽ ucũwã'cãrã weeti? nicũ niwĩ. Cã tojo nicã, na pũrõ bujawetirã, tojanũ'cãcãrã niwã.

¹⁸ Ni'cã Cleofas wãmetigũ yã'ticũ niwĩ:

—Nipe'tirā a'te n̄m̄urī Jerusalēp̄u wa'a'quere masīpe'ticā'sama. ¿M̄u'u ni'cūta ti macāp̄u cājīmigū, tojo wa'asere masītico'teati? nic̄u niwī.

¹⁹ Cū tojo nicā, Jesú narē nic̄u niwī:

—¿De'ro wa'ati? nic̄u niwī.

Cūrē nicārā niwā:

—Jesú Nazarecjūrē wa'a'quere ucūrā weeap̄u. Cū Ō'acū ye queti werem̄'tārī masū niwī. Cū Ō'acū ī'orōp̄u, masā ī'orōp̄ure cū weese, cū ucūse me'rā tutuaȳu'ruamiwī. ²⁰ Pa'ia wiorā, tojo nicā marī wiorā cūrē romano masārē curusap̄u paabi'pe wējēdutirā o'owā.

²¹ Cūrē “Romano masā dutisere cō'agū, Israe curuacjārā wioḡu sājāḡúsami”, ni wācūmiwū. Apeyema cūrē wējēca be'ro i'tia n̄m̄u wa'a'a.

²² Ni'cārērā numia ūsā me'rācjārā na werese me'rā ūsārē uc̄uacā weeama. Ni'cācā bo'reacā cūrē yaa'carop̄u ejacārā niama. ²³ Na cū up̄ure bocaticārā niama. Ūsārē a'tiro niama.

“Ūsā quē'ese weronojō Ō'acūrē wereco'terā u'm̄usecjārārē ī'ap̄u. ‘Jesú catimi’, niama”, ni quetiwereama ūsārē. ²⁴ Na tojo wérēca be'ro āpērā ūsā me'rācjārā cūrē yaa'carop̄u ī'arā ejacārā niama. Na numia ní'caronojōta ī'acārā niama. Jesú pe'ema ī'aticārā niama, nicārā niwā.

²⁵ Tojo nisere tu'oḡu, Jesú narē nic̄u niwī:

—M̄usā tu'omasīwe'e. ¿No'ocā'rō yoacā m̄usā Ō'acū ye queti werem̄'tārī masā oja'quere ējōpeotirā ninu'cūrāsari? ²⁶ “Ō'acū bese'cū Cristo cū wioḡu sājāse d̄uporo pi'etiḡusami”, ni ojacārā niwā, nic̄u niwī.

²⁷ Be'ro nipe'tise Õ'acũ ye queti ojáca pũrĩpu cũ ye cjase ucũsere werecu niwĩ. Moisé cũ oja'que me'rã werenũ'cãcu niwĩ. Téé Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã na oja'que me'rã yapatida'reocu niwĩ.

²⁸ Be'ro na wa'aro Emaúpu ejacã, Jesú ti macãpu yu'ruagutigu weronojõ weecu niwĩ.

²⁹ Cũ tojo weecã ã'arã, cũrẽ na me'rã tojaduticãrã niwã. A'tiro nicãrã niwã:

—Ësã me'rã tojayá. Na'ique'a wa'aro wee'e. Ñami ãjãrõ wee'e, nicãrã niwã.

Tojo weegu na me'rã tojagu, wi'ipũ sãjãacu niwĩ. ³⁰ Be'ro na me'rã ba'adujigu pãgãrẽ mii, Õ'acũrẽ e'catise o'ocu niwĩ. Tu'ajanũ'cõ, ducawaa, narẽ o'ocu niwĩ. ³¹ Cũ tojo weecã ã'arã, na “Jesúta nimi”, ni ã'amasĩcãrã niwã. Na tojo ã'amasĩcãta, cũ bajudutia wa'acu niwĩ. ³² Cũ bajudutica be'ro na a'merĩ nicãrã niwã:

—Marĩ ma'apũ a'tirã, cũ Õ'acũ ye queti ojáca pũrĩ cjasere bu'ecã, añurõ waro tu'oña'su, nicãrã niwã.

³³ Tojo nĩrãta, maata Jerusalẽpu majãmitojaa wa'acãrã niwã. Topũ tojatarã, Jesú cũ bu'erã oncere, ãpẽrã na me'rãcjãrã me'rã nerẽ'cãrãrẽ bocaejacãrã niwã. ³⁴ Topũ nerẽ'cãrã narẽ a'tiro nicãrã niwã:

—Nirõta marĩ wiogu Jesú wẽrĩ'cupũ nimigũ, masãcu niami. Simó Pedro cũrẽ ã'acu niami, nicãrã niwã.

³⁵ Be'ro na puarã Emaús wa'ari ma'apũ wa'a'quere, tojo nicã Jesú cũ pã ducawaacã, de'ro wee na ã'amasĩ'quere werẽcãrã niwã.

Jesú cã bu'erãrẽ bajua'que ni'i
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

³⁶ Na ma'apũ ì'a'quere wereri cura Jesú na decopũ bajuacũ niwĩ. Narẽ añudutigũ, a'tiro nicũ niwĩ:

—Mũsãrẽ mũsã ye ejeripõ'rãrĩpũ ejerisãjãse niato, nicũ niwĩ.

³⁷ Cãrẽ ì'amarĩa, upũtũ uicãrã niwã. Na “Wẽrĩ'cũ wãtĩ nisami”, nicãrã nimiwã. ³⁸ Cũ narẽ nicũ niwĩ:

—¿De'ro weerã yũ'ure uiti? Mũsã ¿de'ro weerã diacjũ wãcũweti? ³⁹ Ì'aña yũ'ũ omocãrĩ, yũ'ũ du'pocãrĩrẽ. Yũ'uta ni'i. Yũ'ure ñe'eña'rã a'tia. Wẽrĩ'cũ wãtĩ mũsã yũ'ure ni'cãrõacã ì'arõ weronjõ upũtitimi, nicũ niwĩ.

⁴⁰ Tojo níca be'ro cã omocãrĩrẽ, cã du'pocãrĩrẽ, na paabi'pe'que cãmire ì'ocũ niwĩ.

⁴¹ Na e'cati ì'amarĩatjĩarã, ãjõpeoticãrã niwã yujupũ. Tojo weegũ narẽ nicũ niwĩ:

—¿A'tore ba'ase marĩti? nicũ niwĩ.

⁴² Cũ tojo nicã tũ'orã, wa'i sũsõ'cure cũrẽ o'ocãrã niwã. ⁴³ Tere ñe'e, na ì'orõpũ ba'acu niwĩ. ⁴⁴ Be'ro narẽ nicũ niwĩ:

—A'te yũ'ure wa'a'quere todũporo mũsã me'rã nígũ, weremiwũ: “Nipe'tise Moisé yũ'ure oja'que, Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masã na oja'que queoro wa'arosa'a”, nimiwũ. “Tojo nicã Salmo wãmetiri pũrĩpũ na oja'caronjõta yũ'ure wa'arosa'a”, niwũ, nicũ niwĩ.

⁴⁵ Be'ro tere narẽ Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩ cjasere tũ'omasĩcã weecũ niwĩ. ⁴⁶ Narẽ Jesú a'tiro nicũ niwĩ:

—Yũ'ure a'tiro ojano'wũ: “Cristo Õ'acũ bese'cũ wẽrĩgũsami. I'tia nũmũ cũ wẽrĩca be'ro masãgũsami. ⁴⁷ Cũ ye queti masãrẽ wẽrĩbosasere nipe'tirocjãrãrẽ wereno'rõsa'a. Jerusalẽpũ me'rã weredu'pocãtino'rõsa'a. A'tiro nirãsama: ‘Mũsã ña'arõ wee'quere bũjaweti dũcayucã, Õ'acũ acobojogũsami’”, ni ojano'wũ.

⁴⁸ »Mũsãta tojo wa'a'quere ì'atjãrã, “Jesure diacjũta wa'awũ”, nímasĩ'i. ⁴⁹ Yũ'ũ pacũ mãsãrẽ “Espíritu Santure o'ógũti”, niwĩ. Cũ ní'caronojõta yũ'ũ mãsãrẽ o'ógũti. Espiritu Santu mãsãpũre dijatagũ, Ʃ'mũse cjase tutuasere o'ogũsami. Tojo weerã Jerusalẽpũ cũ dijaticã, yucueniña yujupũ, nicũ niwĩ.

Jesú Ʃ'mũsepũ mũjãa'que ni'i
(Mr 16.19-20)

⁵⁰ Be'ro Jesú Jerusalẽ sumuto Betaniapũ narẽ miacũ niwĩ. Topũ eja, cũ omocãrĩ sĩomorõ, narẽ “Yũ'ũ pacũ mãsãrẽ añurõ weeato”, nicũ niwĩ. ⁵¹ Tojo nígũta, yoacurero mũjãa, Ʃ'mũsepũ miimũjãa wa'ano'cũ niwĩ. ⁵² Te be'ro cũrẽ e'catipeorãtirã, ejaque'acãrã niwã. Be'ro pũrõ e'catise me'rã Jerusalẽpũre tojaacãrã niwã. ⁵³ Na Õ'acũrẽ e'catise o'orã, Õ'acũ wi'ipũ wa'anu'cũcã'cãrã niwã.

Teófilo, mũ'urẽ tocã'rõta oja'a.

Luca

**Õ'âkã hi yeere uúkũri turi Tukano
New Testament in Tucano (BR:tuo:Tucano)**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tucano

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tucano [tuo], Brazil

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tucano

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

cliv

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 31 Aug 2023

00ebd04f-7b0d-5a72-9407-eb53ae2bd086